

Sytze Backer

AMOEBE TIEN



AMOEBE TIEN

SYTZE BACKER

Het Beest

Vragen

Het Drijven

Een Vreemde Vogel

Non Qua Sytze

Onder Honden

Amarylle

(i.o.) Ballaria

Verhalen van de Nacht

Amoebe Tien

Sytze Backer
Amoebe Tien
Roman

1996
TSUPSIRKWI

Copyright © 1995 Sytze Backer
Nuldruk augustus 1996 (Tsupsirkwi)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd
en/of openbaar gemaakt, door middel van druk,
fotokopie, microfilm of op welke andere wijze
ook, zonder voorafgaande toestemming van
Sytze Backer, sytzebacker@gmail.com
*No part of this book may be reproduced
in any form, by print, photoprint, microfilm or
any other means, without written permission from
Sytze Backer, sytzebacker@gmail.com*

Omslagillustratie: Antal van den Bosch

ISBN-10: 90 74518 02 8
ISBN-13: 978 90 74518 02 4
NUR 301

"We shall, sooner or later, arrive at a mechanical equivalent of consciousness."

Thomas Henry Huxley (1825-1895)

DEEL EEN

Proloog

De zware, gespannen ademhaling van drie zwijgende, in stijve pakken gestoken mannen en het regelmatige, monotone geluid van een apparaat dat via een ingewikkeld stelsel van slangen en draden met een vrouwenlichaam in verbinding stond, benadrukten de gespannen stilte in de kleine ondergrondse ruimte.

‘Er zou nu wel eens iets mogen gebeuren,’ merkte de langste van de drie op, in de richting kijkend van de kleine man met het zweet op zijn voorhoofd, die de knoppen bediende. Zijn houding, zijn manier van spreken en de intonatie in zijn stem typeerden de hele man: een superieur, gericht op snel resultaat, slechts geïnteresseerd in het bereiken van zijn doel en op zijn weg daar naartoe geen ophoud duldend.

‘Ik verwacht elk moment respons.’ De kleine man met het glimmende voorhoofd had zichtbaar moeite om alle informatie die via de monitoren van het apparaat tot hem kwam, tot zich te nemen en erop te reageren door het tijdig indrukken van de juiste knoppen en het los- en aankoppelen van de juiste slangen die het apparaat met de vrouw verbond. De gejaagdheid van de lange had daarbij geen gunstig effect op zijn concentratie. De derde man, een bebaarde veertiger, steeds zwijgend, keek slechts aandachtig toe en maakte bij alles wat de kleine deed een aantekening, daarbij regelmatig zijn afzakkende bril terug omhoog drukkend.

De vrouw lag roerloos in de grote ligstoel, gekleed in een smetteloos wit katoenen hemd en broek. In een van de hoeken van de ruimte lagen haar kleren op een stapeltje, daarnaast een zilveren ketting met hanger in de vorm van de letter V. Haar hoofd, voeten en handen waren door middel van riemen aan de stoel vastgebonden. Haar halflange haar lag in vochtige slierten over het vilt op de stoel. Lag ze zo-even nog hevig te spartelen en waren het de riemen die voorkwamen dat ze uit haar stoel rolde, nu wees slechts het langzaam op en neer bewegen van haar borstkas er nog op dat ze leefde. Minuten waarin niets leek te gebeuren verstreken. Toen lichtte het wandvullende scherm enigszins op. Uit de her en der aangebrachte geluidsboxen begon een laag-frequent geruis te klinken. De lange keek beurtelings naar het wandscherm en naar de kleine zweter aan de knoppen en knakte met zijn tien vingers. De kleine schoof nerveus een van de regelaars naar voren en kuchte. Uit de luidsprekers klonk een ondefinieerbaar, schrapend geluid.

‘Dat klinkt niet goed. Doe er iets aan,’ beval de lange.

De kleine haalde de regelaar terug, drukte een knop in en schoof een andere regelaar naar voren. Het geluid hield even op. De lange begon weer ongeduldig te worden.

‘En? Dit is toch niet alles, mag ik hopen?’ De lange begon zachtjes te ijsberen en wierp een blik op de klok aan de wand. De kleine schoot achterover in zijn stoel bij het zien van een overvloed aan informatie op een van zijn monitoren. Het geruis kwam terug, dit keer sterker. De vrouw opende haar ogen.

‘Nee...’ klonk het zacht uit de boxen, door het geruis heen.

‘Wàt?!’ reageerde de lange ontzet. De stille derde hield op met het maken van aantekeningen.

‘Nee!! Néééé!!’ krijsten de luidsprekers, nu luid en duidelijk. Op het wandscherm begonnen zich kleuren af te tekenen, steeds feller, steeds indringender. De vrouw had haar ogen nu wijd open. De lange keek naar de man met de aantekeningen. Deze schudde bedenkelijk zijn hoofd.

‘Stop deze onzin! Ontkoppel haar onmiddellijk!’ riep de lange, buiten zinnen nu. De stille deed een stap naar achteren en versteende daar.

‘Maar dan... dat gaat niet...’ sputterde de kleine tegen. ‘Ze moet eerst...’

‘Ze moet niets, hoor je. *Niets* moet ze. *Af* met dat ding. Ontkoppelen, *nu!!!*’

De kleine drukte op een aantal knoppen, waarna het geluid verstomde en het scherm doofde. De vrouw begon onrustig te bewegen. Uit de apparatuur klonk een alarmerend signaal.

‘Afronden. Kom op. Snel. Haal haar terug, zeg ik je.’ De lange leek zijn geduld te verliezen.

De kleine zweeg en ontdeed zich van zijn colbert. Zijn hemd was van de oksels tot aan de broekriem doordrenkt van het zweet. Plotseling begon de vrouw hevig te schokken, waarbij haar lichaam tientallen centimeters opsprong en door de riemen weer terug in de stoel werd getrokken. Zelfs de lange zweeg nu. Het schokken ging door, werd erger zelfs.

‘Doe hier iets aan,’ snoof de lange, na dit langer dan hem lief was te hebben aangezien. ‘We verliezen haar, man, zie je dat niet! We verliezen haar, als je tenminste niet doet waarvoor je bent opgeleid!’

De kleine schoof koortsachtig wat knoppen heen en weer. Het schokken hield op. De vrouw lag nu

weer roerloos in de stoel. Doodse stilte in de ruimte. De lange liep naar de vrouw, voelde aan haar pols en keek de kleine met een doorborende blik aan.

Een

Een aantal jaren terug

Max Vonk werd laat op een zomerse namiddag boven een van zijn studieboeken wakker doordat een zuchtje wind de gordijnen tegen zijn gezicht deed wapperen. Verveeld kwam hij overeind. Minstens twee uur moest hij hier zo hebben zitten slapen, volledig van de wereld, ongestoord door het voortdurend geraas van het drukke stadsverkeer dat aan de andere kant van het openstaande raam aan hem voorbijtrok. Veel zin om zich nog erg druk te maken over het toch al slecht voorbereide tentamen dat hem morgen te wachten stond had hij niet. Hij zette de computer uit, leunde eens gemakkelijk achterover en hield zijn hoofd daarbij een beetje scheef zodat het warme zonlicht zijn hele gezicht bestreek. Hij voelde er veel voor om nog iets te gaan doen voordat de zon onder ging, maar kon niet verzinnen wat precies. Er was echter een flinke weeromslag voorspeld die aan het stralende vroege voorjaarsweer voor minstens enkele dagen een einde zou maken. Hij strekte zich uit en liep de achtertuin in, waar zijn zwarte motorfiets stond. Op de lederen buddy seat stonden kattensporen. Hij veegde het zand van het zadel en nam plaats op zijn motor. Even bleef hij zo zitten, luisterend naar het gekwetter van wat merels en het gejoel van spelende kinderen in de verte. Toen zette hij zijn helm op en reed ronkend weg.

Het bos was zijn favoriete plek om lekker op de motor uit te waaien. Hoewel hij een kwartier moest rijden om er te komen en hij er verder niets te zoeken had, reed hij er toch meerdere malen per week naar toe als de weersomstandigheden het toelieten. Hij kon er lekker diep in de lange, overzichtelijke bochten hangen en hij kende er routes waar hij eindeloze stukken kon rijden, genietend van de overdadige natuur, vaak zonder ander verkeer tegen te komen. Het gaf hem onmiskenbaar een flinke portie energie, keer op keer.

Na een minuut of tien besloot Max via de kortste weg het bos weer uit te rijden en een hapje te gaan eten op het terras van het culturele eetcafé aan de rand van het bos. Hij had inmiddels flinke honger gekregen en voelde wel wat voor een goede maaltijd.

In de laatste bocht draaide hij het gas nog iets meer open, hij was tenslotte het bos nog niet uit. De twee seconden die volgden zouden zijn leven een beslissende wending geven. Plotseling was hij er, vlak voor zijn wielen, in volle vaart overstekend, een jonge dalmatiër. Max reageerde in een reflex, en hij reageerde verkeerd. Hij gooide het stuur om en remde voluit op het voorwiel. Het achterwiel van de motor haalde het voorwiel in, de motor kwam op zijn kant terecht en rolde tientallen meters over het asfalt, gevolgd door Max. De hond was de dans ontsprongen.

‘Kun je nog wel lopen?’

Het eerste wat Max voelde, waren zijn gewrichten. Het viel hem op hoeveel hij er eigenlijk had. Hij deed zijn ogen open en zag een meisje, iets jonger dan hijzelf, met een hondenriem in haar

hand.

‘Gaaf het? Kun je nog lopen? Je hebt een behoorlijke smakker gemaakt.’

Max keek haar aan en bleef kijken. ‘Ik... denk het wel. Was die hond van jou?’

‘Is van mij. Je hebt hem ontweken, gelukkig.’

‘Oh. Mooi.’ Max krabbelde houderig overeind en keek naar zijn motor, een tiental meters verderop. Het was duidelijk dat er van het apparaat weinig overgebleven was. Het had zich met geweld om een lantaarnpaal heen gevouwen.

‘Verdomme!’ schreeuwde Max en sloeg met zijn vuist zo hard op de grond dat zijn hand openscheurde. ‘Mijn motor. Ik was zo gek op dat ding. Verdomme!’

‘Nou nou, het had veel slechter kunnen aflopen,’ zei het meisje. ‘Je mag van geluk spreken, je zit hier toch zeker, levend en wel. Hoe heet je eigenlijk?’

‘Max.’

‘Ik Vivian. Als je kunt lopen ga dan met mij mee, ik woon hierachter.’ Ze wees naar een van de vrijstaande huizen aan de rand van het bos. ‘Dan kan je een beetje bijkomen. Ik zet wel een kop thee voor je als je wilt.’

‘Woon je in zo'n vrijstaand huis?’

‘Nee, daarachter, in een studentenflat. Kun je zover lopen?’

‘Ik zal het proberen.’ Max kreunde toen hij opstond en keek nog één keer om naar zijn motor, toen hij met Vivian meeliep.

Drie uur later zat Max er aan zijn derde mok thee. Na van de grootste schrik bekomen te zijn voelde hij zich alleen nog erg stram over zijn hele lichaam. Gegeten had hij nog niet. Na zijn val was de trek op slag verdwenen. Interessanter vond hij de ontmoet-

ting met Vivian. Hij meende nog niet eerder een meisje te hebben ontmoet dat in een dermate korte tijd zoveel indruk op hem had gemaakt. Ze was waarschijnlijk een jaar of twintig, had ongeveer zijn lengte, een meter vijfenzeventig, en beschikte over een uitzonderlijk sterk karakter. Hij liet haar urenlang over zichzelf vertellen. Ze vertelde hem over haar jeugd, het goede contact met haar moeder en de slechte verhouding met haar vader, die een zeer geslaagd zakenman was gedurende zijn werkzame leven, maar nu teruggetrokken leefde van het geld dat hij over de rug van anderen had verdiend. Haar wantrouwen tegenover de mensheid was hiermee gevoed. Als tiener al had ze in de gaten gekregen hoe haar vader zijn positie meer en meer had weten te versterken en welke methoden hem daarbij hadden geholpen. Van hem had ze zeker veel geleerd, al had hij zelf niet het geringste besef gehad hoezeer hij door zijn kleine meid werd doorzien. Haar moeder had altijd in zijn schaduw geleefd en er zwijgend genoeg mee genomen. Vivian was nog geen dertien jaar oud toen ze voor zichzelf al had besloten dat haar zo iets nooit zou overkomen.

Tegen middernacht had Max zich laten ophalen door zijn vader, die hem naar zijn woning terugbracht. Vivian zou vanaf die dag zijn gedachten niet meer verlaten.

Twee

Twee mannen in donkergroen pak stapten uit hun auto en bleven een moment staan waarop ze beiden de oprijlaan van het grote vrijstaande huis bekeken. Er stond een gele auto, vermoedelijk al enige tijd niet in gebruik, gezien de laag vuil op de carrosserie. Het huis zag er verwaarloosd uit. Wilde begroeiing onttrok een groot deel van de gevel aan het zicht. Binnen kijken was onmogelijk: struikgewas overwoekerde het grootste gedeelte van de tuin. Behoedzaam schuifelde het tweetal langs het smoezelige vehikel en klopte aan bij de achterdeur. De kleinste van de twee stak een sigaret op en inhaleerde diep. Hij glimlachte breed naar zijn metgezel, en liet de rook via zijn neusgaten omhoog kringelen. De ander knikte en ontvouwde een korte grijns.

Geschuifel achter de deur kondigde even later de komst van de bewoner aan, wiens silhouet vaag zichtbaar was door het matglas.

‘Ja?’ sprak een melodische stem.

‘Professor Neumann?’

‘Ja?’

‘Wij zijn Jack Duprie en Fred Smit van de firma Next Age Technologies. Wij hadden een afspraak met u in verband met...’

Nu opende Neumann de deur. ‘Oké, kom maar binnen.’ De bewoner verschool zijn lichaam achter de zojuist geopende deur en gaf zijn bezoekers de gelegenheid om binnen te komen. ‘Willen jullie wél

de schoentjes uit doen? Zet ze maar naast de deurmat.'

Jack had zich de afgelopen vier weken dag in dag uit beziggehouden met de persoon Carl Friedrich Neumann. Hij had honderden artikelen over hem en zijn werk verzameld en deze aandachtig bestudeerd. Hij sprak met zijn collega's, en vond zelfs nog een enkele video-opname van hem, hetgeen een hoge uitzondering genoemd mocht worden: waar camera's verschenen, verdween Neumann.

Gedurende deze vier weken had Jack zich een duidelijk beeld van deze uitzonderlijke persoonlijkheid weten te vormen. Carl Friedrich Neumann was een talentvol wetenschapper, met als specialisme biotechnologie en aanverwante disciplines. Met zijn werk dwong hij veel respect af bij collega-wetenschappers, maar Neumann had ook een grote schare tegenstanders. Volgens hen was zijn werk wetenschappelijk onverantwoord, gevaarlijk en gebaseerd op waanideeën. Zowel tegenstanders als adepten verklaarden dat de persoon Neumann sociaal ernstig tekort kwam. Met hem in één laboratorium samenwerken was volgens hen zo ongeveer de zwaarste beproeving die een man in zijn carrière kon tegenkomen. Neumann was enorm kinderlijk in zijn gedrag, onvoorspelbaar en het summum van een anti-teamwerker.

Uiteindelijk had Jack het gevoel klaar te zijn voor de vervulling van zijn opdracht: ervoor zorgen dat Neumann voor Next Age Technologies ging werken. De grondige voorbereiding ten spijt was het eerste echte contact met Neumann een verrassing. De echte Neumann was een karikatuur, en wist, in die luttele seconden in de gang van zijn huis, enorme indruk op Jack en Fred te maken.

Neumann liep ietwat gebogen en zag er enigszins onverzorgd uit. De lichtbruine stofjas om zijn schouders leek in geen maanden gewassen, net als zijn warrige hoofdhaar.

‘Gaan jullie mee?’

Jack en zijn metgezel volgden de professor naar het laboratorium. Had het huis van buiten meer weg van een bouwval, door jungle omringd, van binnen zag het er onberispelijk uit. Neumann had een werkster, Netty, die zich bezighield met de huishoudelijke verantwoordelijkheden rondom Neumann. Netty, nog net geen zestig jaar oud, was de werkster van huize Neumann. Ze was het al toen Ernst Neumann de voogdij van de kleine Carl, amper een jaar oud, op zich nam, nadat zijn ouders tijdens een boottocht waren verdronken. Ernst Neumann, broer van Carls vader, was een welgesteld arts en droeg er zorg voor dat zijn pleegkind niets tekort kwam. Al vroeg bleek dat de kleine Carl Friedrich een ongewone interesse in natuurkunde en biologie aan de dag legde. Ernst Neumann liet een laboratorium in zijn huis bouwen, waarin Carl Friedrich zijn gang kon gaan. Op zijn twintigste behaalde hij zijn eerste academische graad. Vijf jaar later overleed Ernst Neumann aan de gevolgen van een ernstige ziekte. Carl Friedrich, absoluut niet in staat om zichzelf te verzorgen, bleef alleen achter en verkeerde in de gelukkige omstandigheid dat Netty had besloten bij hem te blijven. Ze zorgde voor het eten en andere benodigdheden. Zonder Netty zou Neumann niet kunnen voorzien in zijn levensbehoeften. Neumann zelf ging immers amper de deur uit, anders dan om materialen voor zijn experimenten te verzamelen.

Onderweg naar Neumanns werkplek kwam het drietal Netty tegen. Ze groette de gasten met een nederige knik en excuseerde zich vlot.

Het laboratorium bestond uit een lage aanbouw, waarvan de ramen hermetisch waren bedekt, om iedere vorm van daglicht te weren. De drie lange tafels, parallel opgesteld, met daarop allerlei apparatuur, flesjes, potjes, buisjes, schijnbaar willekeurig verspreide aantekeningen, vormden zijn dagelijkse werkterrein. Er hing een lichte geur van ammoniak. In een van de hoeken van het vertrek stond een ingeschakelde televisie. Dit was het venster van Carl Friedrich op de wereld buiten zijn laboratorium. Tijdens zijn onderzoek en zijn experimenten speelde de televisie non-stop de gebeurtenissen uit de buitenwereld af. Carl Friedrich nam ze dan tijdens zijn werkzaamheden in zich op, daarbij af en toe een afstandsbediening uit zijn stofjas graaiend en een ander kanaal kiezend. Heel soms keek hij een paar minuten naar een fragment, in het zeldzame geval dat het zijn aandacht wist vast te houden.

‘Even wachten hoor, ik kom er zo aan.’ Neumann schoot een zijdeur in om tien seconden later weer, huppelend als een vrolijk kind, terug te keren. Voordat de deur weer dichtviel, meende Jack een glimp op te vangen van een kat. Het klopt, dacht hij. Jack herinnerde zich een gesprek, dat hij tijdens het vooronderzoek had gehad met een oude studiegenoot van Carl Friedrich. Deze verklaarde eens bij hem thuis geweest te zijn, en daar minstens twintig katten te hebben zien rondhuppelen.

‘Nou, wat vinden jullie van mijn lab?’ De professor bekeek zijn bezoekers met kleine pretoogjes. ‘Leuk? Of niet?’ Met grote stappen begaf hij zich naar één van de tafels en griste een reageerbuisje uit een houder. Het was gevuld met

een felgroene, geleiachtige vloeistof.

Hij hield het buisje tussen duim en wijsvinger vast en toonde het aan het tweetal, zonder een woord te spreken. Hij grijnsde breeduit en schudde zijn hoofd heen en weer. Zowel Jack als Fred namen een afwachtende houding aan. Laat hem uitrazen, hadden ze met elkaar afgesproken, indien hij wordt onderbroken in zijn eigen ritueel, in zijn eigen toneelspel, zal het moeilijker worden om tot hem door te dringen.

De professor staakte plotseling zijn mime-spel en richtte zich tot zijn gasten.

‘Zeg het eens.’

Jack schraapte zijn keel en sprak: ‘Professor Neumann, wij werken voor Next Age Technologies, kortweg NAT, en willen graag met u van gedachten wisselen over een aantal zaken. Met betrekking tot uw werk.’

‘Het gaat hierom, hè?’ Neumann speelde weer tussen zijn vingers met het reageerbuisje met het groene spul. Verrek, dacht Jack, hoe kan hij dat weten? Van alle onderzoeken, rapporten en andere zaken, die hij de afgelopen jaren had voortgebracht, hoe kon Neumann weten, dat het juist daarom zou gaan. Jack had twee dagen geleden telefonisch contact met Neumann gezocht en de afspraak voor het bezoek geregeld. Het was niet eenvoudig om Neumann zover te krijgen dat hij toestemde. Jack moest van Neumann ‘zweren’ dat hij geen journalist was. Over het groene plasma was niet gesproken. En toch wist Neumann het. Een dergelijke vooruitziende blik paste niet bij het beeld, dat Jack van hem had gekregen.

‘Dit spul, in dit buisje, dat is wat jullie willen. Ja!’ Terwijl hij sprak, bediende de professor zich bijna springend van wilde gebaren. ‘Maarrrr!’ Neumann sprong als een clown door het laboratorium,

daarbij het reageerbuisje hoog boven zijn hoofd houdend. Wat een figuur, dacht Jack, hij is volslagen geniaal, maar tegelijkertijd volslagen idioot.

‘Jullie willen niet alleen dit spulletje. Jullie willen ook mij erbij. Want jullie weten niet hoe je met dit spulletje moet omgaan!’ Carl Friedrich stond met een paar passen weer bij het rekje, waar hij het buisje vandaan had gehaald.

‘En dat weet ik wel! Of niet, soms?’

Jack en Fred keken elkaar aan. Neumann was niet op zijn achterhoofd gevallen. Hij had blijkbaar de echte reden van het bezoek al in de gaten. Neumann plaatste het buisje weer terug en kwam weer bij zijn bezoekers staan. ‘Oké, probeer me maar te overtuigen.’ Zijn kinderlijke gedrag van zo-even was plotseling verdwenen. Hij rechte zijn schouders, bood zijn bezoekers een zitplaats aan en nam zelf plaats achter een bureau.

Fred begon: ‘Professor Neumann, zoals u weet, zijn wij erg geïnteresseerd in uw vakgebied. Wij hebben al uw verhandelingen gelezen en zijn tot de conclusie gekomen, dat u van groot belang bent voor het welslagen van een project, waar ons bedrijf mee bezig is. U bent voor ons de geknipte persoon. Wij doen...’

‘Dat bedrijf, ehh.. Next Age Technologies. Waarom heb ik daar nooit eerder van gehoord?’

‘Wij treden niet graag voor het voetlicht, professor Neumann. Net zoals u. Next Age Technologies houdt niet van de buitenwereld. Het is van groot belang dat wij niet gestoord worden door allerlei instanties, die vervelende vragen stellen.’

Neumanns gezicht verroerde zich amper. ‘Een goede instelling. Maar dat betekent dat jullie bezig zijn met iets geheims. Iets dat niet strookt met de

hedendaagse ethische opvattingen. Vertel op.'

Jack dacht even na. Vanuit psychologisch oogpunt is deze Neumann een interessant object. Een wonderlijke schizofrenie: het ene moment kinderlijk, schijnbaar naïef, het andere moment doorziend, alert en helder.

'Next Age Technologies doet inderdaad pionierswerk. Wij werken met zaken, waarvoor de hedendaagse samenleving ethisch gezien wellicht nog niet klaar is. Zonder in details te treden, professor, kan ik u vertellen dat het project zeer veel raakvlakken heeft met uw werk. Sterker nog, het sluit perfect op elkaar aan.'

Neumann knikte bedenkelijk. 'Dat kan best wezen. Maar ik heb hier alles van mijn gading. Mijn lab voorziet in al mijn behoeften. Ik ben financieel onafhankelijk. Ik kan mijn eigen tijd indelen. Heren, dit is mijn paradijs.'

'Maar, professor Neumann. U begrijpt toch wel dat uw financiële onafhankelijkheid nogal betrekkelijk is. De maatschappij verandert, activiteiten worden steeds meer ondergebracht bij rendabele bedrijven. Fondsen zijn uitstervende, het kapitaal van uw vader, Ernst Neumann, zal niet onaangeroerd blijven. Wij garanderen dat u zich geen zorgen hoeft te maken over dergelijke zaken als u bij ons komt werken. U kunt uw gehele laboratorium bij wijze van spreken oppakken en bij ons neerzetten.'

'Wij bieden u een beter paradijs,' voegde Fred eraan toe.

De professor stond op en begon te ijsberen. 'Denken jullie niet dat ik vind dat een wetenschapper onafhankelijk hoort te zijn? En niet gesponsord door kapitalistische instellingen? Jullie zullen mijn onderzoek in een bepaalde richting willen sturen. In een richting die mij misschien

helemaal niet zint. En dan? Ik betwijfel of dit zinnig is. Waarom denken jullie dat ik met jullie in zee zal gaan?’

Fred en Jack keken elkaar aan. Dit was te verwachten.

‘Zoals wij al zeiden, professor Neumann, wij bieden u een beter paradijs. Natuurlijk verlangen wij van u een tegenprestatie. Dat ligt in het verlengde van uw huidige werk, garandeer ik u. Bovendien is dat in het geheel geen vreemde werkwijze: u krijgt immers alle faciliteiten. Het is dan vrij normaal dat wij verwachten dat u bepaalde resultaten boekt. Bovendien is alles volkomen legaal. Het publicitaire isolement dat wij hanteren, is vanzelfsprekend koren op uw molen. Dit betekent voor u dat er niet een leger van sceptici klaar staat om publicaties de grond in te boren.’

Jack ging verder. ‘Ons team van wetenschappers staat klaar om u met open armen te ontvangen. Met al uw wensen zal rekening gehouden worden bij de inrichting van het lab. Realiseert u zich wel dat de belangstelling voor uw werk de komende tijd zal toenemen. U zult meer en meer worden lastiggevallen door mensen zoals wij. Begrijpt u? Als u eenmaal voor ons werkt, dan zal dat niet meer gebeuren. Blijf hier, blijf onafhankelijk, en de muskieten zullen op u af blijven komen.’

Er viel een korte stilte.

‘Wij bieden u natuurlijk de gelegenheid om erover na te denken.’

‘Ik hoef er niet over te denken, heren.’

Neumann haalde een jojo uit een lade en begon ermee te spelen. Behendig liet hij het speeltje uit zijn handen rollen, om het vervolgens met even zo grote kracht in zijn kleine handen terug te laten springen.

‘Ik verwacht dat jullie je werk goed voorbereid

hebben, en dat jullie niet zullen nalaten te vertellen dat er een prachtige kattenkelder naast het lab zal komen, speciaal voor mij.'

Met speelsheid wierp Neumann de jojo terug in de la.

'Vooruit dan, zeg maar tegen jullie bazen, dat ik eraan kom. Ik heb nog één wens.'

Verstomd door de plotselinge ommezwaai volgden Jack en Fred hoe de excentrieke professor terug naar zijn laboratorium hobbelde.

'Netty. Zij hoort bij mij. Zij zal ook mee moeten.'

Drie

Tot weinig vormen van vrijetijdsbesteding was Max moeilijker te verleiden dan tot een middagje fietsen, maar het aantrekkelijke vooruitzicht van enkele uren samenzijn met Vivian temidden van het mooiste natuurschoon dat de wijde omtrek te bieden had, was voor hem voldoende aanleiding geweest om over zijn weerzin heen te stappen en haar uitnodiging gretig te aanvaarden.

Dat het, sinds zijn motorongeval, aan meer verheffende alternatieven voor de fiets als vervoermiddel geheel en al ontbrak, had hij zelf al bedacht.

Een van zijn vader geleende, oude, roestige herenfiets, had hij in allerijl laten oplappen en mocht hij, voor tenminste de duur van zijn ongerief, de zijne noemen.

Vivian bleek de omgeving aanmerkelijk beter te kennen dan Max, die zelden verder was gekomen dan de met de motor begaanbare wegen en paden. Ze bracht hem, na nog geen kwartier door het bos gefietst te hebben, naar een open plek, grenzend aan een klein vennetje. Laag boven het wateroppervlak dansten insecten en er klonk het gekwaak van kikkers, die, naar het geluid te oordelen, overal zaten, hoewel met het blote oog niet of nauwelijks te onderscheiden. Een enkeling verried zijn aanwezigheid door, na lange tijd roerloos op een waterlelieblad te hebben gezeten,

een poot te bewegen, of zijn kop te draaien.

De windstilte zou voor een absoluut vlakke waterspiegel hebben gezorgd, wanneer de vele kleine luchtbelletjes die her en der vanuit de diepte opborrelden, er geen kringen veroorzaakten.

Vanuit het aangrenzend struikgewas klonk het geritsel van een vogel of klein knaagdier. Het dier leek niet gediend te zijn van menselijk bezoek: het geluid verwijderde zich en stierf weg in de verte.

Max inspecteerde een vierkante meter bosgrond en trapte een aantal mieren dood voordat hij er plaatsnam.

Vivian sloeg zijn verrichtingen kritisch gade.

‘Mieren,’ begon ze, met een twijgje de zandgrond nabij een mierennest gladstrijkend, ‘beschikken over een soort collectief bewustzijn, wist je dat?’

‘Mieren? Een collectief bewustzijn?’ Zozeer had Max naar dit moment van samenzijn met Vivian verlangd, dat hij een zwijgzaam genieten, hier, samen met Vivian, verkoos boven het aansnijden van zomaar een onderwerp van gesprek, als om de stilte te doden. Zonder dat Max het beseftte klonk deze gedachte in zijn stem door, en werd door Vivian begrepen.

‘Ik dacht ook eerst: wat een onzin, een collectief bewustzijn. Mieren hebben niet eens een bewustzijn, laat staan...’

‘Inderdaad. Wie zegt dat dan?’

‘Ik.’

‘Hoe kom je daarbij dan?’

‘Gewoon, door goed te observeren. Ik heb hier heel wat uurtjes gezeten, en mijn ogen goed de kost gegeven. Net als mijn moeder, toen ze klein was. Ik denk dat ik het van haar heb, die liefde voor de natuur, en het geduld om te proberen er iets van op te steken.’

‘Wat was er dan voor bijzonders te zien, aan die miertjes?’

‘O, zoveel. Zo'n mierenkolonie kan enorme vormen aannemen, hoewel je het niet zou zeggen. Het grootste gedeelte bevindt zich ondergronds, in een immens stelsel van uitgegraven gangetjes en holen. Wat je boven de grond ziet, is maar een fractie van de populatie.’

‘En waar komt dan die collectieve geest vandaan?’

‘Een individuele mier is ten dode opgeschreven. Een mier moet deel uitmaken van een groep om te kunnen overleven. Het is vergelijkbaar met je lichaam, dat uit afzonderlijke cellen bestaat. Die cellen ontlenen hun bestaansrecht aan het grotere verband waar ze deel van uitmaken. Het is verbluffend simpel: zo'n cel krijgt informatie van andere cellen, en geeft op zijn beurt informatie door aan andere cellen. Tel alle cellen bij elkaar op en je hebt een perfect werkend organisme.’

‘Mieren communiceren dus met elkaar?’

‘Op een bepaalde manier, ja, maar hoe precies? Ik heb geen idee. Maar dat is ook zo belangrijk niet. Waar het bij mieren om gaat is, dat ze door hun enorme populatie en perfecte taakverdeling in staat zijn, als groep het onmogelijke gedaan te krijgen: gigantische gangenstelsels graven, vervoer van stukken voedsel en andere materialen, veel zwaarder dan een enkele mier dragen kan, het verkennen van de omgeving, ga zo maar door. En een mierenleven is niets waard: onophoudelijk zijn er verkenners die op zoek gaan naar bijvoorbeeld voedsel, of uitbreiding van het territorium, en keren deze niet terug, dan zullen andere verkenners weer andere wegen zoeken. Keren ze wel terug, dan brengen ze de kolonie op de hoogte van hetgeen ze gevonden hebben. Je ziet dan dat veel

meer mieren hun voorbeeld volgen. Als je het geheel bekijkt, dan gaat het er in de mierenwereld vele malen intelligenter aan toe dan jij en ik ooit voor mogelijk hadden gehouden.'

Max was even stil. Beteuterd keek hij naar de zwartrode mierenlijkjes die om hem heen in het zand lagen.

'En dat maakt mij tot een barbaar, die zomaar, omdat hij even wil gaan zitten, een paar van die intelligente wezentjes doodtrapt?'

'Welnee, gek! Zo bedoelde ik dat helemaal niet.' Vliegenvlug gaf Vivian hem een zoen op de wang. Het was haar eerste echte toenadering, en Max bloosde ervan.

Een grote kraai kwam door het bos aanvliegen en landde op een laag boven het ven hangende boomtak, waar de vogel luidkeels zijn aanwezigheid kenbaar begon te maken. Verderop in het bos klonk, als antwoord, het gekras van een soortgenoot.

'En als kraaien communiceren, waarom mieren dan niet?' vroeg Vivian.

'Tja, breng daar eens iets tegenin.'

Max, nauwelijks geboeid door Vivians uiteenzetting over de onvermoede eigenschappen van mieren, richtte onwillekeurig zijn blik op de kraai en zag hoe de vogel op dat moment zijn behoefte in het water liet vallen.

Een wolk schoof voor de zon en kleurde het ven donker. Op geringe hoogte, maar onzichtbaar achter de boomtoppen, trok een helikopter met veel tamtam voorbij. De kraai vloog verschrikt op en verdween in het bos.

Vanmorgen, achter de scheerspiegel, had het Max

zo eenvoudig geleden om zijn gevoelens voor haar kenbaar te maken. Maar nu het erop aan kwam, leek niets hem moeilijker dan het vinden van de juiste bewoordingen voor hetgeen hij zeggen wilde, en zweeg hij daarom. Zijn zelfverzekerdheid leek in Vivians aanwezigheid spoorlags te verdwijnen, naar men zegt een normale reactie, wanneer je verliefd bent tot ver achter je oren.

Morgen, besloot Max. Morgen zou hij het haar zeggen.

Vier

Professor Neumann plaatste de kat in een soort couveuse. Voordat hij het apparaat hermetisch afsloot, aaide hij zachtjes over het bolletje van het nietsvermoedende dier en gaf het vertederd een kusje op de snoet. De klep ging dicht en verbaasd door de plotselinge stilte staarde de kat schichtig in het rond, daarbij zijn rug iets krommend.

‘Ik breng hem nu in een lichte verdoving, zeer licht eigenlijk. Hij blijft namelijk wel bij bewustzijn. Vergelijk het met een mens, die aardig wat gedronken heeft en voor apegapen op bed ligt.’ De professor lachte geniepig bij deze woorden. Twee van de drie omstanders lachten voorzichtig met de neurobioloog mee, de derde, de langste, staarde koel voor zich uit.

Neumann plaatste zijn hand in de couveusehandschoenen en begon de kat opnieuw te aaien. In de ruimte van de glazen kooi werd een licht verdovend gas verspreid en even later lag de kat vredig voor zich uit te staren. Vervolgens werd door Neumann een soort helm van plexiglas over het kopje van de licht verdoofde kat geplaatst. De kleine man met de baard en de steeds afzakkende bril maakte driftig aantekeningen in een klein notitieboekje, terwijl de andere twee aandachtig de handelingen van de professor volgden.

‘Deze helm bevat honderdvijfentwintig sensoren. Via deze sensoren worden de zogenaamde NCP's aan het proefdier toegebracht. NCP staat voor

Neuromatic Code Pattern. Wat is dat dan, vragen jullie je af, een *Neuromatic Code Pattern*.'

Neumanns toehoorders knikten ongeduldig.

'Een NCP is een bepaald patroon van elektrochemische pulsjes, dat door een cerebraal systeem geïnterpreteerd kan worden als een prikkel tot een bepaalde activiteit. Het aantal mogelijke NCP's is vrijwel oneindig en het willekeurig sturen van NCP's naar een organisme kan vanzelfsprekend destructieve gevolgen voor het organisme hebben. Slechts een handjevol NCP's heeft een zinnige betekenis. En hoe komen wij achter de samenstelling en betekenis van de NCP's? Dat is waar ik in beeld kom. Ik heb wat huiswerk gedaan.' De geniale neurobioloog genoot zichtbaar van zijn eigen betoog. Het was het betoog van de expert, het soort dat zich niet leende voor interrupties.

'Voor de *Felis Domestica* ben ik erin geslaagd om een aantal NCP's te deduceren, waarmee ik een paar leuke dingen kan doen. Jawel, een unicum en niet onbelangrijke primeur.' Neumann keek rond en realiseerde zich dat zijn ontdekking niet de wereldpers zou halen, maar voorlopig binnen de muren van dit lab zou blijven. 'Het hele idee achter het principe van de NCP's is dus dat we het dier op deze manier een door ons bepaalde werkelijkheid kunnen opdringen. De lichte verdoving zorgt ervoor dat hij niet of nauwelijks reageert op de echte omgeving, de pulsen die ik hem zo direct zal toedienen zullen voor hem de plaats van de werkelijkheid innemen: de kat krijgt dus een alternatieve werkelijkheid toegediend. Een werkelijkheid, waarvan de inhoud door ons, door mij wordt bepaald. Dat zullen jullie zo zien.'

De professor huppelde als een opgewonden kind van de couveuse naar een beeldscherm met

toetsenbord. Hij wenkte de drie mannen in het nog immer onberispelijke pak om mee te kijken op het scherm.

‘Kom nou kijken, het begint nu echt leuk te worden.’

De langste van de drie bleef op enige afstand staan.

‘Jij hoort er ook bij, hoor, kom maar.’

‘Mij ontgaan geen belangrijke zaken, professor Neumann. Gaat u gerust verder.’

‘Nou, oké. Als je er niet bij wilt horen, ook goed, voor mijn part.’

De professor stak kort zijn tong tegen hem uit en giechelde. De lange man liet zich niet van zijn stuk brengen. Onbewogen wachtte hij op het volgende deel van de presentatie.

Neumann ging op zijn knieën op de stoel voor het toetsenbord zitten en vervolgde zijn verhaal.

‘De virtuele werkelijkheid die ik voor de kat gemaakt heb, bied ik hem niet aan op het visuele niveau. Ik zou dan natuurlijk kunnen volstaan met de conventionele computerapparatuur. Ik zou hem dan omringen met een geavanceerd cyclisch beeldscherm en een paar flinke geluidsboxen boven hem hangen. Nee, dit gaat veel verder. Ik geef vanuit deze computer een commando, en dit zal door het brein van de kat herkend worden als een bepaalde waarneming. De kat neemt dus niet zelf waar, wij hebben voor hem waargenomen, en voeden zijn hersenen met de juiste NCP's, zodat het vanuit de perceptie van het proefdier net is alsof het de betreffende waarneming zelf heeft gedaan. Het proefdier reageert conform.’

De professor gaf via het toetsenbord een aantal commando's. ‘Ik geef het lieve beest nu een aaitje.’ Acht ogen zagen hoe de kat het kopje schuin hield, alsof het een liefkozing in ontvangst nam.

De man met het opschrijfboekje duwde zijn bril terug op de brug van zijn neus en keek even naar zijn chef. Deze fronste zijn wenkbrauwen en knikte.

‘Mooi, hè?’ Neumann klopte zich op de borst. ‘Maar er is nog meer. Kijk, ik laat hem denken, dat hij een schoteltje melk heeft gezien. Let op het tongetje.’ Weer ratelden Neumanns vingers over het toetsenbord.

Het arme proefdier in de couveuse richtte zich langzaam op, liep voorzichtig één of twee passen en liet het kopje hangen.

‘Kijk, haha,’ giechelde Neumann, ‘daar staat zijn virtuele schoteltje melk. Drinken maar, schatje!’

De kat bewoog zijn tongetje vliegensvlug in en uit zijn mondje, daarbij af en toe likkebaardend. Het arme beestje was aan het drinken uit een schoteltje, dat louter in zijn gedachten bestond.

‘Kijk, om het voor hem ook een beetje leuk te houden, krijgt hij van mij pulsen, die hem vertellen dat hij aan het drinken is. Denk je maar in, zijn slokdarm beweegt nu niet-bestaande melk naar de maag, alwaar het verteringsproces voortgezet wordt. Alleen: er is niets om te verteren. Daarom laat ik dit niet te lang duren. Hij kan er verkeerd door geconditioneerd worden.’ De professor gaf weer een aantal commando's en het proefdier keerde weer terug in een schijnbare toestand van rust.

‘Oké, de show gaat verder. Ik heb een codepuls ontdekt, waardoor onze grote vriend gaat springen, kijk.’

Neumann drukte op een toets. De kat sprong als in een reflex enkele centimeters omhoog. Weer drukte hij op de toets, en weer sprong de kat omhoog. Een korte roffel op het toetsenbord van de neurobioloog resulteerde in een chaotisch ronddansende kat. De couveuse leek te klein.

‘Haha! Dit is toch leuk, hè?’

Plotseling onderbrak Neumann zijn wrede spel, gaf een commando aan het computersysteem en huppelde terug naar de couveuse.

‘Oké, beetje duidelijk geworden allemaal?’ De professor keek de andere drie van onder zijn diephangende wenkbrauwen nors aan. ‘Ik haal mijn vriendje uit de kooi, hij heeft wel een lekker maaltje verdiend.’ Binnen tien seconden had Neumann het dier in zijn armen en begon het intens te knuffelen.

De lange man volgde nauwlettend de handelingen van Neumann. Hij leek totaal niet onder de indruk van de demonstratie. ‘Professor Neumann, het zal best bijzonder zijn om een organisme als een kat, of voor mijn part een mens, te besturen via een computer.’ Hij liep op Neumann af en keek hem streng in de ogen. ‘Maar dit is niet wat we zoeken. Hier hebben we u niet voor ingehuurd.’

Neumann zette zijn kat op de grond en richtte zich tot de lange.

‘Maak je niet zo druk, joh. Dat weet ik toch ook wel.’ Neumann maakte een wegwerpgebaar.

‘Luister, Neumann!’ Hij pakte de wetenschapper bij zijn stofjas en trok hem naar zich toe. ‘We werken hier binnen een organisatie, die zichzelf een doel gesteld heeft. Dat doel zullen we moeten bereiken. En dan is er geen ruimte voor jouw eigenzinnige proeven. Resultaat, Neumann, dat wil ik zien! Geen huppelende katten!’

‘Ahh!! Zet me neer!’

De lange liet Neumann weer los. Deze sloeg zijn jas weer in een fatsoenlijke plooi en hief zijn vinger op naar de lange. ‘Je bent een driftig ongeduldig mannetje jij, Palmer. Als je eens wat rustiger deed... en me liet uitpraten...’

Neumann draaide zich om, haalde een lolly uit een la en ging erbij zitten. 'En nou zeg ik lekker niets meer.' Hij stopte de lolly in zijn mond en begon er lustig op te sabbelen.

'Neumann, vertel op.'

Gedurende een paar tellen was het stil. De enige geluiden waren het ingetogen gesabbel van Neumann aan zijn lolly en de beeldruis van de televisie, waarvan het geluid voor deze gelegenheid weggedraaid was.

In die paar tellen realiseerde Neumann zich dat het geen zin had om zijn poot stijf te houden. Dat was hij ook helemaal niet van plan. Maar van tijd tot tijd kon hij de verleiding tot een kleine provocatie niet weerstaan. Iets in hem wilde weten, aftasten, hoever hij ze kon drijven voordat ze over Netty en de katten begonnen. Iets anders in hem wist deze neiging vaak te bedwingen.

'Oké, dan.' Neumann stond weer op en liep naar de couveuse. Hij pakte de plexiglas helm en liet hem aan de anderen zien. 'Deze sensoren, die de NCP's naar de hersenen van de kat geleiden, zijn aan gene zijde verbonden met dit hier.' Neumann volgde met zijn vinger de bundel kabeltjes tot aan een doorzichtige bak van ongeveer twintig centimeter in het vierkant. In de bak bevond zich een twee vingers dikke laag van een groene slijmerige substantie. De uiteinden van de sensoren liepen schijnbaar willekeurig uit in het groene spul.

'Dit is dan het kunstmatige neuron plasma. De complexiteit van de NCP's maakt dat een traditionele computer niet geschikt is om de NCP's te genereren. Bovendien heeft een computer niet de mogelijkheden om op het juiste niveau met organisch hersenweefsel te communiceren. Dit kunstmatige neuron plasma kan dat wel, en is

bovendien in staat om de NCP's te onthouden. De cellen van het neuroplasma werken namelijk op dezelfde manier als hun natuurlijke voorbeeld, de neuronen. Anders gezegd: het plasma spreekt dezelfde taal als de neuronen.'

Neumann nam een korte adempauze.

'Het kunstmatige neuronenasma, heren, is de voorloper van het eerste kunstmatige brein. Het bevat alle basisfuncties, nodig voor het functioneren als een organisch brein, het is alleen beter ontworpen dan zijn natuurlijke evenknie. Het hoeft namelijk niet de erfenis van miljoenen jaren evolutie met zich mee te dragen. De cellen van het neuronenasma zijn functiegericht ontworpen, door mij.'

'Wanneer verwacht je dat we een exemplaar hebben, dat ook nog iets zinnigs kan doen?' Palmer liet zich weer eens horen.

'Tjaa.. Moeilijk te zeggen. Er is namelijk een klein probleempje.'

Neumann pakte de bundel met sensoren vast en trok deze in één beweging uit het groene plasma. Hij liet de bak met inhoud aan de toehoorders zien. Er kwam een lichte geur van ammoniak uit.

'Een belangrijk kenmerk van natuurlijk leven is dat het de neiging vertoont zichzelf in stand te houden. Het neuroplasma heeft daar wat meer moeite mee: met een beetje mazzel kan het een uurtje blijven functioneren, dan begint het weefsel zichzelf cel voor cel in hoog tempo af te breken: apoptose. Wat overblijft is een hoopje groen organisch afval, volkomen nutteloos.'

Professor Neumann stak zijn lolly weer in zijn mond.

Palmer nam weer het woord: 'Professor Neumann, ik vertrouw erop dat uw bevindingen in de vorm van een volledig rapport mij binnen

afzienbare tijd zullen bereiken. Ik dank u voor de demonstratie. Kom heren, we gaan.'

Even later bevond Neumann zich weer alleen in zijn laboratorium. Het stokje van zijn lolly gooide hij schijnbaar achteloos in een prullenbak, de bak met groen plasma er achter aan.

Vijf

Een jaar later

‘Krijg nou wat, Vivian.’

‘Wat?’

‘Moet je kijken. Dat hele stuk bos daar, alles weggekapt.’

Max minderde vaart.

‘Nu je het zegt. Ze hebben het omheind, zie je dat. Ze zijn hier met iets bezig zo te zien.’

‘Ja, en ze laten er geen gras over groeien. Vorige week stonden hier nog flinke knoepers van bomen, wel vier hectare, als het niet meer is.’

Plotseling stond een geüniformeerde beambte van een of andere beveiligingsdienst voor de auto en stak zijn gehandschoende hand omhoog om de wagen tot stoppen te dwingen.

‘Wat wil hij?’ vroeg Vivian.

‘Geen idee. Hij zal wel een goede reden hebben. Ik rijd hier elke week.’ Max stopte de auto. De beambte maakte met zijn hand een draaiend gebaar, waarop Max zijn raampje opende.

‘Pasje.’ De beambte tikte met zijn hand op het dak van de auto.

‘Pasje?’

‘Ja. U heeft geen pasje?’

‘Nou, nee. Nooit gehad. Tot een week geleden kon ik hier gewoon doorrijden.’

‘Nu niet meer. U kunt hier niet verder rijden zonder pasje.’

‘Niet verder rijden? Meneer, ik rijd hier elke week.’

‘Kan zijn meneer. Maar de doorgaande weg die over dit terrein liep, is niet meer. Op het terrein worden geen vreemden meer toegelaten. U zult moeten omrijden. Waarschijnlijk heeft u de borden over het hoofd gezien, die u daarop wijzen.’

‘De borden... Ik heb geen borden gezien. Maar als u het zegt, akkoord.’

‘Als ik vragen mag, meneer. Wat is er met het terrein aan de hand? Waarom mogen we er niet meer doorheen?’ Typisch Vivian, dacht Max. Geen blad voor de mond, altijd het naadje van de kous willen weten en steeds weer die onnodige achterdocht.

‘Dat kan ik u niet zeggen, mevrouw. Ik adviseer u om gewoon te keren, in het vervolg de aangegeven route te volgen en deze omgeving te mijden als u hier niets te zoeken heeft.’

‘Is dit tijdelijk, of blijft het hier zo'n geheimzinnige boel?’

‘Sorry mevrouw.’ De beambte stak zijn vinger dwingend in de tegenovergestelde rijrichting en Max keerde de wagen.

‘Moest dat nou?’ vroeg Max, een stuk verderop.

‘Is vragen soms verboden? Ik wilde gewoon van die vent weten wat daar gebouwd wordt.’

‘Gebouwd? Hoe weet je dat daar iets gebouwd wordt?’

‘Gewoon goed kijken. Ze hebben het grootste deel van het terrein afgeschermd maar als je goed kijkt zie je op sommige plekken hoge kranen staan. En heb je dat geluid niet gehoord?’

‘Niet zo op gelet om eerlijk te zijn. Wat hoorde je dan?’

‘Graafmachines aan het werk. Meteen al, toen jij

je raampje opende. Zouden ze in het geniep vergiftigde grond afgraven?’

‘Uitgesloten. Dit was al een bos toen mijn grootvader nog in de wieg lag. Maar er zal vast wel een logische verklaring voor zijn. Een of ander bodemonderzoek of zo, door archeologen. Weet jij veel. Iets waarbij ze geen pottenkijkers kunnen gebruiken.’

Vivian liet dit tot zich doordringen en zweeg een tijdje, bedenkelijk voor zich uitkijkend. ‘Ja ja,’ zei ze uiteindelijk. ‘Als ze in hartje binnenstad de resten van een kerk uit het jaar 800 opgraven moeten ze zich haasten om er nog een foto van te maken voordat er op die plek een hotel de grond uit gestampt wordt. En hier zullen ze volgens jou een stuk bos zwaar gaan bewaken om er archeologen op hun gemak in de aarde te laten peuren. Daar geloof ik dus niet in. Wie betaalt dat? En wat levert het op? Er moet vast meer achter zitten.’

‘Hm.’ Max schudde zijn hoofd. ‘Jij ziet zoals gewoonlijk weer achter iedere boom een man in een lange regenjas.’

‘Ach, je moet gewoon niet alles klakkeloos aannemen wat je om je heen ziet en hoort. Lang niet alles is wat het op het eerste oog lijkt.’

Max stopte de auto voor de deur en haalde de sleutels uit het contact. ‘Ik vraag me af waar je je druk om maakt. Kom op, er is leuke televisie vanavond.’

Zes

Al verschillende keren had Max hoopvol plaatsgenomen achter zijn schrijftafel, maar iedere keer bleek al na een paar minuten dat hij zijn gedachten er niet bij kon houden. Hoe goed hij ook zijn best deed, zich probeerde te concentreren, baten deed het niet. Het is ook verdomme teveel, mijmerde hij. Veel te veel in één keer. Wekenlang had hij maar wat aangerommeld, denkend: het komt allemaal wel. En dan nu, vlak voor het moment suprême, zat hij met de gebakken peren. Nog maar drie dagen de tijd om dat verrekte werkstuk af te ronden. Na een bijna vliegende start leek het tempo er in dit derde jaar bedrijfskunde vrijwel uit verdwenen te zijn. De wet van de remmende voorsprong, dacht Max.

Het concentratieprobleem speelde al langer, iets waarmee iedere student ergens in zijn studietijd te maken krijgt. Slecht slapen, vechten tegen vragen als: waar ben ik mee bezig? heb ik wel de juiste richting gekozen? doe ik hier wel goed aan? Enzovoort. Studiemoeheid.

Vakantie zou wel weer eens lekker wezen, dacht Max terwijl hij zijn PC uitzette en zich naar het keukengedeelte van het vertrek begaf. Ieder moment kon Vivian thuiskomen. Ze zou een vriendin meenemen en met z'n drieën zouden ze een maaltijd gebruiken om vervolgens het nachtleven in te gaan. Zoals Max dat de laatste weken iedere vrijdag deed. En iedere zaterdag. Zo'n vrijdag had

volgens hem altijd iets magisch. Bekaf na weer een werkweek enerzijds, en vol energie en levenslust voor het naderende weekend anderzijds. Dat laatste kreeg op de een of andere manier altijd weer de overhand. Ook als hij maandagmiddag om vier uur een verhandeling moest inleveren over de mogelijke strategieën bij bedrijfsreorganisaties.

Het kostte Max Vonk weinig moeite om de laatste gedachten aan het onaffe werkstuk uit zijn hoofd te verdrijven. Hij lichtte een koud flesje bier uit de koelkast en zette een stuk muziek op, in afwachting van Vivian en Dana.

Niet veel later stonden zij aan de deur.

‘Hoi schat.’ Breed lachend kwam Vivian binnen in het ruime vertrek en stelde Dana aan Max voor. ‘Nog een stuk opgeschoten met je werkstuk?’ vroeg Vivian, maar Max gaf geen antwoord.

Dana vergaapte zich aan de leefruimte van Max en Vivian. Het reusachtige zoldervertrek was zeker vijftien meter lang. Een ongekende luxe voor een koppeltje studenten in een tijd waarin woonruimte voor studenten een schaars goed was.

‘Maar ja,’ vertelde Max, ‘het heeft me nogal wat werk gekost om van die bouwvallige zolder nog iets behoorlijks te maken. Niemand wilde het hebben, maar toen ik het eenmaal opgeknapt had...’ Trots als een pauw paradeerde hij over de vloer van het vertrek en liet Dana de gehele woning zien, waarbij hij in geuren en kleuren vertelde hoe het een en ander door hem was aangepakt.

Intussen was Vivian begonnen met het bereiden van een eenvoudige maaltijd op basis van gehakt, bonen en rijst. Met wat kruiden wist Vivian daar altijd wel iets smakelijks van te maken. Zij en Max hadden het niet al te breed, zeker niet sinds Vivians ouders besloten hadden om hun dochter niet langer financieel te ondersteunen. Ze had

vanavond eigenlijk met Max over hun financiële plaatje in de nabije toekomst willen praten, maar volgens Max was de vrijdagavond gereserveerd voor ontspanning en niet voor het bespreken van serieuze zaken. Morgenmiddag zou ze Max erover aanspreken.

‘Hmmm, wat ruikt dat goed, Viefje. Kom eens hier als je wilt, ik heb je vandaag nog helemaal niet stevig vastgehouden.’ Max drukte zich stevig tegen haar aan, waarop ze in zijn oor fluisterde: ‘Kunnen we niet thuisblijven vanavond? Ik heb geen cent meer om uit te geven.’

‘Lieverd, je weet toch dat ik altijd wel een paar eurootjes bewaar voor het weekend. Maak je nou maar geen zorgen, we gaan er lekker uit vanavond.’

‘Tjonge, tjonge,’ riep Dana vanuit de andere kant van de kamer, ‘wat zijn jullie een romantisch stelletje, zeg. Wat een vertederende tortelduifjes, dat zie je niet zo vaak, tegenwoordig. Ik krijg het er warm van.’

‘Maak je geen illusies, Dana,’ sprak Max, ‘achter de uiterlijke romantiek gaan twee zware treurige levens schuil, twee arme studentenlevens, vol financiële kommer en examenkwel. Je zou niet willen ruilen, vrees ik.’ Max liep terug naar Dana met een glas wijn voor haar in zijn hand.

‘Heb jij trouwens een vriend?’ vroeg Max geïnteresseerd. ‘Of een vriendin, misschien?’

Dana begon te lachen. ‘Nee, ik heb geen vaste vriend. Zou ik ook niet willen, Max. Het studentenbestaan is voor mij zwaar genoeg, ik denk niet dat ik naast mijn studie nog met enige kans op succes een vaste relatie zou kunnen onderhouden.’

‘Je gaat vanavond anders wel uit met twee

tortelduiven. Houd je dat wel vol?’

‘Oh, maar het in stand houden van een relatie voor de duur van een avond en eventueel een nacht zal geen probleem zijn.’

Dana hief het glas. Het gesprek met Max ging op dezelfde voet verder, tot aan het moment dat Vivian het eten gereed verklaarde.

‘Financiële problemen, zei je? Meende je dat echt, als ik vragen mag?’ vroeg Dana later die avond aan Max. Ze waren een studentencafé binnengegaan, ergens in de stad, en Vivian was aan de bar in gesprek geraakt met een studiegenote die ze er was tegengekomen.

‘Ach, wat heet.’ Max maakte een ontwijkend gebaar. ‘Dat is ook wel een beetje inherent aan het studentenbestaan, niet dan?’

Dana knikte begrijpend.

‘Maar vanwaar je vraag?’

‘Eergisteren vond ik in mijn postvakje een persoonlijke oproep van een bedrijf dat vrouwen zoekt voor deelname aan een wetenschappelijk onderzoek.’

‘Ja, en?’

‘Tegen betaling, stond erbij. Een heel behoorlijke betaling. Hoeveel precies weet ik niet.’

‘Zo.’ Max' gezicht kwam in een andere plooi. ‘Interessant. Da's nou net iets voor Vivian. En om wat voor onderzoek gaat het dan?’

‘Ik weet er het fijne niet van. Het neemt een middag in beslag, stond er.’

‘Waarom ga je zelf niet?’

‘Ik zit dan voor zes weken in Engeland. Ik had er graag aan deelgenomen, want een extraatje komt mij ook wel goed van pas.’

Vivian had zich inmiddels weer bij het gezelschap

gevoegd en direct begon Max op haar in te praten over de bijverdienste die er voor Vivian in het verschiet lag.

‘Hm,’ zei Vivian, nadat ze door Dana was ingelicht. ‘Ik heb het niet zo op onderzoek. Wie weet wat ze allemaal met je willen uithalen. Die flinke betaling vertrouw ik al niet. Wat willen ze daarmee compenseren? Zijn er anders geen gegadigden?’

‘Kom Vivian.’ Max klonk nu geërgerd. ‘Echt, jij ziet werkelijk overal spoken. Krijg je een keer de gelegenheid om fors wat bij te verdienen en dan laat je de kans schieten vanwege wat vage vermoedens die je nergens op kunt baseren.’

Dana hield zich afzijdig van de discussie en keek de andere kant op.

‘Kan best wezen, maar ik zeg geen ja totdat ik er alles van weet en het zaakje dan nog vertrouw. Ik laat me niet in een richting duwen, Max.’

Max excuseerde zich en verliet het café, op weg naar huis.

Even later volgden ook Vivian en Dana.

‘Het lijkt wel een dun laagje romantiek, Vivian.’

‘Het is een lieve vent, Dana, maar soms... is het gewoon een baasje. Ach, morgen is het wel weer over. Het hoort er gewoon bij, weet je. Dat onderzoek, weet jij daar niets meer over te vertellen?’

‘Ach, meid, vergeet het toch. Als je het niet wilt dan moet je het niet doen. Ik denk dat het iets met hersenscans of zo te maken heeft. Laat het nou maar voor wat het is. Kun je niet proberen om ergens achter de bar te gaan staan, om wat geld bij te verdienen?’

‘Heb ik wel geprobeerd, ben niet het juiste type, denk ik.’

‘Weet je wat, Vivian, ik heb thuis nog een fles wijn staan, laten we het thuis gezellig maken. Vergeet al dat gedoe toch. Morgenochtend zien we wel verder, kom.’

Zaterdagmiddag vroeg kwam Vivian thuis en trof Max aan, driftig pogingen ondernemend om vorderingen te maken met z'n werkstuk.

Vivian had zich voorgenomen zo lang mogelijk te wachten met in z'n armen vallen, maar na dertig seconden keken ze elkaar weer verliefd in de ogen. De rest van de middag brachten ze samen in bed door.

Zeven

‘Ga zitten,’ zei Max tegen Vivian die maandagavond toen ze binnenkwam. ‘Ik heb je het een en ander te vertellen.’

‘Toch niets ernstigs, hoop ik?’ Vivian ging zitten, met haar jas nog aan.

‘Ik heb vanmorgen eens wat telefoontjes gepleegd.’

‘Vanmorgen? Ik dacht dat jij je bezig moest houden met je werkstuk. Heb je dat nog wel ingeleverd?’

‘Luister nou. Wat ik je ga vertellen is op het moment even belangrijker. Dat werkstuk is voorlopig van geen enkel belang meer. Daar kom ik zo nog op. Maar nu moet je even luisteren. Trek eerst je jas eens uit.’

Vivian trok haar jas uit en hing deze over haar stoel. Ze keek bedenkelijk in de richting van Max. ‘Je gaat het weer over dat onderzoek hebben. Ik voel het. Max, ik heb er met Dana over gepraat, ik doe het niet...’

‘Wacht nu even Vivian, en laat me eens rustig zeggen wat ik te zeggen heb. Oké?’

‘Oké dan. Maar dring me niets op alsjeblieft.’

‘Ik dring je niets op. Als jij me belooft dat je niet vooringenomen zult reageren.’

Vivian knikte en maakte een handgebaar waarmee ze aangaf te zullen luisteren.

‘Goed. Ik heb Dana gebeld vanmorgen.’

‘Dana? Wat moest je met Dana?’

‘Zij had het nummer van dat bedrijf. Ik wilde er toch het fijne van weten en heb haar het nummer gevraagd.’

‘Mijn God. En had je dat niet even met mij kunnen overleggen?’

‘Dat doe ik nu toch? Ik heb alleen maar informatie ingewonnen, de beslissing is aan jou om er ja of nee tegen te zeggen.’

Vivian staaarde geërgerd voor zich uit.

‘Vergeet niet Vivian, het gaat om een flink bedrag en het is maar een middagje werk.’

‘Hoeveel dan?’

‘Weet ik niet, over de telefoon wilden ze geen bedragen noemen, natuurlijk. Maar aanzienlijk, dat werd me verzekerd. Met borden wassen krijg je het niet zo snel bij elkaar.’

‘Nou, vertel dan maar. Wat houdt het precies in.’

‘Het initiatief is afkomstig van een veelbelovende nieuwe onderneming die zich bezighoudt met het ontwikkelen van nieuwe technologieën. Veel wilden ze er door de telefoon niet over kwijt maar...’

‘Zie je wel. Ik zei het al. Geheimzinnig gedoe. Ik...’

‘Vivian...’

Vivian zweeg.

‘Het komt erop neer dat ze wat stickers op je hoofd plakken en dan kijken ze of ze jouw hersengolven kunnen opvangen om daar onderzoek mee te doen.’

‘Mijn hersengolven?’

‘In twee, drie uurtjes is het gepiept, zeggen ze. Het kost je geen enkele inspanning. Alleen je aanwezigheid is nodig. Van het onderzoek zelf merk je niets, het enige dat je zult ervaren is de muziek die ze je laten horen. Allemaal heel relaxed.’

‘Muziek. Max, mag ik het allemaal een beetje raar

vinden?’

‘Ja. Maar geld is geld en zeg nou zelf, wat kan je nu gebeuren? Ze boren je schedel toch niet open of zo?’

‘En waarom doen ze al die moeite om er iemand voor te vinden? Waarom staan ze niet in rijen voor de deur om zich voor dat onderzoek aan te melden?’

‘Ten eerste omdat ze op dit moment maar één persoon nodig hebben voor dat onderzoek. Ten tweede moet het een vrouw zijn, ten derde...’

‘Een vrouw? Wat een onzin. Waarom nu weer een vrouw?’

‘Het schijnt dat mannelijke hersenen anders werken dan die van een vrouw.’ Max maakte een verontschuldigend gebaar. ‘Ik wilde me eigenlijk zelf aanmelden voor het onderzoek omdat ik wist dat jij er niet zoveel trek in had. Maar voorlopig spitst het onderzoek zich toe op de vrouwelijke hersenen. Gewoon een keuze die ze hebben gemaakt.’

Vivian roffelde met haar vingers op de houten tafel. ‘Nou, ga door.’

‘Je kunt volgende week dinsdag op gesprek komen. Een oriënterend gesprek, wel te verstaan. Ze beoordelen je ook op geschiktheid, je intelligentie en zo.’

Vivian zweeg een tijdje, starend naar het verkeer op straat. ‘En je werkstuk? Hoe zit het daarmee?’

‘Houd je vast. Dat werkstuk is even op de lange baan geschoven. Ik was vanmiddag even op de faculteit en hoorde daar dat Frank plotseling heeft afgezien van zijn stage in Warschau.’

‘Afgezien? Waarom?’

‘Weet ik niet. Wisten zij ook niet. Maar wat ik wel weet is dat ik in de gelegenheid ben gesteld om in plaats van hem te gaan.’

‘Jij?’

‘Ja. Ik doe dezelfde richting en hetzelfde jaar. Ik moet uiterlijk eind deze week beslissen. Als ik ja zeg zit ik zondag al in de auto.’

Vivian keek hem vragend aan. ‘En? Ga je daar op in?’

‘Ik denk het wel. Ik zie dat wel als een uitdaging. Wat vind jij?’

‘Persoonlijk vind ik het saai, wat had je anders verwacht, maar voor je studie zou het goed zijn. Dus als het je verder helpt, zou ik zeggen, doen!’

Acht

Next Age Technologies bleek gevestigd te zijn op een industrieterrein aan de rand van de stad. Zo'n stuk land, bebouwd met prefab kantoorgebouwen en magazijnen, nauwelijks op fatsoenlijke wijze per fiets te bereiken.

Vivian voelde zich als een klein meisje dat voor het eerst zelfstandig de weg bij school ging oversteken, toen ze bemerkte dat er geen fietspad naar toe liep, en dat ze deze drukke autoweg met haar fiets aan de hand moest over zien te steken.

Het duurde even, maar uiteindelijk kon ze aan de andere kant van de weg weer op haar fiets springen en op zoek gaan naar het pand van Next Age Technologies. Ze vond het gebouw achteraan het terrein. Het was een laagbouw kantoor, met daarachter een soort laboratorium. De letters NAT waren op een raamloze zijwand van het kantoor in de kleuren rood, groen en zwart aangebracht.

Vivian plaatste haar fiets tegen de muur en belde aan bij de ingang.

'Ja?' De intercom bracht een metaalachtige vrouwenstem voort.

'Goedemiddag, ik ben Vivian Verstappen. Ik had een afspraak....' Voordat ze haar zin kon afmaken werd de elektronische vergrendeling van de deur opgeheven en kon ze naar binnen gaan.

In de ontvangsthal, of wat daarvoor door moest gaan, bevond zich niets of niemand. Geen balie, geen stoel, geen kapstok, alleen vier deuren. Na

een kleine minuut kwam door één van de deuren een man in een strak donkergroen pak aanlopen. Zonder op te kijken sprak hij haar aan. 'Mevrouw Verstappen? Wilt u mij volgen?'

Vivian kon een gevoel van weerstand tegen het gebouw, het interieur en de mensen niet onderdrukken. Wat een kille toestand. Als ze mensen wilden overhalen om hier te komen werken, dan zou dat niet lukken, alleen al vanwege hun Pr-afdeling.

De man bracht haar naar een ruime kamer met een groot bureau en een paar stoelen. 'Neemt u plaats. Mijnheer Duprie zal over enkele ogenblikken bij u komen. Wilt u koffie?'

Krijg nou wat, dacht Vivian, ze zijn een cursus vriendelijkheid aan het volgen. Ze knikte bevestigend en nam plaats op één van de stoelen.

Even later kwamen er twee mannen binnen. Ze droegen hetzelfde tenue als de man die haar had binnengelaten: donkergroene pantalon en colbert, wit overhemd en rode stropdas. Zich voorstellend als Jack Duprie en Fred Smit, psychologen in dienst van Next Age Technologies, kwamen ze al een stuk vriendelijker over dan hun voorganger. Duprie verontschuldigde zich zelfs voor de minimale faciliteiten die bezoekers aangeboden werd, maar dat zou in de toekomst allemaal anders gaan lopen.

'Heeft u wel eens iets over ons gehoord of gelezen, mevrouw Verstappen?' vroeg hij.

'Nou, nee. Ik denk het niet...' Ze klonk bijna verontschuldigend.

'Prima. Next Age Technologies is op dit moment niet bepaald een interessante onderneming. Onze dagelijkse activiteit strekt zich niet verder uit dan het maken van een aantal hersenscans.'

'Wat wordt daarmee gedaan, als ik vragen mag?'

‘Ze worden bewaard, en bestudeerd. We proberen patronen te ontdekken. We willen bijvoorbeeld onderzoeken welke delen van de hersenen verantwoordelijk zijn voor bepaalde eigenschappen van een mens. En of er eigenlijk wel zo'n relatie te leggen is. Als u werkelijk geïnteresseerd bent wat voor projecten er nog meer lopen binnen Next Age Technologies, dan kunt u van mij wel een brochure krijgen.’

‘Ja, alstublieft.’

Duprie pakte de telefoon, koos een nummer en mompelde iets in de hoorn.

‘Er wordt voor gezorgd, mevrouw Verstappen.’

Duprie vertelde verder dat zij, als zij akkoord zou gaan, gedurende één middag zou verblijven op het complex van Next Age Technologies. Er zou een aantal sensoren op haar geplaatst worden. Vervolgens zou dan de celstructuur van een deel van haar hersenen gescand en opgeslagen worden in een computersysteem.

Vivian voelde zich niet op haar gemak bij de gedachte dat haar hersens in een soort database zouden worden opgeslagen. Zouden ze dan niet in haar herinneringen kunnen kijken, dacht ze.

‘Het is duidelijk,’ sprak Duprie verder, ‘dat mogelijke kandidaten nogal opzien tegen het feit dat hun hersens, dus mogelijk ook hun gedachten en herinneringen, op deze manier onderzocht gaan worden. We spreken hier over iets behoorlijk intiems. U hoeft zich daarover echter niet ongerust te maken. We zijn niet in staat om uw gedachten als het ware te lezen, aan de hand van het resultaat van de scan. Het menselijke cerebrale stelsel is dermate ondoorgrondelijk en complex, hiertoe zijn we simpelweg niet in staat. Als u met ons in zee gaat, voeren wij, zeer discreet overigens, een

psychologisch onderzoek uit. Met de gegevens uit dat onderzoek gaan wij uw hersenstructuur onderzoeken en proberen daar bepaalde conclusies uit te trekken. Wij garanderen honderd procent privacy, mevrouw.'

Vivian staaarde wat voor zich uit. Het was duidelijk dat ze moeite had om een beslissing te nemen. Was Max er maar bij.

'We hebben het nog niet over de vergoeding gehad.' Het was voor het eerst dat Smit zijn mond open deed. 'Indien u zich beschikbaar stelt voor het onderzoek ontvangt u vierduizend euro belastingvrij.'

Vivian veerde op. Vier duizend! dacht ze. Wauw, voor één middagje!

Het oncomfortabele gevoel dat haar hersenstructuur in een database kwam te staan maakte plaats voor de blije verwachting dat het probleem geld er het komende jaar niet zou zijn. Collegegeld? Studietoeken? Geen probleem meer. Wat zou Max blij zijn!

'Stel... stel dat ik interesse heb. Hoe gaan we verder?' zei Vivian voorzichtig.

Duprie haalde een paar formulieren uit een la en overhandigde ze aan Vivian. 'Als u dit invult, en aangeeft dat u zich beschikbaar stelt, dan kunnen wij beoordelen of u in aanmerking komt.'

'Hoe bedoelt u, in aanmerking?'

'Dit is een vragenlijst. Wij willen een beeld krijgen van uw persoonlijke omstandigheden. Wij hebben immers te maken met meer kandidaten. Wij streven naar een zekere... verscheidenheid in karakter en leefomgeving. Dat komt ons onderzoek zeker ten goede.'

Fred Smit gaf haar een pen. 'Maar, als ik u zo beschouw, vermoed ik, dat dat geen probleem zal zijn.'

Na tien minuten was Vivian klaar met het invullen.

‘Dank u. U krijgt over enkele dagen bericht van ons. Als alles doorgaat dan spreken we met u een datum af voor de psychologische test.’

Negen

Lievief,

Dit waren dan mijn eerste dagen Warschau. Om eerlijk te zijn valt het, tot nu toe althans, een beetje tegen. Het enige positieve dat ik je melden kan is het pension, dat werkelijk goed verzorgd is. Het is er schoon, elke dag schoon beddengoed en een stofzuiger door je kamer, en het eten is er werkelijk de moeite waard. Zodra je echter een stap buiten de deur zet is het eten bijna niet weg te krijgen. Het pension is in westerse handen, maar ik durf niet zo ver te gaan door te beweren dat dat er iets mee te maken heeft. De mensen hier in het pension zijn zeer vriendelijk, de mensen op straat (en ook op mijn werk) zijn vreemd genoeg een beetje afstandelijk. Je bent hier duidelijk "een vreemde". Op mijn kamer beschik ik over een televisie met wel driehonderd satellietkanalen. De verleiding is groot om de avonden voor de televisie door te brengen, genietend van al dat moois. Maar ik beloof je wat zelfbeheersing aan de dag te zullen leggen hier. Ik zal mijn avonden louter aan mijn studie moeten besteden.

Van het bedrijf waar ik de komende tijd stage loop had ik toch meer verwacht. Het is erg groot en hiërarchisch van opzet. Ik heb het gevoel dat ze me hier een beetje als een pottenkijker beschouwen, en dat al na een dag. Alleen ik kan je niet zeggen

waarom. Misschien omdat ik hier de zwakke plekken in hun organisatie moet komen blootleggen en dat ze dat als bedreigend ervaren. Natuurlijk staat niemand te juichen als een wildvreemde je even komt vertellen hoe de organisatie moet worden aangepast en wat de overgeblevenen aan hun werkwijze moeten veranderen. Velen werken hier al geruime tijd. In hun ogen ben ik natuurlijk een snotneus. Liever hadden ze een wat ouder iemand hier gehad, met wat meer levenservaring, waarschijnlijk in de veronderstelling dat die wat meer rekening zou houden met het menselijke aspect van reorganisaties. Maar in verband met de kosten heeft het management hier voor een stagiaire gekozen. Ik zal dus uiterst tactisch te werk moeten gaan. Een ding is nu al zeker: vrienden zal ik hier niet (willen) maken. En ik hoop dat ik heel gauw aan een stageverslag kan beginnen, en dat ook kan afmaken. Enfin, dit was natuurlijk nog maar de eerste dag. Volgende week sla ik misschien wel een heel andere toon aan.

Het is nu dinsdag en als ik me niet vergis heb jij vandaag je gesprek gehad bij die firma. Ik ben ontzettend benieuwd hoe dat is afgelopen. Heb je ja gezegd? Wat zijn de verdiensten? Telefoneren is hier tamelijk moeilijk, vanaf mijn werk mag ik geen privételefoongesprekken voeren en al zeker niet naar het buitenland, en telefooncellen hier zijn ofwel bezet ofwel defect, als je er al een kan vinden. Ik beloof je het te zullen blijven proberen, maar mocht je me nog niet gehoord hebben als je deze brief ontvangt schrijf me er dan een terug als je wilt. Ik heb een kaartje van het hotel bijgevoegd met het adres.

Schrijf me alsjeblieft gauw terug. Je zult het wel raar vinden maar ik ben hier nog maar zo kort en ik mis je al. Dat kan nog wat worden.

Voor altijd de jouwe,

Max.

Tien

‘U wilde me spreken?’ De man in de witte jas was kortaf. Blijkbaar had hij geen zin in dit gesprek.

‘Ga zitten.’ Palmer maakte een autoritair gebaar, waarna de ander ging zitten. ‘Koffie?’

‘Nee, dank u.’

‘Ik wil even met je praten over de vorderingen van Amoebe Tien. Ik heb gehoord dat een bepaald probleem nog steeds niet uit de wereld geholpen is. Klopt dat?’

‘Ja.’

‘Misschien ben ik wat ongeduldig, ik had natuurlijk kunnen wachten tot maandag, tot de officiële meeting. Maar soms zijn er dingen die ik liever vóór het weekend regel.’ Palmer liet een brede glimlach zien. Hij stond op en liep naar het raam. Vanuit zijn kantoor had hij een prachtig uitzicht op de bovenkant van de ondergrondse bunker. Het ietwat bollende loden oppervlak van de bunker was bezaaid met glimmende leidingen, waarlangs allerlei chemische stoffen aangevoerd en afgevoerd werden naar het neuroplasma aan de binnenkant. Boven het gevaarte waren diverse loopbruggen en ladders aangelegd, om de toegang tot een aantal mangaten eenvoudiger te maken. Rond de met zware deksels afgesloten mangaten bevond zich een schat aan meet- en regelapparatuur. Palmer voelde zich trots bij het aanschouwen van wat hij zijn levenswerk noemde: tijdens zijn vele overpeinzingen placht hij over het

complex te turen, inspiratie opdoend voor soms zware beslissingen.

Met een ruk draaide hij zich om.

'Luister, Van Damme, we hebben planningen waar we ons aan horen te houden. Door dit probleem, dat al weken speelt, dreigt nu het een en ander in de knel te komen. Op dit moment worden belangrijke proeven uitgesteld. De vertragingen worden onaanvaardbaar, Van Damme. Ik snap wel dat je vreest voor je eerste vrije weekend in twee maanden, en dat je mij daar persoonlijk voor verantwoordelijk zult houden.'

Van Damme trok een bezorgd gezicht en keek naar zijn schoenen.

'Is er enig zicht op verbetering van de situatie?'

'Nauwelijks,' verzuchtte Van Damme, 'ik heb er een hard hoofd in.'

Palmer begon te ijsberen. 'En Neumann, wat zegt hij ervan?'

'Volgens hem ligt de oorzaak in een neveneffect van de massaliteit van Amoebe Tien. De eerdere experimenten waren tenslotte met relatief kleine hoeveelheden neuroplasma uitgevoerd.'

'Misschien moet ik de druk op Neumann wat opvoeren.'

'Dat heeft geen zin, vrees ik. Neumann doet z'n best, daar kunt u van op aan.'

'Soms twijfel ik daar aan. Duprie en Smit zijn geweldige psychologen, maar op Neumann krijgen ze amper vat. Ze zeggen hem te begrijpen, maar ik denk eerder dat Neumann hen in zijn macht heeft. Ik krijg een onaangenaam gevoel bij de gedachte aan Neumann, Van Damme. Heb je zelf nog ideeën?'

'Wellicht is het verstandig om de omvang van Amoebe Tien terug te brengen tot een paar duizend liter, en dan...'

‘Ben je gek?!’ Palmer keek hem aan met grote ogen. ‘En bijna drie miljoen liter plasma vernietigen? Uitgesloten! Daarmee worden we minstens een halfjaar teruggezet. Kun je niet vijfduizend liter isoleren binnen de bunker, en daar mee verder gaan?’

‘Neumann zegt van niet.’

‘Waarom niet? Drie miljoen liter wegpompen, of een paar kuub isoleren is volgens mij hetzelfde.’

‘Ik denk dat u hier beter met Neumann zelf over kunt praten.’

‘O.’ Palmer leek nogal geïrriteerd door de laatste opmerking van Van Damme. Na enige overpeinzing sprak hij: ‘Ik zal hem straks opzoeken. Ik ga er vanuit dat je dit weekend gewoon doorwerkt?’ Van Damme stond op en keek reikhalzend naar de deur.

‘Er zit weinig anders op. Het zal me niet licht vallen om mijn staf te motiveren voor nog een weekend doorwerken.’

‘Weet ik, Van Damme, weet ik. Maar je kunt het, je hebt speciale kwaliteiten.’

Toen Van Damme weg was, pakte Palmer de telefoon en koos een nummer.

‘Met mij.’ Zijn stem klonk niet bepaald vrolijk.

‘...’

‘We hebben een probleem.’

‘...’

‘De proefobjecten laten onherroepelijk het leven als we ze aan Amoebe Tien koppelen. Volgens Neumann zit het ‘m in de omvang. Het lijkt er op alsof we te hoog ingezet hebben met Amoebe Tien.’

‘...’

‘Nee, zowel Van Damme als Neumann zien op korte termijn geen licht aan het einde van de tunnel. Vanavond praat ik in ieder geval met Neumann, maar ja...’

‘...’

‘Ja, dat lijkt...’

‘Tuut... tuut... tuut’

Later die avond zocht Palmer Carl Friedrich Neumann op. Zoals altijd was hij in zijn laboratorium op het complex van Next Age Technologies. Neumann en zijn laboratorium waren onafscheidelijk. Zelden verliet hij nog het terrein.

Neumann zat op een stoel, ietwat voorovergebogen, zijn handen samengevoegd, met zijn rug naar de televisie. Hij was blijkbaar in diepe overpeinzing verzonken.

‘Neumann, word wakker.’ De professor leek hem niet gehoord te hebben. ‘Hé, Neumann!’ Nu viel hem op dat zijn baas was binnengekomen.

‘Kan ik niet eens rustig nadenken op een vrijdagavond? Als ik met jou wil praten, dan moet ik eerst een formulier in drievoud bij...’

‘Ik kom met je praten over dat verdomde sterven van proefobjecten.’

Neumann veerde op. ‘Oh, leuk! Kom je eindelijk eens bij mij spelen!’

‘Houd je kinderlijke reacties voor je, Neumann. Luister: Volgens professor Van Damme denk je dat de omvang van Amoebe Tien verantwoordelijk is voor het probleem. Blijf je daarbij?’

Neumann knikte bedenkelijk. ‘Eerlijk gezegd heb ik geen idee. Volgens de berekeningen...’

‘Ik heb niets aan berekeningen en verwachtingen, Neumann. Het loopt fout op deze manier. Er moet verdomme een oorzaak aan te wijzen zijn. Geef me geen verwachtingen, vent, leg me nou eens duidelijk uit waarom, waarom sterven die vervloekte proefkonijnen!’

‘Als ik het wist...’

Palmer sloeg met zijn vuist op tafel. 'Amoëbe Tien is een forse kluit kunstmatig neuroweefsel, ja? Net zoals Amoëbe Negen, alleen is die een stuk kleiner, ja?' Neumann knikte twee keer snel achter elkaar.

'Hoe kan het dan dat Tien zijn proefobjecten vermoordt, en Negen niet? Want dat is het toch, hè? Hij vermoordt ze, niet?'

'Daar komt het wel op neer, ja. Tien accepteert gewoon niet dat het wezen, wiens geest hij kopieert, in leven blijft.'

Palmer pauzeerde even, en maakte aanstalten om weer te vertrekken. 'Neumann, voor mij ben je een zak van een vent, maar je genialiteit staat me wel aan. Ik stel je een belangrijke vraag. Van jouw antwoord zullen een hoop dingen afhangen. Is er enige indicatie dat dat... ding een eigen wil heeft?'

De professor krabbelde aan zijn haar en zuchtte wat. Hij had die vraag wel verwacht. Neumann nam weer plaats op zijn stoel en leunde achterover.

'Wat versta je onder een eigen wil?'

Palmer keek Neumann nors aan. 'Ik neem aan dat je de strekking van mijn vraag wel begrijpt, Carl Friedrich Neumann. Aan je gevoel voor taal mankeert niets.'

'Kijk, ik heb er wel bepaalde ideeën over, chef. Maar we moeten het natuurlijk wel over hetzelfde hebben. Een eigen wil is nogal een vaag begrip, toch?'

Palmer dacht na. Communiceren met dit wanstaltelijk stuk mens vereist heel veel doorzettingsvermogen.

Neumann ging verder: 'Kijk naar jezelf. Heb jij een eigen wil? Leggen ze jou niet een bepaalde bewegingsvrijheid op? Jouw superieuren verlangen bepaalde dingen van je. En jij voert hun plannetjes uit. Je kunt je afvragen of jij dan eigenlijk wel een vrije wil hebt.'

‘Sta niet zo filosofisch te leuteren, Neumann. Ik ben verantwoordelijk voor Tien. Als Tien te gevaarlijk wordt, dan blaas ik de boel af. Geef me je mening, professor.’

‘Nee, baas. Volgens mij heeft Amoebe Tien geen eigen wil.’

‘Oké, ik laat jullie nog tien dagen aanmodderen. Als het probleem dan nog niet opgelost is, dan...’

‘Ja, wat dan? Laat je de bunker dan leegpompen? Of spring je er dan in? Hahaha!’

‘Grmpff.’ Palmer draaide zich om en verdween.

‘Nee,’ mompelde Neumann in zichzelf, ‘geen eigen wil. Hij is hooguit een beetje hardleers.’

Elf

Hee Max,

Het is nu zaterdag en ik heb nu pas jouw brief van afgelopen dinsdag ontvangen. Ik had me in de tussentijd flink opgewonden, weet je dat? Kan hij niet even iets van zich laten horen? spookte het de hele tijd door mijn hoofd. En met de dag werd de teleurstelling groter. Maar je brief maakte weer een hoop goed. Ik geef je het voordeel van de twijfel.

Ik ben inderdaad naar het gesprek gegaan, afgelopen dinsdag. Zelfs nu nog weet ik niet precies wat ik ervan moet denken. Toen ik het bedrijf binnenliep gingen al mijn haren al overeind staan, zo kil, zo onpersoonlijk allemaal. Maar het geheel maakt wel een professionele indruk en eerlijk gezegd valt er verder niets op aan te merken. De twee mensen die het gesprek met mij hadden waren eigenlijk wel aardig. En weet je dat het om vierduizend euro gaat? Zoveel had ik nooit verwacht. Ik moest een formulier invullen en na een paar dagen zouden ze dan contact opnemen voor een psychologische test. Twee dagen later al kreeg ik een telefoontje dat mijn gegevens goed bevonden waren. Dat was eergisteren, donderdag. Ik kon, als ik wilde, diezelfde middag langskomen voor de psychologische test. Ik ben gegaan, om drie uur, en ik moet je zeggen het was echt een

eitje. Die hele test stelde niets voor. Ik moest wat kruisjes zetten hier en daar, in een rijtje figuurtjes het volgende figuurtje raden en wat antwoorden geven op een paar simpele open vragen. Ik weet niet wat ze daar onder een psychologische test verstaan maar dit stelde echt niet veel voor. Hoe dan ook: ik ben erdoor!

Over een week of vijf zullen ze me komen ophalen voor het onderzoek. Opgehaald, wat denk je daarvan. Ze vroegen me of ik een auto had. Toen ik nee zei werd me deze speciale service aangeboden. Ze moeten daar wel zwemmen in het geld, denk je niet? Wanneer precies het onderzoek zal plaatsvinden krijg ik nog te horen, maar in ieder geval zal het duren van één uur in de middag tot een uur of zes. Sta me toe om dat te vieren met een ontzettend uitgebreide rijsttafel die ik na afloop hier thuis laat bezorgen. Jammer dat Dana in Engeland zit, anders had ik er samen met haar van kunnen genieten. Tenslotte heeft zij ons op dit idee gebracht en verdient zij wel een pluim. Ik verzin er wel iets op, misschien stuur ik haar iets leuks of zo.

Ik moet uitkijken dat ik niet vereenzaam hier. Jij weg, Dana weg. Ik zit veel te veel in de boeken en kijk veel te veel televisie. Misschien dat ik binnenkort weer eens wat oude vrienden opzoek. Begin je flink te missen nu. Gelukkig blijkt dat wederzijds te zijn. Probeer wat meer je best te doen me te bellen als je wilt. Wil graag je stem weer eens horen. Is het mogelijk dat ik jou daar bel, in het pension? Ze zullen daar op de receptie toch wel een telefoon hebben? Met vierduizend euro in het verschiet kunnen we ons wel een internationaal telefoontje veroorloven, de rekening komt toch pas na een maand of twee.

In ieder geval duizend kussen en liefst tot hoors.
Anders tot schrijfs.

Vief

Twaalf

'Met mij.' Palmer stond met de draadloze telefoon in zijn handen voor het raam.

'...'

'Het probleem lijkt opgelost.'

'...'

'Lijkt me zeker het geval. We zijn druk bezig om de opgelopen achterstand in te halen. Ik heb in ieder geval de teams opdracht gegeven dag en nacht door te werken.'

'...'

'Wat?! Dat kan ik niet garanderen.'

'...'

'Oké, ik doe m'n best. Nog wat anders. Neumann begint me op mijn zenuwen te werken. Hij wordt steeds onhandelbaarder. Wat mij betreft, heeft hij 't gehad bij Next Age Technologies. Ik zal...'

'...'

'Geen probleem.'

'...'

'O? Ik zie daar geen reden toe, maar...'

'...'

'Ja. Wie is het?'

'...'

'Juist, ja.'

'...'

'Nee, verder is alles onder controle.'

De persoon aan de andere kant van de telefoonlijn had inmiddels opgehangen. Palmer liep naar zijn bureau om de telefoon terug te zetten.

Aan de ene kant was hij blij vanwege het feit dat het vervelende probleem voorgoed verdwenen was, aan de andere kant voelde hij zich ietwat oncomfortabel. Dus ze sturen een assistent voor mij, dacht hij, ik zie niet in hoe iemand mij kan assisteren. Bah!

Hij liep weer terug naar het raam, plaatste zijn handen op de vensterbank en begon na te denken.

Na een tijdje zag hij buiten hoe Neumann, duidelijk herkenbaar aan zijn stofjas, zich begaf op één van de loopbruggen boven de bunker. Neumann speelde de afgelopen jaren een belangrijke rol in Next Age Technologies. Nu leek die rol uitgespeeld. Het pionierswerk van de geniale neurobioloog had zijn vruchten voor de diverse projecten wel afgeworpen. Zijn kwaliteiten lagen duidelijk in het laboratorium. Nu waren andere factoren een rol gaan spelen: efficiëntie, grootsheid, expansie. Neumann, de kinderlijke, geniale Neumann was wars van deze begrippen. Tijd, volgens Palmer, om hem op een zijspoor te zetten. Palmer had hem nooit gemogen. Hij was te onvoorspelbaar.

Palmer smeedde een plan om zich voorgoed van hem te ontdoen, toen hij zag hoe Neumann buiten naar hem aan het zwaaien was. Hoe kan hij mij zien? dacht Palmer, dit is verdomme spiegelen glas.

Palmer richtte zich op om de bewegingen van Neumann nauwlettender gade te slaan. Hij kneep zijn ogen samen om de uitdrukking op het gezicht van de wetenschapper scherper te krijgen. Palmer zag hoe Neumann wilde springende bewegingen aan het maken was, terwijl hij zich met beide handen aan de reling van de loopbrug vasthield.

‘Wat een idioot,’ mompelde Palmer. Met twee

flinke passen stapte hij naar zijn bureau, schakelde de intercom in en commandeerde: 'Breng Neumann bij me!'

Toen hij terug liep naar het raam, zag hij nog net, hoe Neumann zichzelf over de reling had gezwaaid, en hoe hij vier meter lager met een luide kreet in een mangat van de bunker viel.

'Goddomme!' Met een schok wendde hij zich van het raam af. 'De vuile zak!' Palmer stelde zich Neumann voor, vallend in de groene neuromassa. Dit overleeft hij niet, bedacht hij zich. De gladde loden bunkerwand was bijna één meter dik, tussen het oppervlak van de neuromassa en het plafond zat zeker één meter...

Neumann deed dit met opzet, realiseerde Palmer zich, dat kan niet anders. Palmer activeerde de intercom opnieuw, en riep: 'Laat Neumann maar zitten! Breng me onmiddellijk Van Damme!'

Van Damme kwam buiten adem het kantoor van Palmer binnen rennen.

'Stel dat er een mens in het neuroplasma valt, wat gebeurt er dan, Van Damme?'

Snakkend naar adem antwoordde Van Damme: 'Dat... dat overleef je niet. Zodra... je maar iets binnen krijgt... van het plasma, dan...'

'Dat bedoel ik niet, Van Damme! Wat gebeurt er met het plasma?'

Van Damme keek naar zijn superieur. Wat een koele kikker...

'Er... er zullen structuren verloren gaan.' Van Damme moest even nadenken. 'Is er een ongeluk gebeurd?' probeerde hij.

'Geef nou maar antwoord op mijn vraag, Van Damme.'

'Ik denk... dat het voor Amoebe Tien nauwelijks gevolgen heeft. Amoebe Tien is voor een groot

gedeelte nog ongebruikt...'

Palmer viel in: 'Wat gebeurt er met het lichaam? Wordt het verteerd door het plasma? En de botten? Hoe groot is de schade aan het plasma?'

'Bent u wel helemaal...' Van Damme kon nog net voorkomen dat hij zijn zin afmaakte.

'Luister, Van Damme. Ik ben verantwoordelijk voor het welslagen van Amoebe. En jij, als hoofd lab, helpt me daar bij. En als ik wat vragen stel, dan wil ik antwoorden, geen nieuwe vragen.' Palmer pauzeerde even. 'En zeker geen persoonlijke insinuaties!'

Van Damme hervond zichzelf. Verzet tegen dit persoon heeft geen zin. Zijn macht is te groot.

'Luister, Van Damme, er is iemand in het plasma gevallen. Hij is niet meer te redden, dat begrijp ik wel. Maar wat zijn de gevolgen voor Amoebe Tien? Denk na, Van Damme, moeten we maatregelen nemen? Denk na, man!'

Van Damme hapte naar adem. 'Zijn lichaam zal... oplossen, het kan even duren, ver... vermoed ik.'

'Zijn er redenen om lopende processen stop te zetten?'

'Dat hangt af van de plaats waar het gebeurd is...'

Palmer stuurde Van Damme weg met de opdracht om binnen een uur een rapport op te hoesten met een inventarisatie van mogelijk schadelijke gevolgen van het incident.

Alhoewel hij weer van een probleem verlost was, zat het hem niet helemaal lekker. Waarom moest Neumann op deze manier een einde aan zijn leven maken? Verdomme, dacht hij. Die Neumann is te ongrijpbaar.

Hij werd in zijn overpeinzingen gestoord door een signaal van de intercom.

'Ja?'

‘Professor Neumann had gevraagd of u bij hem wilde komen.’

Een rilling liep over de rug van Palmer. Had hij het dan niet goed gezien?

‘Ik heb geen tijd om naar hem toe te gaan. Ik wil hem aan de telefoon. Nu.’

Eén minuut later sprak de intercom: ‘Meneer, hij neemt niet meer op.’

‘Laat maar,’ sprak Palmer.

Dertien

Een paar weken na het vertrek van Max was Vivian op een zaterdagavond uit pure verveling de stad ingegaan. Ze had behoefte aan menselijk contact en Max belde te weinig naar haar zin. Soms deed hij er drie dagen het zwijgen toe en volgde er weer een brief. Eén keer had ze naar het hotel gebeld. Het duurde toen vijf minuten voordat de receptiöniste het voor elkaar had om hem beneden bij de telefoon te krijgen. Ze stelde zich het hotel daarna voor als een wolkenkrabber zonder lift.

Nu weer had ze de hele zaterdag opgeofferd, thuis op de bank hangend, wachtend op een telefoontje van Max dat niet kwam. Vroeg in de avond had ze besloten om maar even het studentencafé binnen te lopen waar ze regelmatig met Max kwam om te kijken of er bekenden waren die avond. Ze liep er Walter tegen het lijf, een vriendelijke jongen die af en toe met Max meeging naar huis om samen wat te studeren. Walter bleef dan gewoonlijk mee-eten en complimenteerde Vivian dan altijd uitgebreid met het eten dat ze op tafel zette. Het leuke van Walter vond Vivian zijn oprechtheid. Ze zou zweren dat zijn complimenteuzen opmerkingen aan haar adres altijd recht uit zijn hart kwamen.

‘Weet je wat? Ik breng jou met de auto naar huis en uit pure dankbaarheid zet jij voor mij nog een lekkere bak koffie. Dan beloof ik jou, op mijn beurt weer uit dankbaarheid, dat ik je dit met de beste

bedoelingen in de wereld aanbied,' zei Walter, nadat hij Vivian had zien gapen. De manier waarop hij Vivian daarbij aankeek, vertederde haar.

'Oké,' zei ze. 'Maar niet te lang. Ik ben best wel moe.'

Het werden twee kopjes koffie en er ontstond een interessant gesprek. De moeheid die Vivian in het café had overvallen leek verdwenen. Walter was waarschijnlijk de enige jongen die ze zomaar mee naar huis zou nemen, dacht ze bij zichzelf. Het bestond gewoon niet dat hij ergens op uit was. Toen ging de telefoon.

'Met Vivian Verstappen.'

'Goedenacht mevrouw. Een collect gesprek uit Warschau voor u. Accepteert u de kosten?'

Vivian gebaarde Walter zijn geëxperimenteer met de akoestische gitaar van Max te staken.

'Eh, ja. Verbindt u maar door.'

'Hoi. Ik probeer je al de hele avond te bellen. Waar was je?'

Vivian had geen zin haar ongenoegen in haar stem te laten weerklinken. 'Even in de stad. Nu net thuis. Is er wat, dat je zo laat nog belt?'

'Ik wilde je even zeggen dat ik over drie weken weer thuis kom, op maandag, vroeg in de avond waarschijnlijk. Verder niets bijzonders, ik wilde je stem nog even horen.'

'Leuk. Doet me goed je te horen. En bel eens wat vaker, gek.'

'Goed. Trusten, liefvief.'

'Trusten Max.'

'Hoe gaat het nu met Max, daar in Polen?' Walter had de gitaar inmiddels terzijde gelegd.

'Goed. Ja, de verbinding is erg duur, dus we

bellen niet zo vaak. Ik mis hem best wel, eigenlijk. Nog drie weken, zei hij net, dan komt-ie weer naar huis.'

'Rot voor je. Zeg, die koffie was best lekker, maar ik lust wel iets anders, nu.'

Vivian keek enigszins sip voor zich uit.

'Zal ik iets voor je pakken? Je bent wel aan een borrel toe, denk ik.' Walter ging naast haar zitten en sloeg zijn arm voorzichtig om haar heen. Ze voelde hoe haar ogen langzaam volliepen met tranen. Weldra, dacht ze, zullen ze over mijn wangen lopen, en ik kan er niets aan doen.

'Geef... Geef me maar een whisky, Walter. Zonder ijs.' Haar tranen klonken ook in haar stem. Walter drukte haar stevig tegen zich aan, in plaats van de gevraagde whisky te halen.

'Kom, huil maar eens lekker, Vief.'

'Ik ben bang, Walter.'

'Bang, waarvoor? Heb je redenen om bang te zijn?'

'Een ondefinieerbaar gevoel. Er is zoveel veranderd de laatste tijd. Ik heb sinds kort ook rare dromen, heb ook niemand om erover te praten.'

'Wat voor dromen?'

'Ik weet het niet. Ik droom ze en word dan wakker. Laatst werd ik midden in de nacht wakker met het gevoel dat ze iets van me weggehaald hadden. Misschien heeft het met Max te maken.'

'Gek. Die blijft toch niet weg zeker?'

'Nee. Ik weet niet wat het dan wel is. Misschien kan ik niet tegen alleen zijn. Max is weg, Dana zit in het buitenland, ik ben dat langdurige alleen-zijn niet gewend.'

'Als je het op prijs stelt blijf ik slapen. Geef me een logeerbedje en je hebt aanspraak morgenochtend.'

'Dat kan ik niet maken joh, tegenover Max.'

‘Max begrijpt dat wel. Er zal niets gebeuren, heus. Volgens mij heb je het nodig, een beetje menselijke warmte en aandacht. Je zegt het maar, ik doe het voor jou en niet voor mezelf.’ Walter liep naar het raam en keek naar de straat. ‘Vreemd. Kom eens kijken.’

Vivian stond op en liep naar het raam. ‘Wat is er te zien?’

‘Ken je iemand met een donkere auto?’

‘Nee.’

‘Hij rijdt net weg. Je ziet nog net zijn achterlichten. Hij stond aan de overkant van de straat en keek hier naar binnen.’

‘O.’

‘Tja, misschien heeft het niks te betekenen.’

‘Daar staat het logeerbed. Je kunt het gebruiken als je wilt. Ik wil nu slapen.’

Vivian reed met grote vaart in een donkere auto, alsmaar cirkels rijdend. Ze zette er flink de vaart in en gierde vlak langs stoepen, daarbij de passanten amper ontziend. Max was inmiddels naast haar komen zitten. ‘Zo, nou heb je wel weer genoeg rondjes gereden. Kom, ga hier maar naar rechts.’ Vivian wilde het stuur omgooien, maar haar armen waren te slap.

‘Ga hier naar rechts! Nu!’ Max gaf een ferme ruk aan het stuur. Zo hard, dat hij met stuur en al uit de auto rolde. Vivian gilde. Stuurloos reed zij op een lange weg, dwars door het bos heen. Het rempedaal, flitste door haar hoofd, ik moet het rempedaal vinden. Buiten gierde de wind langs de auto. Een hoge fluittoon kwam opzetten.

Zo goed als ze kon spartelde ze met haar voeten, op zoek naar de rem. Ha, gevonden! Met al haar kracht duwde ze het pedaal zo diep mogelijk in. Verdomme, de auto reageerde niet.

Voor zich zag ze plotseling Max opdoemen. Hij zat op de motor en kwam haar tegemoet rijden.

'Nee!!!' Frontaal reed ze op hem in, en ook haar eigen auto kwam tot stilstand.

'Vivian, word wakker.' Walter had zijn hand op haar schouder gelegd. Mensen die in diepe slaap zijn en hardop liggen te dromen moet je niet door elkaar gaan schudden, wist hij. Voorzichtig proberen wakker te maken, dat is het beste.

Uiteindelijk opende ze haar ogen. Walter droogde haar doorweekte gezicht voorzichtig af met een zakdoek. 'Oh, Walter.' Ze drukte zich tegen hem aan en kruiste haar armen stevig op zijn rug. 'Wat een vreselijke droom. Ik... ik ben zo bang.'

Walter leefde met haar mee. 'Ik haal even een glas water voor je, Vivian.' Toen ze Walter zag opstaan liep er een koude rilling over haar rug. Ammoniak? Schichtig keek ze om zich heen en snoof een paar keer diep. Niets meer. Toch meende ze even een vlaag van ammoniakgeur te hebben geroken.

'Zo, alsjeblieft,' sprak Walter, en gaf haar een glas koel water. 'Mag ik naast je komen zitten?' Altijd hoffelijk, die Walter. Vivian knikte en nam een paar slokjes water.

'Gaat het weer een beetje? Je was nogal bezig, zeg.' zei Walter. Het frisse water en de stem van Walter deden Vivian zichtbaar goed.

'Ja, het gaat wel, dank je.'

'En, waar ging je droom over? Als je het niet wilt vertellen, ook goed, hoor.'

Vivian zocht in haar hoofd naar resten van haar droom. Niets. Alles weg.

'Ik... ik ben het kwijt, geloof ik.'

" ... die nu al twee weken vermist wordt. De

wetenschapper, sinds drie jaar werkzaam in het bedrijfsleven als onderzoeker in dienst van..."

Walter zette de wekkerradio voorzichtig iets harder. Vivian was in zijn armen in een diepe, rustige slaap gevallen. Hij nam een slok water uit haar glas.

" ... Een misdrijf wordt echter niet uitgesloten. Tot zover het Radio Europa twee uur nieuws. Dan is het nu tijd voor onze interactieve nachtquiz. U als luisteraar kunt hieraan meedoen en kans maken op geweldige..."

Walter zette de radio af en deed het licht uit. Hij vleide zich behaaglijk tegen Vivians zachte lichaam aan en streelde door haar haar. Hij lag er ongemakkelijk bij maar durfde niet te gaan verliggen uit angst daarmee Vivian te wekken. Hij vroeg zich af wat er in haar hoofd omging en of ze hem wel alles verteld had. Of deed haar "zesde zintuig" van zich spreken? Walter wist van Max dat Vivian beschikte over bepaalde "gaven", maar die had daar nooit zo over uitgeweid omdat zowel Max als hijzelf daar vrij sceptisch tegenover stonden. Zoiets was toch niet op rationele wijze te verklaren.

Plotseling begon Vivian in haar slaap zachtjes te murmelen.

'Mag niet... wil niet... Max nog zien. Ohhh, Max... Zo alleen... Helemaal groen?'

Veertien

Op de bewuste vrijdag stopte om klokslag één uur in de middag, precies volgens afspraak, een zwart bestelbusje bij Vivian voor de deur. Een in een net pak gestoken man, Vivian herkende hem als Duprie van het gesprek, stapte uit en belde bij haar aan.

‘Mevrouw Verstappen, hoe maakt u het.’

‘Goed, dank u.’ Ze liep met hem mee naar de auto en voelde dat ze nerveus werd. ‘Waar brengt u me naartoe, als ik vragen mag?’ vroeg ze, toen Duprie de deur van de auto opzij schoof en haar achter in liet stappen.

‘U wordt door mij gebracht naar ons gloednieuwe laboratorium, waar wij naast de normale onderzoeken, zoals deze, ook enkele geheime uitvoeren.’ Duprie zette de wagen in de versnelling en reed weg. ‘Vandaar dat we dan ook speciale maatregelen hebben getroffen,’ vulde hij zichzelf aan, toen hij zag dat Vivian een bedenkelijke blik wierp op de geblindeerde ramen waarmee het busje was uitgerust. ‘Met dit busje vervoeren we normaliter geclassificeerd materiaal, ziet u.’

Vivian knikte en zweeg. Vanaf haar plaats, achterin de auto, ving ze een vleugje eau de toilette op van Duprie. Een aangename, niet overheersende geur. Iets aan hem stond haar wel aan. Al was het alleen maar het feit dat deze man de uitzondering leek te zijn die de regel bevestigde, en de regel was dat de firma Next Age Technologies gespeend was van ieder persoonlijk element. Maar goed. Het was

tenslotte een puur zakelijke overeenkomst en het geld loog er niet om. Maar die zenuwen, waar kwamen die vreselijke zenuwen vandaan. Had Max hier niet beter bij kunnen zijn? vroeg ze zich vertwijfeld af. Direct daarop riep ze zichzelf weer tot de orde. Te vaak had ze zich laten leiden door haar intuïtie en dat was niet altijd goed, had Max eens gezegd. Nuchter stelde ze vast dat niets ten nadele van de firma kon worden gezegd. Hoewel tamelijk formeel en afstandelijk, hadden ze zich toch zeker niet incorrect tegenover haar gedragen. Het was tenslotte ook geen privéuitstapje, het bleek om een doodserieuze aangelegenheid te gaan. Ja, vanavond zou ze zich eens lekker laten verwennen. In haar eentje, waarom niet?

Na bijna een half uur rijden stopte Duprie de wagen. Hij opende zijn raampje, haalde zijn pasje door een kaartlezer en reed een klein stukje verder. Duprie opende haar deur en liet haar uitstappen. De auto was vlak tegen de deuropening van een gebouw aan geparkeerd. De deur stond open en Duprie vroeg haar hem te volgen. Er hing een raar chemisch luchtje. Ze liepen een trap af, een gang door en een fel verlichte ruimte in. Duprie was zwijgzamer geworden. 'Wacht u hier op mijn drie collega's, ik neem hier afscheid van u. Ik wens u veel succes met het onderzoek.'

Vivian was overdonderd maar beantwoordde niettemin Duprie's uitgestoken hand. Duprie verliet de ruimte en nog voordat Vivian kon plaatsnemen op de door Duprie aangewezen stoel kwamen twee mannen binnen, een man met een baard en bril en een klein, schlemielig mannetje. Ze stelden zich aan haar voor. De kleine gaf haar een klef zweethandje. Even later kwam een derde man binnen. Een rijzig figuur, statig bewegend. Hij stelde zich voor door haar een korte, stevige hand

te geven en zijn naam onhoorbaar te mompelen. Hij wees naar een groot kamerscherm in een hoek van de ruimte. Kleedt u zich daar om, alstublieft. Dat betekent: alles uit, uw kleren kunnen op een stapeltje. Er ligt schone kleding voor u klaar, een broek en een hemd. Dit in verband met de hygiëne. Gaat uw gang.’ Zonder haar reactie af te wachten wendde hij zich tot de man met de baard en overlegde met hem in een jargon waarvan zij niets begreep.

Vivian aarzelde even, maar besloot toen te doen wat haar gevraagd werd.

‘Neemt u plaats,’ zei de kleine met de zweethandjes, wijzend naar een grote ligstoel, zonder Vivian aan te kijken. Zelf installeerde hij zich achter een aantal beeldschermen en een bedieningspaneel. Vivians nieuwe kleding had een klinisch geurtje dat haar aan het ziekenhuis deed denken. Ze ging op de ligstoel liggen en wachtte af wat er zou gebeuren.

‘Ik plaats nu enkele sensoren,’ zei de kleine, van wie nu ook het voorhoofd was gaan zweten. ‘Ze gaan niet de huid in, maar worden er alleen maar op aangebracht. Ter hoogte van uw slapen zal ik echter wat ruimte moeten maken, dit in verband met het huidcontact,’ zei hij, terwijl hij met een scheermesje de haren bij haar slapen begon weg te scheren. ‘Maar meer dan dat hoeft er niet af.’

‘Dat was mij van tevoren niet verteld.’

‘En tot slot een kort werkende spuit,’ voegde hij eraan toe, haar opmerking volkomen negerend. Nog voordat ze reageren kon, was de spuit al toegediend. De stoffen traden onmiddellijk in werking. Vivians bewustzijn was uitgeschakeld.

Vijftien

Leroy Palmer trok zijn stropdas nog eens recht. Het geroezemoes op de gang kondigde de komst aan van een vertegenwoordiging van zijn opdrachtgevers. Weken geleden was al bepaald dat er vandaag een rondleiding zou plaatsvinden en even zag het er naar uit dat het afgelast zou moeten worden, wegens problemen met Amoebe Tien, maar sinds een paar dagen liep bijna alles naar wens. De rondleiding kon dus gewoon doorgaan.

De drie captains of industry met hun begeleiders stroomden Palmers kantoor binnen en gaven hem een hand. Ook Duprie en Van Damme waren erbij.

‘Leroy Palmer,’ sprak Williams, één van de drie, ‘de ijzeren man, nietwaar? Wij zijn uitzonderlijk benieuwd naar je werk. Men laat zich in bijzonder lovende bewoordingen over jou uit, en eerlijk gezegd hadden we ook al het volste vertrouwen in jouw capaciteiten. Mag ik je voorstellen aan twee zeer geëerde collega's van mij: de heren Geats en Mittley. Ondanks hun drukke werkzaamheden wilden zij graag, net als ik, een uurtje van hun kostbare tijd besteden aan een demonstratie van jouw projecten. Alles goed, verder?’

‘Ja, alles prima.’ Williams sloeg geen acht op het antwoord van Palmer, maar liep linea recta naar het raam.

‘Wat een prachtig uitzicht.’ De twee andere zwaargewichten en hun gevolg verzamelden zich

rond het venster en vergaapten zich aan het moderne complex, dat zich onder hen uitstreckte. Vier hectare laboratoria, silo's, schoorstenen en natuurlijk het hart van dit alles: de Brain Bunker.

'Heren, u ziet wel, waarom ik hier gaarne vertoef. Is het geen plaatje?' Palmer probeerde de aandacht terug te winnen. 'Vanuit deze plek kun je alles, als het ware, zien gebeuren. Ik nodig u graag uit om een kijkje te gaan nemen in één van de laboratoria. Daarna laat ik u de Brain Bunker zien. Als u mij wilt volgen?'

Van Damme deed het woord in het laboratorium. De captains leken weinig geïnteresseerd in het verhaal dat hij afstak, het waren natuurlijk ook geen technici.

'Amoebe Negen, heren, ziet u nu voor u.' Van Damme wees op een glazen reservoir van ongeveer twee meter doorsnede. Ontelbare hoeveelheden kabeltjes en snoertjes liepen in en uit het reservoir, dat gevuld was met het groene plasma. Van dichtbij leek het plasma doorspekt met miljoenen luchtbelletjes. 'Negen is de laatste proefopstelling. Duizend liter kunstmatig hersenweefsel. We gebruiken Negen als een testsysteem: voordat we nieuwe zaken implementeren in Tien, worden ze op kleine schaal uitgetest in Negen. Als...'

Williams onderbrak hem. 'Zijn er geen problemen te verwachten, vanwege het schaalverschil tussen Negen en Tien?'

Van Damme keek even naar Palmer. Deze laatste gaf het antwoord: 'Tien gedraagt zich op het moment vrijwel hetzelfde als Negen.'

'Vrijwel?'

'Er... zijn wat aanloopprobleempjes geweest. Maar die zijn achter de rug, garandeer ik u.'

Van Damme ging verder met zijn verhaal. 'Ik wil

u een voorbeeld laten zien van wat Negen vermag.' Hij wees op twee computersystemen die naast het reservoir opgesteld stonden. 'De linker computer is, gemeten naar de hedendaagse stand der computertechniek, een behoorlijk geavanceerd systeem: krachtige processors, flink wat geheugen enzovoort. Bovendien is hij uitgerust met een van de op dit moment meest geavanceerde taalsystemen, bijna vervolmaakt op het gebied van spraak- en grammatica-analyse. Het rechter systeem is een stuk eenvoudiger, maar deze is aangesloten op het weefsel in het reservoir. Deze computer dient louter als interface tussen ons en het arbratis: het Artificial Brain Tissue. Ik heb twee microfoons, elk aangesloten op één van de computersystemen. Ik zal zo direct een vraag stellen aan beide systemen, de een het traditionele digitale model, de ander het biologische systeem. O, voordat ik het vergeet. Beide systemen beschikken over een redelijke vocabulaire, maar het zijn natuurlijk geen databanken, dus verwacht geen onbegrensde kennis. Het gaat ook niet om de kennis, het gaat om de interpretatie.'

Palmer deed een stap naar voren. 'Misschien komt een en ander geloofwaardiger over, als één van de heren iets aan de systemen vraagt.' Hij gebaarde naar Williams. Van Damme knikte.

'Hmm.' Williams liep naar de microfoons, dacht even na, rekende iets uit op een zakrekenmachine en sprak: 'Als een auto gedurende twaalf uur rond een cirkelvormig plein van twintig meter doorsnede rijdt, met een snelheid van honderd kilometer per uur, hoeveel hele rondjes heeft de auto dan gereden?'

Na enkele seconden klonk er uit de luidspreker van Amoëbe Negen een holle stem. 'Antwoord: negentienduizend achtennegentig.'

De aanwezigen keken elkaar knikkend aan. Palmer en Van Damme glimlachten van trots.

‘Het lijkt me duidelijk dat...,’ begon Palmer, maar werd onderbroken door Williams.

‘Uitstekend. Maar honderd kilometer per uur dergelijk korte rondjes rijden: dat kan een auto niet.’ Palmer keek verontrust naar Van Damme. Deze sprak met een glimlach: ‘Natuurlijk, maar zoals ik al zei, verwacht geen uitgebreide kennis. Ik vraag u om de vraag opnieuw te stellen.’

Williams deed het.

‘Antwoord: negentienduizend achtennegentig. Bijzonderheden: probleemstelling niet zinnig.’

‘Kijk,’ vulde Van Damme aan, ‘De microfoon stond open, toen u uw opmerking plaatste. Amoebe Negen leert snel.’

In de stilte die volgde, kraakte het uit de luidspreker van het andere systeem: ‘Invoer niet begrepen. Herformulering gewenst.’

De hele groep stond op één van de loopbruggen boven de bunker van Amoebe Tien.

‘Tien bevat bijna drie miljoen liter plasma. Een ongekende omvang. We schatten dat de hersencapaciteit van een ontwikkeld mens ongeveer equivalent is aan de capaciteit van vijfhonderd liter arbratis. Reken maar uit.’ Hier buiten moest Palmer zijn stem iets verheffen, om boven het geluid van de gure wind en een constante hoge fluittoon, voortkomend uit allerlei apparatuur, uit te komen.

‘Amoebe Tien zit momenteel in een intensief leerproces, hetgeen nogal wat tijd vergt. De informatie dient namelijk op gestructureerde wijze aangeboden te worden. Hiermee zijn nogal wat mensen bezig.’

‘Misschien een domme vraag, Palmer,’ sprak

Williams, 'maar is het technisch mogelijk om Tien rechtstreeks, bijvoorbeeld door hersenscans of zo, te voeden met de kennis en de ervaring die een mens heeft? Op die manier wordt flink bespaard op dat intensieve leerproces.'

Palmer keek bedenkelijk. 'Ja... dat is nog onduidelijk. We zijn bezig met... onderzoek op dit gebied.'

Williams legde een arm om Palmer heen. 'Ik ben diep onder de indruk. Een man die dit in een paar jaar tijd uit de grond stamp, verdient groot respect. Ik zal je aanbevelen bij de Commissie. Jouw toekomst bij Next Age Technologies lijkt me verzekerd.'

Van binnen juichte Palmer.

'Kom heren,' ging Williams verder, 'we hebben voldoende gezien. Ik heb honger gekregen.' Het groepje schuifelde langzaam in de richting van de opgang van de loopbrug.

Voordat Williams Palmer de hand drukte, sprak hij: 'Zeg, overal rond die Amoebes hangt een lichte ammoniakgeur. Is daar niets aan te doen?' Palmer beloofde hier een onderzoek naar te starten en zwaaide zijn superieuren uit.

Zestien

Met een onheilspellend gevoel in zijn maag verliet Max de taxi die hem tot voor de deur had gebracht. Op het station had hij tevergeefs telefonisch contact met Vivian gezocht. Vijftien keer had hij het ding laten overgaan. Het was maandagavond, acht uur. Ze wist hoe laat hij op het station zou arriveren, hij had het haar meerdere malen verteld. Ook in het weekend had hij een aantal vruchteloze pogingen ondernomen haar te bereiken. Hij had haar willen vragen hoe het onderzoek was verlopen, en of ze het geld inderdaad had meegekregen, zoals afgesproken.

Ze was niet thuis. Er lag geen briefje. Hij doorzocht het hele huis op aanwijzingen. Niets vond hij. Beneden in het postvakje lag een klein stapeltje post. Het oudste poststempel was van afgelopen vrijdag en was dus waarschijnlijk zaterdag bezorgd. Het was een brief in een smetteloze, zakelijke enveloppe, gericht aan mejuffrouw V. Verstappen. In de linker bovenhoek stonden de letters N.A.T. in de kleuren rood, zwart en groen.

Geachte mejuffrouw Verstappen,

Hedenmiddag hadden wij u om 13:00 uur verwacht op ons kantoor voor deelname aan een van onze onderzoeken.

Onze heer Duprie, met wie u de afspraak heeft gemaakt, heeft echter op bovengenoemd tijdstip tevergeefs op u gewacht.

Daar wij ervan uitgaan dat een en ander op een misverstand zal berusten verzoeken wij u op zo kort mogelijke termijn, echter uiterlijk maandag a.s. om 17:00 uur, contact met ons op te nemen voor het maken van een nieuwe afspraak.

Mochten wij niets van u vernemen dan dienen wij ons op het standpunt te stellen dat u van deelname wenst af te zien.

Met vriendelijke groeten,

*M. van Leeuwen
Administratie Next Age Technologies*

‘Vivian. Nee... Dat kan niet... Wat... is er gebeurd? Waarom ben je niet geweest?’ Er klonk emotie in zijn stem door. ‘Waar ben je?’ Max begon door de kamer te ijsberen en keek af en toe naar buiten, alsof ze elk moment over de straat naar de voordeur zou kunnen lopen. Tien minuten lang ijsbeerde hij, terwijl het hem met de minuut zwaarder viel zijn gedachten te ordenen.

‘Met Irma.’

‘Eh, ja. Met Max Vonk. Zeg, is Dana thuis?’

‘Dana? Die zit al een tijdje in Engeland, hoor.’

‘Dana? In Engeland? O.’ Er begon hem iets te dagen. ‘Ja, da's waar. In Engeland.’ Zijn stem trilde.

‘Zeg, alles goed?’

Max verbrak de verbinding.

Dagboek. Haar dagboek! Ze hield een dagboek bij. Het moet ergens bij het bed liggen. Maar waar ook weer. Ik had haar gezworen ervan af te blijven, maar nood breekt wetten. Vivian, waar bewaar jij dat verdomde dagboek.

Max zocht drie kwartier en vond niets. Met holle ogen plofte hij neer op haar bed en huilde uren aan een stuk, totdat hij tegen middernacht in een onrustige slaap viel.

Zeventien

‘Het spijt me zeer, maar ik kan er niets mee, jongeman.’ De politiefunctionaris, een gezette man op leeftijd, bewoog zijn dikke, harige vingers onhandig over het toetsenbord en corrigeerde herhaaldelijk dubbele toetsaanslagen. ‘Er is nog nauwelijks reden tot paniek. Wat zijn nou twee dagen? Wie weet ligt ze ergens haar roes uit te slapen. Haha.’ De man moest hartelijk om zijn eigen opmerking lachen.

Max zat ineengedoken en zag er getekend uit. ‘Maar... alles wijst erop...’

‘Niets wijst erop dat er iets ongewoons aan de hand is. Als ik je goed begrijp, jongeman, ben je zes weken lang ver van huis, je komt dan terug, treft je vriendin niet thuis aan en rent dan in paniek naar de politie, zwaaiend met een brief waarin een onderneming haar wijst op een niet nagekomen afspraak. Ik vind dit nogal...’ De functionaris hief zijn handen in de lucht. ‘Maak eens een stevige boswandeling, jongeman. Die meid van je is gewoon "de hort op", om het zo maar eens te zeggen. Gezond, dat hoort bij de leeftijd, zullen we maar zeggen. Vierentwintig jaar is ze, zeg je?’

Max knikte.

‘De computer heeft niets. Beschouw dat maar als goed nieuws en kom over een week of twee, drie nog maar eens terug als ze nog niet boven water is gekomen tegen die tijd. Ik heb haar gegevens ingevoerd en mocht er iets uitrollen dan ben je de

eerste met wie we contact opnemen.'

Max keek de man niet begrijpend aan en wist geen woorden te vinden voor wat hij zeggen wilde.

'Ja sorry jongeman, meer kan ik in dit stadium echt niet voor je doen.'

Max stond op en verliet zwijgend het bureau.

DEEL TWEE

Nul

Vijftien jaar later. Kopenhagen. Een zonnige avond in april.

Het gebouw aan de Nørregade nummer zevenenzeventig, schuin tegenover de *Københavns Universitet*, was zonder twijfel een van de meest opzienbarende bouwwerken die in het afgelopen decennium in Denemarken werden gebouwd. Het was een immens piramidevormig gebouw geworden, dat voor driekwart ondergronds was opgetrokken. Slechts de top, een punt met een hoogte van een meter of zes, stak glimmend boven de grond uit. Er bovenop stond een enorme spriet, eindigend in een kleine zwarte bol ter grootte van een voetbal. Het dak glom vreemd paarlemoerachtig en kleurde afwisselend donkerrood, groen en zwart, afhankelijk van de sterkte van het zonlicht en het moment van de dag. Ramen ontbraken.

De ingang van de piramide bevond zich aan de overkant van de Nørregade, waar een klein gebouwtje was neergezet dat was voorzien van vier kassa-automaten en een lift met een capaciteit van twintig personen. De lift bracht de bezoekers naar de ingang van het gebouw, zo'n achttien meter onder de grond.

Jannik Sprogøe stak zijn kaart in een van de automaten. Het was zijn eerste keer deze week,

bedacht hij zich. Hij had zich een aantal dagen weten te bedwingen, zodat hij zich vandaag weer eens wat langer kon overgeven aan de grootste sensatie ooit door mensenhanden vervaardigd.

‘Jannik Sprogøe,’ sprak de automaat.

‘Correct,’ antwoordde Jannik.

‘Hoeveel hele uren,’ vervolgde het apparaat, zonder intonatie.

‘Twee uren.’

‘Van negentien uur dertig tot eenentwintig uur dertig. Twee uren maal duizend kronen. Dat is tweeduizend kronen. Ik vraag uw akkoord.’

‘Akkoord.’ Jannik bewoog zijn hand richting automaat in afwachting van zijn kaart.

‘Ik vraag uw akkoord, ik wil uw akkoord zien.’

Jannik draaide zijn hoofd in de richting van de camera en herhaalde zijn antwoord. ‘Twee uren, tweeduizend kronen. Akkoord.’

De automaat werkte Janniks kaart bij en spuugde het ding met een klik weer uit. ‘U wordt verzocht zich aan de regels te houden op straffe van verwijdering. De reglementen worden als bekend verondersteld of kunnen nu worden opgevraagd.’

‘Reglementen bekend. Akkoord.’

‘U kunt nu plaatsnemen in de lift. Deze vertrekt wanneer hij vol is doch uiterlijk om negentien uur vijfentwintig. Next Age Technologies wenst u een plezierig verblijf in onze *Facility for Users of the Net*, uw poort tot het *Natwork*.’

De lift bracht twintig personen naar de ingang. Jannik stak als eerste zijn kaart in een van de toegangsdeuren die zich prompt opende, Jannik toeliet en zich daarna direct weer sloot.

‘Ik ben Koriander, uw persoonlijke begeleider voor de komende twee uren.’ De kleine, zich op vier wieltjes voortbewegende automaat was voor

Jannik komen rijden en leidde hem door een labyrint van gangen naar zijn bestemming in het gebouw. Zonder deze kleine gidsjes, die allemaal de naam van een kruid droegen, zouden zelfs de bouwers van dit gebouw er de weg kwijtraken. Na dertig meter door de gangen te hebben gelopen was van de overige negentien bezoekers en hun gidsen al geen teken van leven meer te bespeuren. Op verscheidene plaatsen stond een gids, zomaar ergens tegen de wand, alsof hij ergens op wachtte.

‘Aangenaam. Ik ben Jannik.’

‘Jannik Sprogøe volgens de gegevens op uw kaart. U kunt hier plaatsnemen.’ Koriander stopte ergens halverwege een gang en produceerde een kort, hoog geluid. In de muur ontstond een opening en Jannik wurmde zich erin, met zijn hoofd naar de opening. De nis was niet groter dan zeventig bij zeventig centimeter in het vierkant en ruim twee meter in de diepte. De bodem bestond uit een matras van zacht, verend materiaal en de wanden waren bedekt met een donkere, fluweelachtige stof, met enkele ruisende roosters in de hoeken die aansloten op een luchtverversingssysteem.

‘U bent gereed?’ vroeg Koriander.

‘Jawel.’ Jannik rekte zich behaaglijk uit.

Koriander stiet wederom een schrille klank uit, waarop twee sensoren uit de wand kwamen en zich vastzetten aan weerszijden van Janniks hoofd.

‘Een aangenaam verblijf,’ zei Koriander, voordat de nis zich weer sloot.

Elke keer opnieuw was het een enorme sensatie. Eerst was er die inktzwarte duisternis en die absolute stilte. De koude sensoren op je slapen. Het bonken van je hart, de schimmen uit de echte wereld nog op je netvlies. Je hoofd nog vol ogenschijnlijk belangrijke maar hier zo onbenullige

gedachten.

En dan, die overgang. Langzaam maakt het naijlende beeld op je netvlies plaats voor een ruimte, gevuld met kleuren, klanken en symbolen, mooier, onwerkelijker en fantastischer dan eender welke menselijke geest ooit had kunnen bedenken.

‘Mars!’ riep Jannik luid. Op dit moment had hij zich dagenlang verheugd. Het Network was onlangs uitgebreid met een Virtuele Sub Wereld, bestaande uit een complete driedimensionale scan van de planeet Mars, waarvan men op iedere denkbare manier gebruik kon maken. Het was niet uitgesloten dat er op dit moment werd vergaderd, gebiljart, gefeest, gesport of zelfs gevreeën, tegelijkertijd en door verschillende mensen, zonder dat deze elkaar in de weg zaten.

Onmiddellijk kleurde het beeld zachtrood. De kleuren, klanken en symbolen verdwenen en Jannik stond op het ruige oppervlak van de planeet Mars, dat razendsnel rondom hem heen was opgebouwd. Jannik keek even om zich heen, nam de omgeving in zich op, stapte op een van de aanwezige luchtscooters en liet de ruige vlakte met grote vaart onder zich wegglijden.

Even later bracht Jannik de scooter op de top van de middelste van de drie Tharsis vulkanen tot stilstand. Hij stapte af en genoot met volle teugen van het schitterende uitzicht dat hem door deze vijftientwintig kilometer hoge top geboden werd. Een paar meter verder stond een tweede luchtscooter.

‘Max?’

Naast de luchtscooter stond een man in een ruig grijs lederen motorpak. Hij was zojuist de

binnenkant van zijn helm aan het inspecteren, toen hij Jannik bemerkte.

‘Jannik, mijn Deense vriend! Ik heb je gemist. Je bent zeker een week niet geweest. Ik maakte me bijna ongerust,’ sprak Max met een glimlach. Hij hief zijn armen omhoog om Jannik te begroeten. Deze liep op Max af, stak eveneens de armen omhoog en greep de handen van zijn vriend vast.

‘Ik wilde wat langer blijven vandaag. Dus ik heb wat moeten sparen. Vandaar. Maar ik ben blij je te zien. Nog iets moois meegemaakt?’

Max glimlachte en knikte. ‘Kom, ik wil je iets laten zien.’ Hij zette de helm op en sprong op zijn luchtscooter. Jannik, vol vertrouwen en nieuwsgierigheid, volgde zijn vriend.

Sinds hun eerste ontmoeting in de werelden van NAT, nu zo'n twee maanden geleden, trokken Jannik en Max er regelmatig samen op uit in de fascinerende virtuele werelden, waar ze keer op keer samen de grootste lol hadden. Nog nooit hadden ze elkaar in het echt ontmoet, maar dat was nu juist één van de leuke dingen van het fun-principe. In iedere grote stad stond tegenwoordig wel een gebouw van Next Age Technologies. Oké, goedkoop was het niet, maar één of twee uur per maand, dat konden de meesten zich wel veroorloven. Tja, je kon natuurlijk gewoon je computer thuis aanzetten, en je kon inloggen op het bijna antieke Web, waar je je tegoed kon doen aan bergen informatie, beeld en geluid. Of je kon deelnemen aan één van de ontelbare interactieve spellen op het wereldwijde netwerk. En er waren nog meer aantrekkelijke vormen van ontspanning, die je zonder meer je huiskamer binnen kon laten rollen, en die je onmiskenbaar het idee gaven dat je ontsnapte aan het dagelijkse bestaan. Bleef die ene

bepanking, dat je maar met een venster van hooguit één meter doorsnede op die andere kunstmatige wereld keek. En dat was nu precies het verschil met de échte virtuele werelden, de fun-subwerelden. Je moest er voor naar een NAT-piramide, en je moest er behoorlijk wat geld voor neertellen, maar het was dan ook net zo echt als echt.

De twee mannen op hun luchtscooters vlogen in zuidelijke richting van de Tharsis vulkanen af. Deze scooters waren een prima vervoermiddel op de rode planeet. Snel en wendbaar. Je kon er eenvoudig een flinke hoogte mee bereiken, en een snelheid van boven de duizend kilometer per uur was in de ijle atmosfeer van virtueel Mars geen enkel probleem. De luchtscooters zagen eruit als de traditionele motorvoertuigen uit vervlogen tijden, maar dan zonder wielen. De magnetische aandrijving werd gevormd door een kleine module in de staart van het voertuig, en zorgde voor de geruisloze, krachtige voortstuwing. Aan het stuur bevond zich een plat beeldscherm, waarop diverse gegevens afgelezen konden worden. Bovendien stond iedere scooter in verbinding met een centraal informatiecentrum.

Op het beeldscherm van zijn voertuig zag Jannik, dat hij Max volgde naar een gebied ten zuiden van Valles Marineris. Een wild gebied vol ruwe kraters, beter bekend onder de naam "De Oude Grond". Het stond Jannik niet aan, dat de reis hier naar toe voerde. Iemand had hem eens verteld dat daar allerlei illegale en duistere activiteiten plaatsvonden. Je kon er weliswaar gewoon naar toe reizen, als standaard-funner, maar het was beter om daar uit de buurt te blijven. Men zei dat ook

NAT niet precies kon controleren, wat er zich in De Oude Grond afspeelde. Jannik had er een theorie over: overall waar mensen leven wordt rottigheid uitgethaald door bepaalde groepen mensen. Zomaar rottigheid, om zich uit te leven, om de dagelijkse sleur van zich af trappen. Als je nou maar zorgt dat je een gebied hebt waarin je dergelijke rottigheid tot op een zeker niveau gedooft, dan zal je aanzienlijk minder problemen hebben in de andere gebieden. De Oude Grond was een virtuele gedooftzone. Laat daar al het schunnige toe en de rest blijft er min of meer van gevrijwaard.

Het verbaasde hem dat Max op één van deze jungles koerste. Max was niet het type om rottigheid op te zoeken, en in de afgelopen maanden hadden noch Max noch Jannik de neiging om dergelijke zones op te zoeken. Er was immers genoeg te beleven.

‘Wat gaan we doen, Max?’ Dankzij hun radiografische helmen was het voeren van een gesprek tijdens hun rit geen enkel probleem.

Max keek achterom en schudde zijn hoofd. Blijkbaar wilde hij nog niets kwijt.

‘Kom op, Max, niet zo geheimzinnig.’ Max keek weer achterom. Onder zijn helm was duidelijk een grijns te zien.

Jannik probeerde het nog een keer. ‘We gaan naar de Oude Grond, hè?’

‘Volg mij nu maar gewoon.’ Max zette er behoorlijk de vaart in en bracht zijn luchtscooter na een wilde vlucht van enkele minuten boven een holle krater van enorme afmetingen in de lucht tot stilstand. Hij wees naar het gat in het midden en zette de daling in. Jannik volgde hem. Van binnen was de krater aardedonker, maar al snel werden vage contouren zichtbaar van ruwe wandpartijen die veel overeenkomsten vertoonden met de oude

grotten, bekend van de reële wereld. Na een lange afdaling bereikte het tweetal een verlichte ruimte, waar enkele tientallen luchtscooters geparkeerd stonden.

‘De Oude Grond, hè?’ merkte Jannik enigszins ongerust op, na zijn luchtscooter naast die van Max te hebben weggezet. ‘Wat is dit?’

‘Maak je niet ongerust, Jannik, ik ben hier al een keer geweest,’ zei Max, met zijn mouw wat gruis van zijn helm afvegend.

Een brede schuifdeur opende zich. Max liet Jannik voorgaan en stapte toen zelf ook door de brede opening. De schuifdeur sloot zich weer. Zichtbaar onder de indruk vergaapte Jannik zich aan de grote cirkelvormige ruimte, die volgens zijn ruwe schatting een doorsnede moest hebben van wel vijftig meter. De ruimte was slechts twee en een halve meter hoog en alles wat Jannik zag waren deuren.

‘Zevenentachtig deuren,’ zei Max, zichtbaar genietend van Janniks verwondering. ‘Elke deur biedt toegang tot een virtuele ruimte van een bepaalde soort. Welke soort dat is, wordt aangegeven door die kleine gekleurde stippen die je op de deuren ziet. Rood betekent geweld, groen sport en spel, blauw sociaal en wit staat voor serieuze, dus niet-recreatieve, omgevingen. Combinaties tussen de verschillende kleuren zijn ook mogelijk, zoals je ziet.’ Max wees naar een deur met een rode en een groene stip. ‘Die daar heb ik gisteren gehad.’

‘En? Waar bracht die je?’

‘Alles waar rood op staat mijd ik in het vervolg. Ik kwam in een virtuele rugby-wedstrijd terecht. Het zal je misschien verbazen, maar na afloop liep ik vol blauwe plekken uit het fun-gebouw weg. Het heeft wel degelijk effect op je lichaam als het

Natwork je hersenen wijsmaakt dat je een serie klappen te verduren krijgt.'

Terwijl Max sprak waren om hen heen tientallen mensen door de schuifdeuren hun virtuele werelden binnengestapt. De kleur violet mocht zich verheugen in een warme belangstelling.

'Wat betekent de kleur violet?' vroeg Jannik.

'Virtuele seks, voor de liefhebbers. In alle soorten en kleuren. Kijk, we zitten hier in De Oude Grond. Hier wordt het een en ander gedoogd. Oké, het is misschien allemaal wat avontuurlijker dan de doorsnee fun-reis die de gemiddelde funner onderneemt, maar dat maakt het juist wel iets spannender.'

'Heb je het geprobeerd?'

'Nee, nog niet, en ik denk ook niet dat ik dat wil. Het is een belofte die ik mijn vriendin Zarah heb gedaan. En als ik eerlijk ben boeit van alles wat er mogelijk is virtuele seks mij nog het minst. Maar voor jou zou dat anders kunnen liggen, als vrijgezel.'

Jannik glimlachte een beetje ongemakkelijk.

'Zullen we dan maar?' vervolgde Max. 'De kleur laat ik graag aan jou over.'

De keuze van Jannik voor een deur met een groene stip had Max min of meer wel verwacht. De plotselinge confrontatie met de experimenteerzone zorgde ervoor dat Jannik bij de eerste de beste mogelijkheid voor een zo groot mogelijke veiligheid koos. Terwijl er in dit gedeelte van De Oude Grond weinig te vrezen was. De hal met de zevenentachtig deuren bood toegang tot delen van virtuele werelden, die in aanbouw waren. Hier werden noviteiten uitgetest, er werd geëxperimenteerd en er werd getest. De mogelijkheid werd geboden om als funner deel te

nemen aan de probeersels. Een zeker risico zat er wel aan vast, maar een echte avonturier hoorde daar niet voor terug te deinzen.

Wat er zich achter de deuren bevond, was in ieder geval een verrassing: de inhoud wijzigde met grote regelmaat. De deur, die Jannik uitkoos plaatste hen in een lege ruimte, niet groter dan een redelijke huiskamer. De ruimte was gehuld in een groene schemer.

Tegen één van de wanden stond een jonge blonde vrouw in een lang wit gewaad. Ze droeg een lauwerkrans op haar hoofd en glimlachte overdreven.

‘Hallo,’ sprak ze met een lief stemmetje. Jannik en Max keken elkaar verbaasd aan. We hadden toch wel een deur met een groene stip gekozen.

De vrouw liep op hen af en pakte van ieder een hand vast. ‘We zijn hier bezig met het uittesten van een spel. Willen jullie spelen?’

‘Om wat voor spel gaat het?’ vroeg Max.

‘Ik zal me eerst voorstellen, ik ben Bèta, en ik zal er voor zorgen dat jullie geen blijvende schade zullen ondervinden van hetgeen zich hier afspeelt.’

Zou zij een echt mens zijn, dacht Max, of zou ze een cybernetische creatie zijn. Max kon het niet vaststellen. Haar hand voelde in ieder geval echt aan.

‘Ieder van jullie neemt plaats op een vogel en krijgt een lans. Met behulp van de vogel kun je vliegen en lopen. Jullie vormen een team en worden aangevallen door de berijders van gelijksoortige vogels. Met hun lans zullen zij proberen om jullie van de vogels af te stoten. Verdedig jezelf met je lans. Je kunt je tegenstanders doden door in hun hoofd te prikken met je lans.’

Jannik schraapte zijn keel. ‘Lijkt toch wel

gevaarlijk, met die wapens,' sprak hij voorzichtig.

'Je hoeft je nergens ongerust om te maken. De lansen doen wel pijn als je er door gestoken wordt, maar leveren geen blijvend letsel op. En als je van de vogel valt, ben ik er om je op te vangen.'

De ontwerpers hadden duidelijk hun best gedaan om haar zo geloofwaardig mogelijk over te doen komen. Max had wel vertrouwen in haar. Hij keek zijn vriend aan. Deze leek minder zeker van de zaak. 'Kom op, joh,' fluisterde Max, 'dit zit wel snor. Gaaf toch, een beetje op zo'n vogel rondvliegen. Wat kan er verder nou gebeuren?'

De vrouw maakte een gebaar en toonde haar gasten de vogels. Het waren een soort struisvogels: lange poten, een lange hals met een betrekkelijk klein hoofd, en een korte pluimige staart. De vleugels leken sterk genoeg om te kunnen vliegen met meer dan één man. Max schatte de spanwijdte op zo'n meter of drie.

Jannik voelde zich liever geen spelbreker en knikte. Even later zaten ze, ietwat onwennig, op de warme rug van de vreemde vogels. Ze kregen een lans uitgereikt van hun gastvrouw. Vlak voor ze de wijde lucht ingestuurd werden vroeg Jannik nog aan haar: 'Wanneer is het spel afgelopen?'

'Dat merk je wel!' De vogels sloegen hun vleugels uit en kozen het luchtruim, dat zich boven hen ontvouwde.

Na enkele wilde vliegbewegingen van de vogel waarbij Max zijn maag voelde opspelen kreeg hij in de gaten dat de vogel niet bestuurd hoefde te worden. Het beest vloog automatisch op andere vogels af die in de onmiddellijke omgeving vlogen. Daar kwamen de eerste vogels, met hun berijders. Hun lansen staken vervaarlijk naar voren. Het was Max wederom niet duidelijk of het menselijke berij-

ders waren, of slechts creaties van de makers van de virtuele ruimte waarin hij zich bevond. Niet dat het hen voordeel op zou leveren als hun tegenstanders kunstmatig waren. Integendeel. In dat geval zouden ze te maken hebben met zelflerende entiteiten die op niets anders getraind zouden zijn dan op dit spel en dan zou de kans om van hen te winnen van dag tot dag kleiner worden. Janniks vogel stevende recht af op een van de andere vogels. Jannik hanteerde zijn lans onwennig maar slaagde erin doeltreffend uit te halen. Zijn tegenstander werd er even door uit evenwicht gebracht. Wat Jannik niet op tijd in de gaten had was een andere vogel die van boven naderde. De lans die hem toegestoken werd raakte hem vol in zijn zij. Met een schreeuw schoot Jannik overeind en stak zijn lans in een reflex omhoog, in de richting van de plotselinge bedreiging. Hij raakte de vogel, in plaats van de berijder. Het beest gaf een schrille kreet en fladderde geschrokken terug omhoog.

Max zag de vogel die Jannik uit evenwicht had gebracht nu op hem afkomen. Hij hield zijn lans gereed en stak op het juiste moment. Het was een voltreffer. De berijder verdween en de vogel veranderde in een groot ei, dat op de grond terecht kwam en daar verder rolde. De vogel waarop Max zat vloog achter het ei aan. Max begreep hieruit dat hij iets met het ei moest doen. Hij stak zijn lans in de richting van het ei, en miste. De vogel draaide om en vloog weer op het ei af, dat nu met hem meerolde, in plaats van in tegengestelde richting. Hij richtte zijn lans wederom op het ei en stak. Ditmaal was het raak. Het ei verdween in het niets. Op hetzelfde moment werd hij van boven aangevallen. Ternauwernood wist hij een aanval te ontwijken, waarna hij tot de

tegenaantal overging. Dit spel was moeilijker dan hij had gedacht, en niet geheel vrij van gevaar, zoals hem in eerste instantie werd voorgehouden.

Jannik werd van zijn vogel afgestoten en werd beneden door Bèta opgevangen, precies zoals zij had gezegd. Hij kreeg een nieuwe vogel en was direct weer in de lucht. Gesterkt door het geruststellende idee dat Bèta woord had gehouden voerde Jannik zijn tempo op. Max was verbaasd door de snelheid waarmee Jannik met de vogel en de lans vertrouwd was geraakt. Zelf was hij voornamelijk bezig de aanvallen van zijn tegenstanders te ontwijken, maar Jannik, die iets behendiger in het spel bleek te zijn, stak voortdurend tegenstanders van hun vogel af. Na een tijdje was het speelveld vrijwel schoongeveegd, en dat was voor het merendeel Janniks verdienste geweest. Op het moment dat Max koers zette naar de laatste vogel kwam plotseling vanuit de andere richting een andere, veel grotere, vogel op hem af.

‘Max! Kijk uit! Achter je!’ schreeuwde Jannik, maar de waarschuwing kwam te laat. Het grote monster, dat veel weg had van een prehistorische pterodactyl, ging luid jammerend tot de aanval over en stootte Max van zijn vogel. Het beest was veel sneller en wendbaarder dan zijn kleinere soortgenoten en was, eenmaal in de buurt, bijna niet meer te ontwijken. Het beest keerde om en had het ditmaal op Jannik voorzien. Jannik verroerde zich niet en wachtte tot het beest hem dicht genaderd was. Op dat moment haalde hij uit met zijn lans en stak het beest voluit in zijn bek.

‘Dit is lachen, zeg,’ riep Jannik opgetogen, toen de vervaarlijke vogel met een laatste jammerlijke kreet het veld ruimde. Zijn vogel daalde neer en hij stapte af.

‘Zeker ervaring met soortgelijke spelen?’ vroeg

Bèta.

‘Nou nee,’ zei Max.

‘Hm.’ Bèta keek het tweetal verwonderd aan. ‘Tja, de beesten hebben nog wat training nodig, voordat ze echt goed in het spel worden.’

Dus toch kunstmatig, dacht Max.

‘Zonder mensen als jullie die daar hun kostbare tijd in willen steken zou dat moeilijk zijn. Daar wil ik jullie dan ook voor bedanken.’

‘Hoe?’ vroeg Max. Jannik keek hem aan, niet wetend waar Max heen wilde.

‘Wel,’ begon Bèta. ‘De tijd die jullie als trainer van nieuwelingen zoals deze besteden gaat niet af van jullie fun-tijd. Je kunt je dus naar hartelust uitleven in de experimentele gebieden.’

‘Hoe weten we wat experimentele gebieden zijn?’ vroeg Jannik.

‘In experimentele gebieden word je door mij opgevangen,’ antwoordde Bèta.

‘Ben jij ook... kunstmatig?’ vroeg Max voorzichtig.

‘Wat bedoel je?’

‘Wat is jouw echte wereld? In welke stad leef je?’

‘Dit is mijn echte wereld.’

Max en Jannik keken elkaar aan. ‘Goed,’ begon Max. ‘Graag tot een volgende keer dan.’

‘Met genoegen.’

Op het moment dat het tweetal aanstalten maakte de ruimte te verlaten kreeg Bèta bezoek van een nieuw groepje funners. ‘Hallo,’ begon ze en pakte van ieder van hen de hand vast. ‘We zijn hier bezig met het uittesten van een spel. Willen jullie spelen?’

Max en Jannik bevonden zich weer in de grote cirkelvormige ruimte en keken gebiologeerd naar het drukke verkeer van funners die zich een weg baanden van de ene ruimte naar de andere. Het

was er merkbaar drukker geworden.

‘Welke kleur nu?’ vroeg Jannik.

In plaats van te antwoorden trok Max een zuur gezicht.

‘Wat is er loos?’

‘Mijn begeleider, Kurkuma, zegt me dat mijn tijd om is. Verdomme...’ Max stak zijn hand uit naar Jannik. ‘Morgenavond weer, om dezelfde tijd, dezelfde plaats?’

‘Afgesproken.’ Jannik wilde de uitgestoken hand pakken, maar was te laat. De gestalte van Max vervaagde en was verdwenen voordat hij er erg in had.

‘Max?’

Een

Zarah Schneider keek op haar horloge. 'Jij had hier allang moeten zijn, vuile Max Vonk.' Met haar voet schoof ze enkele zware kartonnen dozen opzij die haar in een hoek van de woonkamer in de weg stonden. 'Die stomme verslaving van jou ook altijd. Ja hoor Zarah, ik zal mijn spullen opruimen. Deze week nog. Nee, deze week, ik zweer het je. Zeker in een van je virtuele werelden, maar hier breek ik mijn nek voorlopig nog over je dozen.'

Zarah had de gewoonte hardop in zichzelf te praten wanneer ze alleen was. Met een zucht zakte ze onderuit op de gemakkelijke zitbank en zette een stuk muziek op. Buiten was juist de schemering ingevallen. In de huiskamer begonnen automatisch enkele lampen te branden.

'Afspraken nakomen? Nee, da's te moeilijk voor Max. Liever dompelt hij zich in een schijnwereld, samen met wat gelijkgezinde vrienden. Lekker veilig toch? Zijn vriendin wacht wel op hem. Die dozen komen wel, is het niet deze week, dan wel volgende week. Of volgende maand. Of misschien wel helemaal niet. Wat zou het.'

Zarah begon te peinzen. Na drie jaar met Max in een te kleine woning te hebben samengewoond waren ze in een ruimer appartement getrokken. Dat was nu twee maanden geleden. Sinds de verhuizing was Max verslingerd geraakt aan de zogenaamde Facility for Users of the Net, het wanstaltige gebouw twee straten verderop dat

enkele jaren geleden door de multinational NAT in ongekend korte tijd uit de grond was gestampt. Er waren stadgenoten die na een korte vakantie niet wisten wat ze zagen. Tegenover de stadsbibliotheek was een afschrikwekkende piramide verrezen. Dat het ding voor het grootste deel ondergronds was gebouwd, deed niets af aan de lelijkheid ervan. De protesten waren niet van de lucht, maar na twee maanden hoorde je niemand er meer over. Het "funnen", zoals men het noemde, zou met niets te vergelijken zijn. Geen pretpark dat daar tegenop kon, zo werd verteld. Maar Zarah kon slechts nuchter vaststellen dat een vijfde van het gezamenlijk maandinkomen naar NAT ging en dat ze Max alleen nog zag als geldgebrek hem belette te funnen.

‘Genoeg!’ Zarah stond met een ruk op. ‘Ik ruim die spullen van jou zelf wel op! Of dacht je misschien dat ik van plan was nog langer te wachten?’ Met een driftige beweging pakte ze een zware doos van de grond en liep ermee naar een van de belendende vertrekken. De bodem van de kartonnen doos was echter niet stevig genoeg om de inhoud ervan te dragen. Onder luid geraas kwamen de spullen van Max op de linoleum vloer terecht. Een antieke spiegel spatte in scherven en houten splinters uiteen. Zarah deed geschrokken een stap naar achteren.

‘Ohh...’

Tussen de scherven en splinters waaruit de antieke spiegel had bestaan ontdekte Zarah een klein formaat notitieboekje van het soort waar men nog niet zo lang geleden allerhande zaken met pen in opschreef. Het boekje was niet dikker dan een duimnagel en was uitgevoerd met een fraaie dikke kaft in een zachte pasteltint, zonder opschrift. Zarah griste het boekje tussen de rommel vandaan

en ging ermee op de grond zitten. Ze sloeg het open. 'Vivian Verstappen,' mompelde ze binnensmonds, en knikte. Deze naam had ze wel eens eerder gehoord.

Twee

Palmer stapte uit de lift en groette de vrouw achter de balie. Zij toverde gehaast een brede glimlach tevoorschijn.

‘Goedenavond, meneer Palmer,’ sprak ze. Haar baas was ongeveer een uur geleden weggegaan om te eten. Dat deed hij meestal, als hij 's avonds bleef werken: naar een niet al te goedkoop restaurant, tafel voor één persoon, niet al te goedkoop menu. Na een klein uurtje had hij er voldaan drie gangen op zitten, en keerde terug naar kantoor. Leila, zijn assistente, stelde zich tevreden met wat minder. Ze gebruikte de beneden in het gebouw opgestelde magnetronoven om een snelle, geprefabriceerde, uitgebalanceerde maaltijd te bereiden en at deze, ook alleen, in haar kantoor op, licht teleurgesteld. Niet dat haar maaltijd van minder culinaire allure was, immers, het restaurant waar Palmer at, zou ongetwijfeld vrijwel uitsluitend gebruik maken van gerechten uit de magnetron. En smaak en voedingswaarde zat er wel, aan die prefab-gerechten. Nee, liever zag ze dat haar baas haar eens meenam, als hij ging lunchen of dineren. Wat in de hele zakelijke wereld voor een doodnormaal verschijnsel doorging, leek maar niet te gebeuren op het hoofdkantoor van Next Age Technologies.

Palmer was een ietwat in zichzelf gekeerd persoon. Niemand op het hoofdkantoor wist iets af zijn privéleven. Sommigen dachten dat hij het zelfs niet had. Zakelijk ging het hem voor de wind. Zeker

vijftien jaar lang stond hij aan de top van Next Age Technologies. Vijftien jaar onder zijn bewind, waarin het bedrijf uitgroeide tot de grootste multinational op aarde, onmiskenbaar dankzij zijn nimmer aflatende toewijding, doortastendheid en doelgerichtheid. Het feit dat hij door zijn omgeving als hevig onpersoonlijk werd afgeschilderd, leek hem verder een zorg te zijn.

Hij liep zijn kantoor binnen, ademde de vertrouwde geur in van de plek, die hij zelf als zijn echte thuis omschreef, en bleef even staan. Iedere dag opnieuw kon hij, mits zijn stemming zich daartoe leende, genieten van de aanblik van zijn werkruimte. Het grote glimmende esenhouten bureau stond pronkend voor het grote raam. Het raam strekte zich uit van vloer tot plafond en van muur tot muur aan de noordzijde van het gebouw, daarmee uitkijkend over de gehele noordzijde van de stad, en aangezien het gebouw waarin zijn kantoor gevestigd was, stellig het hoogste gebouw van de stad was, voelde Palmer zich hier als een keizer, die zijn keizerrijk nauwlettend gadeslaat vanuit de hoogste toren van zijn paleis.

Hij nam plaats in zijn luxe donkerrood leren fauteuil en stak een sigaret op. Statistieken van bedrijfsgegevens van de laatste twaalf maanden, geprojecteerd op de muur tegenover het raam, voerden zijn stemming nog verder op.

‘Meneer Palmer?’ Zijn assistente verzocht zijn aandacht via de intercom. ‘De contracten zijn gereed. Kan ik ze u komen brengen?’

‘Uitstekend, Leila, en neem ook een fles champagne mee.’ Hij boog zich naar voren en fluisterde: ‘en twee glazen, voor ons.’ Hoorde ze dat goed? Was er iets gebeurd? Was haar bij voorbaat ijdele hoop op een dieper contact met

deze man dan toch niet ijdel? Vroeg hij haar om champagne te drinken? Terwijl ze de champagne haalde leek haar hart op hol te slaan.

‘Ben je wel eens wezen funnen, Leila?’ De vraag was niet zo dom als hij leek. Hoewel het funnen pas drie jaar binnen het bereik van een grote groep mensen was gekomen, was er nog steeds een minderheid die om uiteenlopende redenen niets met het funnen te maken wenste te hebben.

‘Tja, ik ga wel eens...’

‘Je krijgt van mij een paar uur, op mijn kosten. Geniet er maar van. Ga samen met je vriend, of je man, als je die hebt.’

Palmer schonk de glazen in en gaf één er van aan zijn assistente. ‘Proost.’

Voorzichtig hief ze haar glas en wilde het tegen het zijne aanduwen. Palmer, echter, had het glas alweer aan zijn mond zitten. Onwillekeurig en hoopvol zocht ze zijn ogen, op zoek naar de reden van deze gelegenheid.

‘Leila, de contracten zullen morgen getekend worden. Op zich is dat niets bijzonders. We tekenen wel meer contracten, niet?’

Leila knikte.

‘De reden dat we de champagnefles geopend hebben is dan ook niet de bezegeling van de contracten, alhoewel dit een uiterst belangrijke gebeurtenis is voor Next Age Technologies.’ Palmer nam een slok en ging verder.

‘Vandaag, Leila, vandaag kreeg ik het gevoel, dat een droomwens, die ik als kind al had, uit gaat komen.’ Palmers hoofd maakte een kleine wending schuin omhoog. Leila fronste haar wenkbrauwen toen ze zijn gezicht zag: de strakke emotieloze recht-door-zee blik had plaats gemaakt voor sprankje ontspanning. De mondhoeken minder

strak, de ogen minder samengeknepen. Leila's hart bonsde.

‘Ik stond vanochtend hier, in mijn kantoor, en keek uit over de stad. Een stad, die weer langzaam in beweging kwam voor een drukke dag, net zo druk, zo niet nog drukker, dan de vorige dag. Verkeersstromen van alle richtingen, overvolle treinen, een doordraaiende economie, dag in dag uit. En plots wist ik het. Ik wist dat het ging gebeuren. Als kind droomde ik ervan, dat onder mijn handen een nieuwe wereld werd opgebouwd, een wereld zonder haat, zonder drukke verkeersstromen, zonder opgejaagde mensen. En nu, voel ik dat mijn droom uit gaat komen, Leila. De laatste decennia heb ik keihard gewerkt, voor mijn droom. Altijd leefde ik met die onzekerheid: was het maar een illusie? Was het maar een oplaaiende vlam, die even later net zo hard weer uitgedoofd zou gaan worden? Nooit wilde ik dat geloven, en dat was de basis voor mijn gedrevenheid. Ik, en ik alleen kon het doen. Het was de juiste plaats, de juiste tijd en de juiste persoon: ik. Ik ging géén compromis aan met de samenleving, ik liet me níet omkopen door een luxe leventje, ik had een doel voor ogen, een doel dat heiliger was dan mijn eigen welvaart. De wereld waarop ik gezet werd was ziek, en ik wilde een medicijn maken.’

Palmer wees naar een wand, waarop een wereldkaart was geprojecteerd. Vele stippen, variërend in kleur en grootte, waren zichtbaar.

‘Zie hier, dit zal resulteren in de verwezenlijking van mijn droom. Meer dan dertig Brain-Bunkers en vierhonderd funsites over de hele wereld, en in snel tempo groeien deze aantallen. De wereld kan nu niet meer zonder. En terecht! De technologie is verbazingwekkend, het effect is fantastisch. Ja, het

Natwork, de koppeling van alle Brain Bunkers, is geworden tot het collectieve zenuwstelsel van de maatschappij. Het Natwork is heden ten dage de voornaamste bron van rekenkracht en gegevensopslag voor universiteiten, overheden en bedrijfsleven, ja zelfs ruimtevaartinstituten, over de hele wereld. En dan is er nog het funnen. Commercieel gezien is het veel aantrekkelijker dan welke andere functionaliteit van het Natwork. Het maakte NAT groter dan elk ander bedrijf. Het bracht meer geld in het laatje dan elk ander project. Maar het funnen betekent meer!' Palmer pauzeerde even om de glazen weer vol te schenken. Zo-even had Palmer de teugels laten varen, maar nu was bekende gedrevenheid weer terug.

'Het funnen biedt de individuele mens de mogelijkheid om te vluchten van de echte wereld en te stappen in een niet-bestaande virtuele subwereld: een wereld die zoveel voordelen biedt boven de echte wereld. Ieder kan er zijn individuele geluk vinden. Virtuele subwerelden worden afgestemd op allerlei typen mensen: voor elk wat wils. Virtuele subwerelden zijn zodanig ontworpen, dat veel negatieve aspecten van het aardse leven er niet in terugkomen. Op een dag, niet ver van nu...' Palmer keek zijn assistente indringend aan, '... zal de echte wereld overbodig zijn. Ieder individu zal dan een plek hebben in een oneindige reeks van virtuele subwerelden. Onsterfelijk voortlevend in omgevingen naar keuze, losgekoppeld van dat lastige lichaam en de benauwende echte wereld.'

Leila nipte voorzichtig aan haar champagne, enigszins onder de indruk van het verhaal van Palmer.

'Weet je, Leila, ik zie mijzelf als de laatste mens

op aarde, die zich zal koppelen aan een virtuele subwereld. Pas als mijn taak volbracht is, kan ik met een gerust hart afdalen in mijn eigen schepping. Pas als iedereen een vaste plek heeft gekregen in het domein van de subwerelden, pas dan zal ik de deur achter mij dichttrekken. En vandaag is de eerste stap gezet. Vandaag is iemand voorgoed gekoppeld aan het Network. Het was een man, wiens lichaam beneden zijn middel verlamd was. Natuurlijk, er waren voorzieningen genoeg gemaakt voor hem. Zijn huis was aangepast, hij kan in zijn elektronische rolstoel iedere supermarkt binnen rijden, er zijn goedwillende mensen, die graag met hem een dag door het park willen lopen, hem wat gezelschap willen geven. Maar we kunnen meer voor hem doen. En dat hebben we gedaan. Hij heeft nu een bestaan, Leila, als ieder ander volkomen gezond mens. Hij heeft een lichaam, weliswaar een virtueel lichaam, in een subwereld, maar hij is daar mens onder de mensen. Zijn echte lichaam zal uiteindelijk sterven, maar zijn geest zal voortleven in het grootste wonder dat de mensheid ooit heeft voortgebracht: de virtuele subwerelden.'

'En niet lang na nu,' ging Palmer verder, 'zullen velen hem volgen, zonder terug te keren naar de echte wereld. Dat zal simpelweg niet meer nodig zijn, niet meer aan de orde zijn.' Hij wilde de glazen voor de derde keer inschenken, maar zag dat Leila haar tweede glas nog niet leeg had en schonk vervolgens alleen voor zichzelf in.

'Vandaag is mij duidelijk geworden, dat mijn droom gaat uitkomen. Mijn bestaan is niet voor niets geweest.' Palmer haalde diep adem en richtte zich nu rechtstreeks tot Leila, diep in haar ogen kijkend. 'Er zijn geen mensen waar ik mijn gevoelens mee deel, Leila, maar als mens heb je soms die drang om dingen te vertellen aan een

ander, anders lijkt het of ze niet echt zijn. Van alle mensen om me heen leek jij mij de enige aan wie ik dit kon vertellen. Jouw ogen stonden niet altijd op afgunst, jaloezie en onbegrip. Vandaar. En vandaar de champagne.'

Leila, enigszins verbaasd door de bekentenis van Palmer, voelde zich in de eerste instantie blijmoedig, en wilde het liefst in zijn armen vallen. Palmer, echter, stond daar niet voor open, voelde ze duidelijk aan. Hij had blijkbaar zijn emoties gladgestreken, en daar was voor hem de kous mee af. Leila zuchtte bij de gedachte dat alles weer bij het oude zou blijven, ondanks de champagne.

Drie

‘Zo, daar zijn we dan eindelijk,’ riep Zarah kribbig, toen Max laat in de avond binnenstapte. ‘Ik begon al te denken dat je niet meer zou komen. Zoals die man die zijn vrouw vertelde dat hij een pakje sigaretten ging halen en nooit meer terugkwam.’ Zarah legde het dagboek naast zich neer op de bank en stond op.

‘Sorry hoor. Het duurde iets langer dit keer.’

‘Zoals gewoonlijk.’

‘Maar Jannik was er ook vandaag.’

‘Ja, je virtuele holmaat.’

Max liep op Zarah af en drukte haar tegen zich aan. ‘Maar nu is het weer even leuk geweest.’ Hij gaf haar teder een kus op haar mond. ‘Wat dacht je ervan om de volgende keer eens gezellig samen te gaan?’

‘Dáárheen?’ Zarah duwde Max van zich af alsof ze door een insect gebeten werd. ‘Dát nooit van mijn leven!’

‘Oké, je bent gepikeerd. Ditmaal terecht, dat moet ik toegeven.’ Zarah knikte zwijgend en wendde haar hoofd af. ‘Ik had je tenslotte beloofd dat ik het niet zo laat zou maken,’ vervolgde Max. ‘Wat kan ik doen om het goed met je te maken?’

‘Voortaan je woord houden.’

‘Oké, lijkt me redelijk. Beloofd.’

‘Ik heb een begin gemaakt met het uitruimen van je dozen. Dat ging me zo langzamerhand iets te lang duren.’

‘O ja, die dozen. Toevallig, ik wilde daar juist morgen mee beginnen.’

‘En ik heb iets uit mijn handen laten vallen, kapot.’

‘Kapot? Wat dan?’

‘Een oude spiegel, ik geloof iets antieks.’ Zarah sprak deze woorden voorzichtig uit. ‘Ik deed het echt niet expres. De bodem van de doos begaf het.’

‘Oh, dat ding. Niet zo erg hoor, hij was wel oud maar niet antiek, geloof ik. Maak je daar maar geen zorgen over.’

‘Oh, gelukkig.’

In de woonkamer bleef Max plotseling als versteend staan. Hij trok wit weg. ‘Wat... wat is dát!’ Hij wees naar het dagboek dat opengeslagen op de bank lag.

‘Dat eh... lag tussen de scherven, toen de spiegel kapot viel. Ik dacht...’

Max griste het boekje van de bank en begon er koortsachtig in te bladeren. ‘Weet jij wel,’ begon hij, met een overslaande stem, ‘hoe lang ik hiernaar heb gezocht! Heb jij daar enig idee van!’

‘Nou, eh...’ Zarah was verrast door de heftige emotie die het boekje bij Max losmaakte.

‘Vijftien jaar! Vijftien jaar!’

‘Goh...’

‘En jij hebt hierin zitten lezen!?’ Max keek Zarah recht in de ogen.

‘Nou ja, niet echt, een beetje misschien. Ik wist niet dat je...’

‘Noem je dit een beetje?’ Max bladerde het dagboek voor Zarah's gezicht door tot de bladzijde waarop het open had gelegen. ‘Vind je dit een beetje?’

Zarah keek Max verwonderd aan en zweeg.

‘Nou?’

Zarah had zichtbaar moeite met het vinden van

woorden. 'Is dat nou... moet je je dáár nou zo over opwinden? Kun je het verleden...'

'Niks verleden! Een *wond* heb je opengereten. Het gaat alle fatsoen te buiten om daar zomaar in te gaan zitten lezen, alsof het een derderangs roddelblaadje is. Van jou had ik wel wat meer respect voor dit soort dingen verwacht.'

'Nou zeg.' Zarah wendde zich van Max af en begon uit het raam te staren. 'Jij kunt wel overtrokken reageren, neem me niet kwalijk. Als er één redenen tot klagen heeft ben ik het wel.'

'Dat staat in geen verhouding met wat jij hier presteert. Blijkbaar heb je geen idee hoe gevoelig dit nog steeds bij mij ligt. Ik denk dat ik jou eens wat tijd moet gunnen om daar voor jezelf achter te komen.' Max trok zijn jas weer aan en verliet het huis. Het enige wat hij meenam was het dagboek van Vivian.

Zarah bleef roerloos bij het raam staan en schudde haar hoofd. 'Een driftkop ben je. Een onvolwassen driftkop.'

Vier

Geachte heer Palmer,

Op 21 april aanstaande zal de officiële lancering plaatsvinden van DAPHNE. De raket zal, zoals wellicht bekend, in een baan rond de maan gebracht worden om daar een graafsonde op het oppervlak van de maan te plaatsen.

Gaarne willen wij u en uw staf uitnodigen voor het bijwonen van deze spectaculaire gebeurtenis. U bent vanaf 09.00 uur plaatselijke tijd van harte welkom in de ontvangstruimte van het Space Center in Oulu.

De agenda is als volgt:

<i>09.00 uur</i>	<i>ontvangst met uitgebreid ontbijt</i>
<i>10.00 uur</i>	<i>toespraak van Prof. Sauleon</i>
<i>11.30 uur</i>	<i>rondleiding in Control Room</i>
<i>12.30 uur</i>	<i>uitgebreide lunch</i>
<i>14.30 uur</i>	<i>lancering</i>
<i>17.00 uur</i>	<i>diner in restaurant "Strøke Oulu"</i>

Hopende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben, ontmoeten wij u graag op 21 april in Oulu,

*Prof. Dr Jyrki Lindman,
Oulu.*

'Leila?' Palmer keek somber naar de uitnodiging van ESA op het beeldscherm. Zijn assistente verscheen in de deuropening.

'Kun jij voor mij regelen, dat ik niet de hele dag naar dat ruimtevaartcentrum in Finland hoef? Zeg maar dat ik 's ochtends verhinderd ben. Die lancering wil ik best zien. Laat dat diner ook maar zitten. Allemaal zinloze tijdsvernietiging.'

Leila knikte. Palmer wendde zich weer tot zijn beeldscherm om verder te lezen.

'Volgende brief.'

Het computersysteem reageerde onmiddellijk op Palmers monotone commando. Het platte beeldscherm toonde een korte brief van een West-Europese stad, die informeerde naar de mogelijkheden om een tweede funsite binnen de stadsgrenzen te openen. Palmer schudde zijn hoofd en sprak: 'Sluiten.'

Met een kleurrijke animatie verdween het bericht, en maakte plaats voor een afbeelding van een willekeurige funsite, ergens op de wereld.

'Rio de Janeiro,' mompelde Palmer, en terwijl hij zijn gezicht afwendde, bemerkte hij dat zijn assistente in de deuropening was blijven staan. 'Is er nog iets?'

Leila had hem de laatste seconden aandachtig gadeslagen, terwijl hij zijn post afhandelde. Geen moeite had ze om hem in de ogen te kijken, terwijl zijn ogen gericht waren op het vierkante scherm. Maar toen hij haar bemerkte, en haar recht aankeek, voelde ze haar ogen weer wegdraaien. Alle zekerheid en moed verdampte, op het moment dat hij haar aankeek.

Na het gesprek met Palmer gisteravond had ze amper de slaap kunnen vatten. Zich realiserend dat nu het moment was om het erop te wagen, sloeg ze haar zweterige handen ineen en deed een stap

naar voren. Nu of nooit. Langer wachten zou niet verstandig zijn. Maar moed des ochtends in de badkamer voor de spiegel was iets anders dan moed op de drempel van Palmers kantoor. Ze probeerde te slikken, maar haar keel produceerde een hikachtig geluid. 'Ik... wilde vragen of u zin had om... Ik bedoel, na gisteravond...' Met iedere hartslag voelde ze haar onzekerheid groeien. 'Misschien wilde u, samen met mij, eens een keer... iets drinken na werktijd? Of eten?' Het was eruit. Voorzichtig keek ze naar haar baas.

'Luister, Leila, je doet je werk prima, en daar waardeer ik je voor. Gisteravond was niets bijzonders, ik wilde iets kwijt. Verder heeft het niets te betekenen. Het antwoord is nee.'

Vijf

Jannik zat gehurkt naast zijn luchtscooter op de top van de Tharsis vulkaan en tuurde in de verte. Urenlang zou hij hier zo kunnen blijven zitten, genietend van het adembenemende uitzicht dat hij hier had, hoog verheven boven de rest van virtueel Mars. Aan de horizon zag hij zo nu en dan met hoge snelheid luchtscooters voorbijgaan, sommigen alleen, anderen in groepjes. Beneden, aan de voet van de vulkaan, zag hij een paar stipjes bewegen. Het waren vast en zeker funners die bewust hadden afgezien van het gemak van luchtscooters en de uitdaging waren aangegaan de Tharsis vulkaan op de ouderwetse manier te beklimmen. Rijkaards ongetwijfeld, die het zich konden permitteren met een overvolle maag een Funcomplex binnen te gaan om zich twee maal vierentwintig uur aan de grillen van de Martiaanse omgeving over te leveren.

Max was erg laat deze keer. Jannik twijfelde even of hij zich misschien in de dag vergist kon hebben. Maar na enig nadenken wist hij dat dat niet het geval kon zijn. Hij besloot nog even te wachten, maar niet te lang. De tijd was hier kostbaar genoeg. Hij had tenslotte maar een uurtje vandaag.

Na vijf minuten, Jannik stond juist op het punt de vulkaantop te verlaten en Mars te verruilen voor een van de vele andere virtuele werelden, kwam uit de verte een luchtscooter aansuizen. De bestuurder, gekleed in een ouderwets zwart leren pak

waarvan de jas van onderen in twee wapperende punten eindigde, had zichtbaar moeite de luchtscooter in bedwang te houden en vloog slingerend en met een te hoge snelheid op de vulkaantop af. Jannik bracht zichzelf in veiligheid door achter een stuk gesteente weg te duiken. Een paar seconden later kwam de luchtscooter met een doffe klap op het Mars-oppervlak terecht. Het ding kieperde voorover en boorde zich met de neus in de grond. De bestuurder maakte een koprol en kwam voor zijn luchtscooter op zijn achterste terecht. Het was een kolderiek gezicht en Jannik moest zich bedwingen om niet in lachen uit te barsten.

‘Hè hè, was me dat schrikken.’ De man krabbelde overeind en ontdeed zich van zijn helm. Het hoofd van een oudere man kwam eronder vandaan. Hij haalde zijn hand door zijn slordige kapsel en liep in een enigszins gebogen houding naar zijn luchtscooter. ‘Je neus in de grond steken, hè. Maar zo makkelijk kom je niet van me af.’ De man praatte alsof hij niet in de gaten had dat hij niet alleen was.

‘Misschien kan ik u helpen,’ probeerde Jannik, die achter het gesteente vandaan was gekomen. De man reageerde niet en probeerde in zijn eentje de luchtscooter los te trekken, hetgeen niet lukte. ‘Kan ik u helpen?’ herhaalde Jannik, nu vlak achter de man.

‘Huh? Oh.’ De man draaide zich verstoord om, zag Jannik staan en ging toen weer verder met zijn poging de scooter los te trekken. ‘Heeft u dat nou nooit? Dat die dingen niet luisteren? Nare apparaten vind ik het,’ zei de man, met zijn rug naar Jannik gekeerd. ‘Een ronduit slecht ontwerp.’

‘Ach, om eerlijk te zijn...’

De man liet Jannik niet uitpraten. ‘Haha, u bent vast ook gestrand hier. Anders heeft u hier vast

niets te zoeken, zo in uw eentje.'

'Die scooter is het probleem niet. Ik wacht hier op iemand.'

De man keek vreemd op maar ging niet op Janniks opmerking in. Hij waagde nog eens een poging zijn scooter uit de grond te trekken. Jannik stak hem de helpende hand toe. Het ding bleek echter muurvast te zitten.

'Jakkes, wat een onbeholpen gestuntel,' jammerde de man. 'En je vraagt je af: waar maak ik me eigenlijk druk om!' Hij hief zijn armen in de lucht. 'We scheppen tenslotte onze eigen werkelijkheid!'

Jannik keek de man aan en vroeg zich af tegen wie hij eigenlijk praatte. De man diepte uit een van de zakken van zijn lange leren jas een lolly op, ontdeed het stukje snoepgoed van het papier en stak het ding in zijn mond.

Wie is deze man? vroeg Jannik zich af, denkende aan de reglementen die het streng verboden om te eten tijdens een fun-ervaring. Het lichaam zou er zodanig door ontregeld worden dat je een normale spijsvertering wekenlang kon vergeten.

'Haal Nappie!' riep de man nu krachtig uit. Jannik keek hem niet-begrijpend aan. Een zonderling als deze had zijn pad niet eerder gekruist. Op hetzelfde moment werd zijn aandacht getrokken door een stipje aan de horizon dat snel groter werd en zijn richting opkwam. Vaag werden de contouren zichtbaar van een enorme gevleugelde kat. Binnen een minuut was het beest boven de Tharsis vulkanen aangekomen en landde voor de voeten van de man.

'Nappie! Leuk! Als we jou toch niet hadden!' De man grinnikte in de richting van Jannik. Hij had er zichtbaar plezier in. 'Uniek in zijn soort, deze jongen! Wat nou, scooter. Haha!'

En weg vloog de man op zijn reuzenkat. Jannik volgde het koppel tot ook het stipje verdwenen was en voelde aan zijn hoofd, alsof hij daaraan voelen kon of dit een virtuele illusie was geweest, of virtuele werkelijkheid. Minutenlang bleef hij zo staan. Toen riep hij, voorzichtig: 'Haal Nappie!' Er gebeurde niets. Hoofdschuddend stapte Jannik op zijn luchtscooter en verliet de vulkaantop. Aan Max, die niet was komen opdagen, dacht hij even niet. Zijn gedachten werden geheel bepaald door de merkwaardige ontmoeting met die excentriekeling.

Zes

Op een enkeling na die zijn hond uitliet was het strand verlaten. Max liep, diep in gedachten verzonken, tegen de koude wind in, de jas tot aan zijn kin dichtgeritst, zijn handen diep in de zakken. Zijn gezicht was bedekt met talloze minuscule waterdruppeltjes, afkomstig van de lichte motregen die inmiddels was opgehouden.

Na een half uur lopen stopte Max bij een strandpaviljoen, waarvan de vrolijkheid van de gekleurde vlag, die de naam "Thalassa" wapperde, in schrill contrast stond met de troosteloze aanblik die het geheel bood onder het glimmend laagje water en het fluiten van de wind. Max pakte de bovenste van de opgestapelde terrasstoelen, liet er het water uit weg lopen en ging zitten. Uit zijn binnenzak pakte hij een boekje en sloeg het open.

Vannacht was Walter bij me. Puur vriendschappelijke bedoelingen, en niets meer dan dat. Ik denk niet dat ik het Max vertel. Hij zou het niet begrijpen, denk ik. Maar ik had het nodig en was heel dankbaar dat Walter dat grote gat kon opvullen, voelde me zo alleen, en bang (maar waarvoor?). Alsof ik een dom bijrolletje speel in een film. Ik snap het niet goed, het lijkt wel een strijd tussen mijn gevoel en mijn verstand. Mijn verstand praat met anderen mee. Moet ik minder naar anderen luisteren en meer op mijn intuïtie afgaan?

Ik weet niet of Walter mij wel begreep. Maar in ieder geval kon ik mijn verhaal kwijt. Niet dat ik daarna beter sliep. Die dromen zijn weer terug. De laatste weken heviger dan ooit, en het lijkt of ze krachtiger worden. Alleen, ik vergeet ze zodra ik wakker ben. Zelfs als ik er midden in de nacht door word gewekt en om Max roep, en dan de kale plek in bed zie, en weer weet dat hij in Polen zit, maar de droom is weg, vergeten.

Ik ben bang dat ik me een beetje heb laten gaan gisterenavond. De emoties werden me iets teveel. Om eerlijk te zijn schaam ik me wel een beetje tegenover Walter. Ik had me moeten beheersen en hem niet met mijn belabberde geestelijke toestand moeten lastigvallen. Hoewel, nu schiet me te binnen dat hij het zelf was die zijn hulp aanbood, en zijn gezelschap, en erop aandrong te vertellen wat ik op mijn hart had. En waar was Max, toen ik hem nodig had? Ik kreeg hem niet te pakken, en hij belde of schreef nauwelijks. Tegenover Walter heb ik dat goedgepraat, maar lekker zit het me niet.

Ja, ik mis hem, die rotzak. Verdomme, en dan te bedenken dat hij nog maar drie weken weg is. Ik ben in staat om dat stomme experiment te vergeten en naar Polen te gaan, alleen maar om hem te zien.

Weet je wat, ik ga slapen. Morgen zien we wel weer verder. Ik voel dat ik wat slaap in te halen heb, na gisteren. Misschien voel je je dan ook wat vrolijker, als je een beetje uitgerust bent.

Ik hoop op een brief van Max morgen. Het telefoontje was zo kort. Heb hem twee keer geschreven afgelopen week, maar heb nog niets terug ontvangen.

Max sloeg het boekje dicht en merkte dat hij

hilde. Met zijn mouw veegde hij zijn wangen droog en slikte. 'Vivian,' fluisterde hij zacht, en schudde zijn hoofd. Uit een van zijn zakken haalde hij een telefoon tevoorschijn en koos een nummer.

'Walter? Hoi, Max hier, Max Vonk.'

Zeven

Aan de onderkant van het beeldscherm knipperde een bericht in felle rode letters, hetgeen Palmers aandacht trok. Hij wees met zijn vinger naar het bericht, waarna een kadertje verscheen. "*Urgent. Request to Interview from Brisbane,*" luidde de tekst in het kader. Even later verscheen het gezicht van een veertiger op het scherm.

‘Meneer Palmer!’

‘Maak het kort, Bruce, ik heb niet veel tijd. Nooit, eigenlijk.’

‘Er vond vandaag een uitzonderlijk vreemd incident plaats in de funsite van Brisbane, meneer Palmer. Een rapport is naar u onderweg, maar ik wilde u even persoonlijk inlichten.’

Boven op het beeldscherm stond een soort verstelbare slurf, eindigend in een bolvormig elektronisch oog, niet groter dan een ping-pongballetje. Palmer richtte zich tot het oog en sprak: ‘Kom maar op.’

Bruce was directeur van de funsite in Brisbane. Brisbane behoorde tot de eerste tien funsites, en Palmer herinnerde zich Brisbane als een stel knokkers. Nooit te beroerd om over te werken en ze lieten zich niet door het minste of geringste uit het veld slaan.

‘Vanochtend om tien uur plaatselijke tijd waren honderdtwintig funners in ons complex aangekoppeld. Volledig bezet, zoals gewoonlijk. Vanuit de Control Sector klonk één minuut later

rood alarm. Een storing in het systeem, leek het. Er was geen contact meer met de funners. Van de ene op de andere seconde, waren we blijkbaar iedereen kwijt. De Control Sector was nogal... overrompeld door de situatie. Ik bedoel, het komt wel eens voor, dat een funner tijdelijk aan de aandacht van de Control Sector ontsnapt. Een dergelijke situatie duurt meestal niet langer dan één minuut, hooguit twee. Het betreft meestal een onverwachte manoeuvre van de funner, of een storing in de begeleider. Maar dit was nogal bijzonder: honderdentwintig funners, in één klap, foetsie! Maar het was nog erger. We waren ze niet alleen kwijt. Iedere funner bleek achteraf uit de subwereld, waarin hij of zij zich bevond, genomen te zijn.'

'Genomen? Door wie?'

'Dat weten we tot op heden niet. Tien minuten later was iedereen terug, ook tegelijkertijd. We hebben onmiddellijk iedereen uit de subwerelden gehaald.'

'Zijn er mensen vermist, gewond of gedood?'

'Nee, goddank niet. We zijn op dit moment nog bezig om mensen te ondervragen. We...'

'Wat gebeurde er volgens de funners tijdens die tien minuten?' Palmer was een moeilijk persoon om mee te praten. Op de een of andere manier deed hij je geloven dat je te langzaam de informatie overbracht. Hij liep je als het ware voor de voeten tijdens het praten, door vragen te stellen over, en dat was nou juist het eigenaardige, over juist datgene wat je wilde gaan zeggen.

'Daar valt weinig over te zeggen. Ze waren zich gewaar van het feit dat ze tegen hun wil uit hun subwereld gehaald werden, maar konden zich niets concreets herinneren uit de korte periode dat ze weg waren. Het leek of ze... bedwelmd waren.'

Palmer dacht na. Fouten werden er altijd gemaakt. Het beheren en controleren van de activiteiten van de funners, was voor een behoorlijk gedeelte nog mensenwerk. Een enkele keer ging er eens iets goed fout, maar altijd kon het probleem beredeneerd worden. Een fout in de programmering van de subwereld, een niet-oplettende operator, een technisch probleem met de verbinding tussen de begeleider en het Network, een haperende sensor, enzovoort. De gevolgen bleken altijd mee te vallen. Betrokken funners kwamen met de schrik vrij. Het vreemde was dat hier honderdtwintig funners tegelijk bij betrokken waren. Palmer moest onwillekeurig denken aan een soort sabotage. Nee, eerder een soort waarschuwing. Iets of iemand moest dit veroorzaakt hebben, met een bepaald doel.

‘Kan dit het werk zijn van een geregistreerde funner, Bruce?’

‘Nee, uitgesloten.’

‘Van een indringer?’

‘... Eh, nee.’

‘Dan moet het een storing in jouw funsite zijn.’

Bruce had gehoopt dat zijn ongerustheid over de toestand wat verminderd zou zijn als hij er met Palmer over gesproken had, het was echter niet zo.

‘Bruce, er moet een verklaring voor wezen. Vind hem.’

‘Ik.. we doen ons best,’ sprak Bruce.

‘O ja, zorg er voor dat dit niet uitlekt. Vertel de betrokkenen maar dat het aan de funsite ligt. Geef ze maar een uur tegoed of zo.’

Bruce knikte. Palmer beëindigde de conversatie, draaide zijn fauteuil een halve slag en legde zijn handen in zijn nek. Even later riep hij zijn assistente op. ‘Leila,’ sprak hij, ‘Verzet alle afspraken die ik morgen heb staan. En regel dat

het vliegtuig klaar wordt gemaakt voor een vlucht naar Brisbane. Vanavond nog.'

Acht

Donderdag.

Morgen gaat het gebeuren. Om één uur komen ze me afhalen, hier voor de deur. Heb er helemaal geen zin in, ben er een hele middag aan kwijt. Maar, het gaat om vierduizend euro. Max verdient ze zo snel nog niet op dit moment. Ik voel dat ik het aan hem verplicht ben.

Ik werd vanmorgen om vijf uur wakker en zat direct rechtop, nat van het zweet. Voor het eerst dat ik me flarden van mijn droom herinnerde! Veel onsamenhangende fragmenten waren het en wat me bezielt weet ik niet, maar de rillingen lopen me nog steeds over de rug als ik eraan denk. Komt het doordat Max weg is en ik zo op hem ben ingesteld? Niets voor mij, lijkt me, die afhankelijkheid. Moet ik naar een psychiater voor een goed gesprek? Misschien doe ik dat wel, in plaats van naar dat experiment toe te gaan. Of misschien ga ik wel gewoon weg, ver weg, de stilte opzoeken, om het vliegwiel in mijn hoofd te laten uitrazen. Ze zeggen dat je dan jezelf tegenkomt, wat dat ook moge betekenen. Maar beter dan dat gat waar ik nu in verzeild ben geraakt.

Weer die ammoniakgeur, vannacht. Hij was er toen ik wakker schrok. Het bed stonk ernaar, de natte lakens, het zat in de natte lakens. Toen ik nog eens

goed wilde ruiken was het weg. Wat heeft dat in godsnaam te betekenen?

Een lange man zat me achterna. Ik vluchtte voor hem. Hij had me te pakken, greep me bij mijn schouder vast, gilte iets tegen een paar andere mannen achter hem. Toen glipte ik uit zijn vingers en wist te ontkomen. Ik kan die man nog uittekenen als ik wil, een dwingend, superieur type, beetje gejaagd, erg overheersend. Doordringende blik, geen tegenspraak dulgend. Alleen, die man had geen gezicht. Een beer van een vent, maar anoniem, zijn persoonlijkheid had hij afgeschermd. Een man die niemand tot zijn binnenste door laat dringen. In zijn kielzog gevolgd door een zootje kruipers, die blindelings deden wat hij van hen verlangde.

Dat was één. Even later was ik met Max. We hadden een droomreis gewonnen, Max en ik. Zon, zee en strand, en flink wat zakgeld. Maar de zee zat vol algen, en Max en ik zwommen door de groene massa, het leek wel stroop. Max raakte verstrikt en ik kon hem niet lostrekken. Zijn ogen stonden wild, ware doodsangst zag ik in die ogen. Plotseling was hij weg, ik kon niets meer tegen hem zeggen. Ik dreef alleen in die groene troep.

Er was nog iets, maar dat is zo vaag dat ik het me nauwelijks herinner. Iets met een onmetelijke ruimte. Alles wat ik me ervan herinner is dat ik er alleen was, en het gevoel ergens als eerste binnen te komen. Zoiets groots, onvoorstelbaar. Maar het was slechts een gevoel, niet een heel onaangenaam gevoel of zo, maar iets ongekends. Heb er wel eens over gelezen, "lucid dreams" noemen ze het wel, de dromen waarin je half om half weet dat je droomt. Men zegt dat je dan meestal automatisch wakker

wordt door het besef dat je droomt, maar bij mij was dat niet zo.

Meer schrijf ik niet. Ik ga weg nu, het is acht uur 's avonds en nog heerlijk zwoel buiten, ik ga de deur uit, de vrije natuur in, en snuif de warme zomerlucht op, tot diep in mijn longen. Morgen kan het misschien niet meer.

In Walters vijftien meter lange zoldervertrek, dat ooit aan Max en Vivian toebehoorde, bleef het lange tijd stil. Het enige geluid in de kamer was het gekraak van Walters houten stoel. Walter schudde zijn hoofd. Max sloeg het boekje dicht en legde het op zijn schoot.

‘Dat was het allerlaatste....?’ vroeg Walter.

‘... wat ze ooit geschreven heeft, ja,’ antwoordde Max. ‘Deze aantekening is geschreven de dag voordat het experiment zou plaatsvinden. Weet jij daar niets van te vertellen, van dat experiment? Of van de dagen daarvoor?’

‘Nee, de laatste keer dat ik Vivian zag was weken voor die bewuste vrijdag. Dat was die keer dat we elkaar in de stad tegenkwamen, enfin, daar heeft ze over geschreven. Ik hoop niet dat je me dat kwalijk neemt, al is het zoveel jaren geleden nu. Er is niets onverto...’

Max zocht Walters blik en schudde zijn hoofd. ‘Ik zou er wat voor over hebben als je me iets kon vertellen waarmee ik verder kwam. Walter, het laat me niet meer los, begrijp je dat? Zeker niet nadat haar dagboek na al die tijd weer is opgedoken. Haar verdwijning is nooit opgehelderd. Ik heb moeite gehad sindsdien,’ Max slikte, ‘met het aanknopen van relaties. Altijd is ze onderhuids aanwezig gebleven, en had ik het gevoel dat ik vreemd ging als ik een vrouw kuste.’

Walter knikte begrijpend. ‘Ze was moe die nacht. En erg emotioneel. Ze leed aan hevige nachtmerries, en niet alleen die nacht, want ze schreef er herhaaldelijk over in haar dagboek, blijkt nu. De mensen van wie ze het meeste hield, jij en Dana, zaten in het buitenland. Ze zat ergens mee, en wilde daar met anderen over praten. Tegenover mij heeft ze...’ Walter zweeg even, ‘*geprobeerd* om erover te praten, maar het werd me niet duidelijk wat er nu eigenlijk aan de hand was. Een ondefinieerbare angst, dat was wat ze zei. Ze kwam er zelf niet uit. Heeft ze zich tegenover jou nooit over iets dergelijks uitgelaten?’

‘Nee.’ Max beet op zijn lip.

‘Dat experiment, staat het onomstotelijk vast dat dat niets met haar verdwijning te maken kan hebben?’

‘Ze is nooit aangekomen bij dat bedrijf. De man die haar zou ophalen, ene Duprie, zegt dat ze niet thuis was op het afgesproken tijdstip, en dat hij onverrichter zake is teruggedaan. De politie heeft nog een onderzoek ingesteld, maar dat heeft niets opgeleverd. Next Age Technologies staat te boek als een onberispelijke organisatie.’

‘Ja, dat dacht ik ook. Als je *daar* al aan moet gaan twifelen...’

‘Het moet zijn misgegaan tussen donderdagavond acht uur, het moment van haar laatste aantekening, en vrijdagmiddag één uur, toen Duprie voor joker hier voor de deur stond. Ik kom het nog te weten.’

Walter knikte. ‘Als je mijn hulp nodig hebt, je hoeft maar een klap te geven.’

‘Dank je.’ Max zuchtte eens diep. ‘Wat dacht je van een uurtje funnen? Ik trakteer. Al is het alleen maar om de emotie van ons af te blazen.’

‘*Funnen?* Mij niet gezien, evengoed bedankt voor het aanbod.’

‘Kom op zeg. Je moet er nu toch eindelijk eens aan geloven, Walter. Je móet het gedaan hebben, al is het maar één keer. Doe me een lol, hé.’

Walter keek Max vragend aan. ‘Wat schiet ik ermee op, met dat funnen? Word je er een wijzer mens van?’

‘Zie jij nog mensen in cafés, in bioscopen, schouwburgen, theaters, pretparken, dierentuinen, planetaria, deze dagen?’

‘Nou nee, maar...’

‘Mensen *funnen* tegenwoordig, Walter. Je hebt er geen *benul* van wat je mist als je daaraan niet minstens één keer deelgenomen hebt. Kom op. Doe het. Doe het één keer. Op mijn kosten.’

‘Nou...’ Walter krabde achter zijn oren en trok zijn wenkbrauwen op. ‘Nou, oké dan.’

Het weerzien met Walter deed Max goed, aangezien hij met Walter in zijn tijd met Vivian, jaren geleden, een goede vriendschap onderhield. Hij zag uit naar de funsessie met zijn oude vriend en had inmiddels, onderweg naar de piramide, een idee gekregen van waar hij Walter zijn vuurdoop zou laten ondergaan, namelijk precies daar waar Max zelf, een paar jaar geleden, voor het eerst met het fenomeen funnen in aanraking kwam. De eerste keer had een fantastische indruk op hem gemaakt en deze virtuele wereld was bij uitstek geschikt om iemand te laten kennismaken met de mogelijkheden van het funnen.

‘Zeg, Walter, weet jij nog, vroeger, tijdens de zomer, hoe wij als pubers onze middagen doorbrachten in het park, met een fles limonade en een pak koekjes?’

‘Ja, natuurlijk! De meesten gingen kamperen of naar de Middellandse Zee, en wij vonden het wel best, daar aan de rand van die vijver.’

‘Weet je nog waarover wij toen fantaseerden?’

‘Dat zal ik nooit vergeten: we wilden schrijver worden. Science fiction. Dat was het genre. Wat we toen allemaal niet bedacht hebben. We hebben het opschreven. Heb jij daar nog iets van bewaard?’

‘Dat, mijn beste Walter, zou ik niet durven zeggen. Wellicht, in een oude doos of zo. Die zou dan overigens nu in handen van Zarah zijn. Maar één van de dingen die we bedachten staat me nog heel goed bij. Luister, en laat me je geheugen opfrissen. Een stad, jaren verder in de toekomst, met miljoenen inwoners, enorme luchtvervuiling, veel duistere stadsdelen, getto's met verwilderde en verpauperde mensen, die je voor je spijkerbroek zouden vermoorden. Overal heerste hoge werkeloosheid, en bij de poorten van de vervuilende fabrieken moest je, als je tot de mazzelaars met een baan behoorde, op je hoede zijn: uitgehongerde randfiguren loerden op je arbeidspas. De getto's omsloten het centrale stadsdeel, het laatste enigszins geciviliseerde gedeelte van de metropool, met veel torenhoge kantoren, bevolkt door de werkende en intelligente Forensen. Het Centrum was alleen bereikbaar via een ondergrondse snelweg in oostelijke richting. Op een dag was deze snelweg...’

‘... onbegaanbaar door een bomaanslag,’ haakte Walter in, ‘en de held van het verhaal besloot om niet de reddingstroepen af te wachten, maar om op eigen houtje uit de stad te komen. Zo was het, niet?’ Walter en Max keken elkaar met knipperende ogen aan.

‘Precies. En wat hij allemaal tegenkwam: epidemieën, straatvechters, honden, jeugdbendes, rattenplagen. Hij kwam nog in de ondergrondse riolering terecht... staat me bij.’

De taxi waarin Max en Walter zaten, had de

bestemming bereikt. Max rekende af en stapte met Walter de auto uit. Ze stonden oog in oog met het imposante piramidevormige gebouw. De letters NAT waren opzichtig op elk van de vier vlakken van de piramide aangebracht, alsof het denkbaar was dat iemand de naam van de eigenaar zou kunnen vergeten.

‘Als we binnen zijn, dan kiezen we een virtuele wereld. Ik wilde je uitnodigen om met me mee te gaan naar "City Chaos". Daar had ik eveneens mijn eerste fun-ervaring. Bovendien, en dat is best leuk, lijkt de situatie in deze subwereld nogal wat op de stad, die wij toen beschreven. Je zult je er ongetwijfeld meteen thuisvoelen. Walter, kom op, we gaan op high-tech survivaltocht!’ Max pakte Walter bij zijn arm en sloot zich aan bij de rij, die zich voor de ingang van het complex had verzameld.

‘Onbekend,’ zei de kassa een kwartier later, nadat Walter zijn identiteitskaart in de automaat had gestoken. Er klonk een lichte aarzeling in de stem van de intelligente machine die, net als de funnissen, aan het *arbratis* gekoppeld was.

‘Onbekend,’ herhaalde de stem uit de kassa en er opende zich een lade waaruit een uitvouwbaar hologram rolde.

‘Reglementen en algemene voorwaarden. Alstublieft. Uw begeleider Kerrie informeert u verder over de bijzonderheden van het funnen. Hij is uw gids bij NAT en u kunt bij hem met al uw vragen terecht. Hoeveel hele uren wenst u?’

Walter keek Max aan, die achter hem in de rij stond. Deze stak één vinger op.

‘Eén.’

‘Uw sessie vindt plaats van zestien uur veertig tot zeventien uur veertig. Een uur maal honderddertig

euro. Dat is honderddertig euro. Uw akkoord graag.'

'Ehm, we zijn met zijn tweeën,' Walter wees naar Max, 'en hij betaalt voor samen.'

De elektronische ogen van de kassa richtten zich op Max.

'Dat klopt,' zei deze, en stak zijn kaart in de gleuf.

'Max Vonk,' zei de kassa.

'Jawel. Ik betaal voor Walter en mezelf, twee maal één uur.'

'Uw akkoord dan graag voor twee maal honderddertig euro is tweehonderdzesentwintig euro.'

'Akkoord.'

'U wordt verzocht zich beiden aan de regels te houden op straffe van verwijdering. De reglementen worden als bekend verondersteld of kunnen nu worden opgevraagd.'

'In orde. Bedankt.'

De kassa dreunde zijn bekende laatste mededelingen op en liet het tweetal door.

'Wat is dat?' vroeg Walter aan Max, toen een zoemend gevaarte op wieltjes het op zijn voeten leek te hebben voorzien.

'Ik ben Kerrie, uw persoonlijke begeleider voor het komende uur.' Het kleine robotachtige apparaat zoemde handig manoeuvrerend op vier kleine wieltjes voor hen. Na enkele minuten stopte Kerrie halverwege een gang en liet een korte, hoge kreet horen, waarvan Walter zichtbaar opkeek. Er ontstonden twee openingen en de binnenkant van twee comfortabel uitgevoerde fun-nissen werd zichtbaar.

'Moet ik daarin?' zei Walter.

'Mijn informatie zegt dat u ervoor betaald heeft. Dat maakt het een recht, geen plicht,' reageerde Kerrie. Max gebaarde Walter in te stappen.

‘Hm,’ zei Walter, en probeerde in de smalle ruimte te kruipen.

‘Andersom,’ zei Kerrie, toen Walter probeerde zijn hoofd in het gat te steken.

‘Een aangenaam verblijf.’ Kerrie had Walters gestuntel geduldig gadegeslagen voordat de nis zich sloot. Nog net kon hij zien hoe Walter zich nerveus bewegend de aansluiting van sensoren op zijn slapen had laten welgevalen.

‘Huh, tjee. Allemachtig. Man man. Dit geloof ik bijna niet!’ Walters stem stond bol van onbevangen kinderlijk enthousiasme bij het aanschouwen van een virtueel vormgegeven belichaming van Max Vonk, in een wereld van kleuren, geuren en klanken. ‘Hoe hebben ze jou gedigitaliseerd?’

‘Je wordt gescand tijdens je eerste bezoek, zodat hier een virtuele kopie van je verschijning kan worden gebruikt.’

Walter krabde achter zijn oren toen hij beseftte dat hij ook gescand moest zijn. ‘Wat gaan we als eerste doen?’ vroeg hij.

Max dacht kort na. City Chaos leek hem inderdaad de beste keuze, gezien de parallel met de jeugdige fantasieën die hij met Walter deelde.

‘City Chaos!’ riep hij luid en de omgeving veranderde op slag. Walter sperde zijn mond wijd open van opperste verbazing toen om hen heen een onguur gedeelte van een stad bij nacht ontstond. Het stonk er. In de verte stonden enkele schimmen onder een lantaarn die nauwelijks licht verspreidde.

‘Wauw,’ zei Walter, en zweeg vervolgens lange tijd, de indrukken om zich heen verwerkend.

‘City Chaos,’ fluisterde Max, ‘het is hier altijd nacht, de duisternis geeft een bepaalde sfeer, mensen worden erdoor aangetrokken. Denk maar

aan het vroegere nachtleven, dat iedere stad had. Tegenwoordig speelt zich dat dus hier af, in deze zeer grote subwereld. Voor ieder wat wils, gewone uitgaanscentra, maar ook de wat illegalere dingen, gokken en zo.'

'Wat wilde je gaan doen hier?'

'Ik wilde eerst een bezoekje afleggen.'

'Een bezoekje? Aan wie?'

'Richard. Een oude bekende van me. Hij raakte toen hij achtentwintig jaar oud was betrokken bij een bedrijfsongeval. Hij is daardoor nu al zo'n zeven jaar verlamd vanaf zijn middel.'

'Oei. En hij is hier?'

'Ja. Altijd.'

'Hoe bedoel je, altijd? Heeft hij zoveel geld?'

'Nee. Dat wil zeggen, hij is op *permanente basis* aan het systeem gekoppeld. Het was een van de mogelijkheden van zijn verzekeringspolis, die keuze tussen een vastgesteld bedrag of een artificieel leven, mocht er sprake zijn van een *ongeval met als gevolg ernstige lichamelijke gebreken en gederfde levensvreugde*.'

'Permanent gekoppeld?' Walter zuchtte. 'Hoe eet hij, doet hij zijn behoeften, slaapt hij?'

Max glimlachte. 'Hij wordt gevoed via sondes. Ontlasting wordt afgevoerd via op zijn lichaam aangesloten slangen. Er zijn speciaal getrainde begeleiders aanwezig die hem wassen en in medisch opzicht in orde houden. In slaap valt hij als de sensoren aan zijn hersenen een slaapbehoefte signaleren. Het systeem laat hem dan slapen. En zijn behoeften, die spelen zich allemaal in de hersenpan af. Neem van mij aan dat het funnen daarin wel voorziet.'

'Ik ben benieuwd naar die eh... Richard,' zei Walter, toen ze een donkere hoek omsloegen. 'Is het nog ver hiervandaan?'

‘Daar is het, schuin aan de overkant.’ Max wees naar een rijtje donkere stenen huizen waarvan de ramen met houten platen waren dichtgetimmerd. De deuren waren eveneens dichtgetimmerd, behalve dat ene huis, waarboven een scheef, verweerd en daardoor moeilijk leesbaar uithangbord hing, waarop waarschijnlijk de naam "Seven Eleven" had gestaan, voordat de eerste letters van elk woord eraf gesleten waren. De twee funners, Max voorop, betraden behoedzaam het plaveisel van de duistere steeg en liepen in de richting van het gebouw met het uithangbord. De enige verlichting in de steeg vormde een klassiek model lantaarnpaal, waarvan de lamp regelmatig een licht knetterend geluid liet horen en vervolgens uitviel, om enkele seconden later weer aan te schieten. In de tijdelijke duisternis was langs twee van de dichtgetimmerde ramen een smalle strook licht te zien, hetgeen erop wees dat er achter de deur met het uithangbord iets te doen moest zijn.

Max klopte drie maal kort achter elkaar en keek verwachtingsvol naar zijn metgezel, die deze eerste keer in een subwereld weliswaar overrompeld was door de verbluffende realiteit, maar zich toch niet geheel op z'n gemak voelde in het decor van City Chaos.

Achter de deur klonk een schuivend geluid, waardoor een gat ter grootte van een luciferdoosje zichtbaar werd. Een boosaardig oog keek door het gat venijnig neer op Max en Walter. ‘Wat moeten jullie?’ klonk een gedempte stem.

Walter gaf Max snel een zachte duw, daarmee het vermoeden uitsprekend dat het oog niet van plan was de tijd te nemen voor hen.

‘Ik... ehh wij komen voor eh... Richard,’ sprak Max, enigszins opgejaagd door Walters ongeduldige gedreutel.

‘Wat is het wachtwoord?’ vroeg het oog.

Max schraapte zijn keel en sprak: ‘*Wachtwoord, het is wat.*’ Hij knipoogde naar Walter en probeerde hem op deze manier wat gerust stellen, aangezien deze met grote angstige ogen blijk gaf zich er allerminst op z'n gemak te voelen.

Het oog bewoog zich na Max' woorden naar achter en het luik viel met een zelfde schuivend geluid weer op zijn oorspronkelijke plek. Even later werd de massieve deur geopend.

Het oog bleek dat van een forse donkergetinte man te zijn. In het schemer van de overgang tussen de straat en de wat meer verlichte gang leek het blote bovenlijf van de uitsmijter ingesmeerd te zijn met een soort olie. Met zijn brede, gespierde armen over elkaar was dit in Walters ogen zonder meer de juiste persoon om het achterliggende gebeuren, wat dat dan ook zou mogen zijn, afdoende te beveiligen.

Walter volgde Max, die zich zonder schromen naar het einde van de smalle gang begaf. Hij sloeg een gordijn opzij, waarachter zich een zwaar rokerige ruimte bleek te bevinden. Het was een soort bruin café. Hier en daar bevonden zich groepjes mensen, zacht converserend, ofwel luisterend naar de niet te luide rockmuziek, die het vertrek vulde. Hoewel Walter nog steeds onder de indruk was van de schijnbare illegaliteit, waarin de toegang tot het etablissement gehuld was, leek dit gedeelte van het gebouw een bepaalde openheid uit te stralen, een beetje in de trant van de vroegere cafés, waar je ongedwongen plaats kon nemen aan de bar, een gesprek kon aanknopen met een vreemdeling, een potje kon kaarten of jezelf kon volgooien met een duister eigengebrouwen bier. Walter was nog niet vergeten hoe hij zo minstens een paar maanden van zijn studentenleven, met

Max en enkele anderen, had doorgebracht.

Toch voelde Walter zich niet even vertrouwd met deze kroeg. Het eerste wat hem hier opviel, was dat bijna niemand iets te drinken had. Logisch, dacht hij, Max had hem immers verteld dat je niet zomaar kon drinken en eten in een subwereld. De enkeling die wel een glas voor zich had, was dus waarschijnlijk zo iemand als Richard, die permanent gehuisvest was in een virtuele subwereld.

Verder was het zo, dat bijna iedereen rookte. De één een sigaar, de ander een pijp, de meesten sigaretten. Blijkbaar kon je dus wel roken in een virtuele subwereld. Het gevolg was dat de atmosfeer hier bijna te snijden was.

‘Hé, Max, hoe zit dat? Roken mag wel in cyberspace?’ vroeg Walter, terwijl ze plaatsnamen aan de bar.

Max gebaarde Walter even te wachten. Hij had de vrouwelijke barkeeper gewenkt.

‘Heren, zegt u het eens.’ Ze sprak met een abnormaal zware stem, waarschijnlijk het gevolg van de hoeveelheid sigarettenrook die haar keel passeerde. Zijzelf was van nicotine evenmin vies, getuige de donkerbruine vlekken op haar vingers.

‘Goede... nacht,’ sprak Max, ‘mag ik van u twee lichte sigaretten?’

Ze glimlachte breeduit. Waren dat ook nicotinevlekken, in de hoeken van haar mond?

‘Twee lichte? Ha! Dacht je dat dat uitmaakte, hier? Twee minuten deze lucht ademen en je hebt al meer binnen dan die hele sigaret. Niet dat het mij verder iets uitmaakt, maar eh.. bovendien, ik kan me niet meer herinneren, wanneer hier iemand voor het laatst een lichte besteld heeft. Neem een sigaar, jullie. En rook ze niet over je longen.’ Ze hield een houten doos voor, waaruit Max en Walter

aarzelend een sigaar namen.

‘Is eh.. is Richard er nog niet?’ vroeg Max.

‘Komt zo,’ zei de vrouw achter de bar, en lachte haar bruine tanden bloot. ‘Hij is nogal eh.. druk deze dagen.’

‘Druk? Waarmee?’ Max stak zijn sigaar op en kuchte. Walter nam, onwennig om zich heen kijkend, de verbluffend werkelijke omgeving in zich op. Hij beseftte dat de rockklanken die zijn hoofd vulden, niet door zijn oren binnenkwamen, maar via sensoren, rechtstreeks aan zijn hersenen gekoppeld. En dat zijn hersenen vals geprikkeld werden aangaande de gesteldheid van zijn longen. Hij vroeg zich af of Max dit ook beseftte, hier, temidden van een groep grotendeels verslaafde funners die hun hersenen vrijwillig gedurende lange tijd in handen gaven van een kunstmatig bewustzijn met wie weet welke onbekende en onvoorspelbare gevolgen.

De vrouw achter de bar stak zelf een zware sigaar op en keek Max aan. ‘Er is nogal wat publiciteit om hem heen, de laatste dagen, in verband met zijn *levenslange online*. Die lui van NAT willen hem nu regelmatig hebben hè, voor reclame voor hun fun-gebouwen en zo, je kent dat wel. Levert hem telkens weer meer mogelijkheden op hier beneden. Zijn kop hangt morgen op elke straathoek in de reële wereld aan een licht spattende reclamepoot: ‘ALTIJD FUN? NAT!’ Ze blies na deze woorden een onvoorstelbare hoeveelheid sigarenrook uit. De halve ruimte werd gevuld met een ondoordringbare mist. Ze gaf Max een zo-terug gebaar en begon een klant te helpen.

‘En? Hoe vind je het hier?’ vroeg Max.

‘Griezelig echt,’ zei Walter. ‘Zou wel een biertje lusten eigenlijk.’

‘Je hebt toch wel voldoende gegeten en

gedronken voordat we aankoppelden?’

‘Jawel. Maar een bar is een sociaal gebeuren. En een drankje hoort daarbij.’

‘Eten en drinken doe je niet hier, maar daar krijg je wel heel wat voor terug. Jongen, je weet nog niet half, wat je hier te wachten staat.’

‘Ik ben benieuwd. Mijn verwachtingen zijn hooggespannen,’ zei Walter, juist op het moment dat het gordijn met een breed gebaar werd opengezwiept door een boom van een kerel die de ruimte binnenstapte. Half bukkend vanwege zijn lengte begaf hij zich naar de bar, nam er plaats naast Max en sloeg hem op zijn schouder.

‘Hé, jij ook hier,’ zei de reus.

‘Jezus Richard, heb jij je laten oppompen of zo. Je lijkt wel een Amerikaans acteur. Ik herkende je niet eens.’ Max nam de man naast hem bedenkelijk van top tot teen op en schudde zijn hoofd. ‘Hoe doe je dat hier, zo'n gedaanteverwisseling in één dag?’

‘Simpel.’ Richard nam een flinke teug van het glas witbier dat de barvrouw voor hem had neergezet. Max en Walter bevochtigden hun lippen. ‘Appearance heet ze, je kunt haar op elke virtuele straathoek vinden. Bij haar kan je je virtuele gedaante naar eigen keus vaststellen en desgewenst laten aanmeten. Ze weet precies met welke gedaante je welke doelen hier kunt bereiken. Er zijn ontstellend veel mensen online deze dagen, dat moet je niet vergeten. Er gebeurt erg veel hier, en als je niet oppast ontgaat je nog veel méér.’ Richard maakte een heel breed vissersgebaar.

‘Pfff,’ reageerde Max verbaasd. ‘Zo had ik het nog niet eens bekeken. Wel grappig overigens, een andere identiteit,’ zei hij en keek Walter aan. Deze lachte en was, getuige zijn blik, vatbaar voor het idee.

‘Kost zeker nogal wat?’ vroeg Walter.

‘Tja, 't is hoe je het bekijkt. Tien maal de prijs van een normaal fun-uur, dat is deze dagen dacht ik iets van honderd euro of zo?’

‘Honderddertig,’ corrigeerde Max.

‘Honderddertig,’ herhaalde Richard. ‘Dan zal een gedaanteverwisseling iets van dertienhonderd zijn op het moment. En een advies erbij het dubbele, geloof ik.’

‘Nee, da's niks voor ons,’ zei Walter resoluut. ‘Veel te duur.’

‘Ach, da's nou jammer. Wat je daardoor al niet mist!’ zei Richard. ‘Ik heb met Stella daar,’ hij wees naar de vrouw achter de bar, ‘vorige week iets heel leuks meegemaakt.’ Stella verving Richards lege glas door een vol exemplaar en wierp hem een glimlach toe. ‘De verschijning van het Franse fotomodel Claudine is voor velen in de reële wereld al ruim vijftien jaar een droom. Wat veel meer mensen nog *niet* weten is dat ze bij Appearance gewoon te huur is: ik bedoel, haar *echte* verschijning, zoals ze aanvoelt, ruikt, alles!’ Richard maakte bij elk woord dat hij zei een bijbehorend gebaar. Walter en Max knikten. ‘En niet slechts éénmaal, nee, voor iedereen beschikbaar. Wat Stella en ik vorige week hebben gedaan? We vinden elkaar reëel gezien niet aantrekkelijk, ik bedoel, laten we wel wezen, haar zware stem, haar stinkende adem, en ga zo even door, maar virtueel konden we natuurlijk terecht bij Appearance. Ik heb voor haar Claudine gehoord en voor mijn eigen verschijning heb ik op haar verzoek Marc Shannon genomen, je weet wel, die immens populaire acteur, een Amerikaan, hij overleed een jaartje of twee geleden. Hij deed het tamelijk goed bij de vrouwen. We hebben ons wel vermaakt hier, samen, in een stil hoekje van City Chaos.’ Richard zei deze laatste woorden zachter. ‘We zijn van plan dit vaker te doen. Het is

ongelooflijk.'

Max en Walter knikten glimlachend, denkend aan de charmante verschijning van Claudine. Ze was mooier en intelligenter dan Brigitte Bardot en Marilyn Monroe uit vroeger jaren: Claudine Charpentier. En haar gedaante was hier te huur, om jezelf of een ander mee te tooien? Of, misschien, alleen voor je eigen plezier?

'Stella heeft me al gevraagd om Shannon permanent te huren. Hij voelde goed aan, zei ze. En zoals je ziet heb ik de daad bij het woord gevoegd.' Richard wees naar zichzelf.

'Ja,' zei Max en wilde iets zeggen maar beet in plaats daarvan op zijn lip.

'Het is allemaal erg leuk,' zei Walter plotseling. 'Als je geld hebt.'

'Ja,' gaf Richard direct toe. 'Maar dat is toch ook waar alles tegenwoordig om draait, niet dan? Ik bedoel, ik doe voor NAT veel onregelmatig publicitair werk, en word daar goed voor betaald, zij het in natura, omdat ik nooit boven kom in de reële wereld. En ook mijn verzekering heeft hier veel goeds betekend. Al met al is het hier goed toeven. Maar dit is dan ook alles wat ik heb! Voor de mensen die hier beneden komen recreëren ligt het anders. Zij hebben nog een ander leven, naast het virtuele, dus zullen ze voor hun extra behoeften, zoals het vertoeven in de virtuele subwerelden en de extra mogelijkheden die daar te koop zijn, moeten betalen.'

Max knikte. Walter dacht diep na.

'Maar,' begon Richard. 'Ik heb een voorstel.'

Het tweetal keek op.

'Voor velen is het inderdaad te duur, dat weet ik,' zei Richard op gedempte toon. 'Maar vanavond is het voor jullie gratis.'

'Gratis...?' begon Max.

‘Ja, kijk,’ zei Richard, ‘als klusjesman bij NAT krijg je in overvloed fun-uren, waardepunten, gratis gedaanteverwisselingen en noem het allemaal maar op. Zoveel dat je van mij wel wat mag hebben hoor, als je knijp zit.’ Hij keek het tweetal vragend aan.

‘Graag,’ knikten ze.

‘Oké. Dan krijg je van alles wat. Ga eerst maar eens bij Appearance halen *whatever you want*. Dat opent grandioze perspectieven.’ Hij lachte een ontwapenende grijns. Dit nu was het soort man waarvoor vrouwen in katzwijn vielen tegenwoordig, dacht Max. Het lichaam als ultieme showroom: uit iedere spier dient het maximum gehaald te worden. Boller, harder en meer. Max glimlachte bij de gedachte dat Richard in de afgelopen minuten waarschijnlijk meer woorden had gesproken dan Marc Shannon gemiddeld per film, waarin hij speelde.

‘Zeg, Max,’ fluisterde Walter toen hij het gordijn achter zich lieten dichtvallen, en een sloot zuurstof zich een weg baande in zijn longen. ‘Moeten we die portier, die ehh.. donkere, een fooi in z'n hand stoppen, of zo? Misschien is dat wel gebruikelijk?’

Max schudde zijn hoofd. ‘Welnee, wat zouden we hem moeten geven? Waarschijnlijk is die nachtportier niet eens een echt mens. Nee nee, dit soort etiquette geldt niet in virtuele werelden. Loop maar gewoon door.’

Walter hield zich enigszins gebogen, terwijl de norske portier de deur voor hen openhield. De ietwat kille buitenlucht deed de lichamen goed.

‘Kijk nou,’ zei Max, ‘wat een lief beestje.’ Max wees naar een roodwit gevlekte kater, die zijn lijfje tegen Max' broekspijp wreef. Hij bukte en aaide het diertje. Na een paar tellen verdween de kater even plotseling als hij gekomen was. Max ving nog net

een glimp van het dier op, voordat het een put indook.

‘Bij nader inzien voel ik me toch minder op mijn gemak. Het besef dat ik er straks anders uit ga zien, Max. Ik bedoel, het is toch iets nieuws, net zoals die hele subwereldtoestand. Ik voel me iemand, die net vijftien minuten geleden de ski's aangebonden heeft en nu op het punt staat om een schanssprong uit te gaan voeren. Het heeft wel iets uitdagends, maar toch...’

‘Maak je niet druk, het is absoluut veilig.’ Max realiseerde zich dat hij duidelijk minder overtuigend overkwam dan de bedoeling was.

‘Stil eens...,’ siste Walter, ‘hoor jij dat ook?’

Max spitste zijn oren en keek in het rond. Het was moeilijk om in de constante schemerachtige sfeer meer dan vijftien meter om je heen te kijken. ‘Het lijkt wel een.... hond.’ In de verte klonk duidelijk het geschuifel en het zenuwachtige gehijp van een hond, en het kwam dichterbij.

‘Shit.’ Achter Max en Walter stond nu een vierpotig, monsterachtig wezen, dat inderdaad de basiskenmerken van een hond vertoonde. Het beest leek nog het meest op een boxer, maar dan iets groter. Max en Walter stonden als vastgenageld op het glimmende plaveisel, oog in oog met het wezen, dat het op hen voorzien leek te hebben. Het beest ontblootte een rij slijmerige tanden en gromde. De grond trilde onder hun voeten.

Ze waren dermate onder de indruk, dat geen van beiden iets kon uitbrengen bij het aanschouwen van het dier. Was het een virtuele hond? Was het iemand die zijn uiterlijk, net als Richard, had laten veranderen? Een of andere freak, die wilde weten hoe een subwereld er door de ogen van een boxer uitzag? Of die nietsvermoedende funners de stuipen op het lijf wilde jagen?

Het steeds heviger grommen vond een climax in één enkele blafachtige kreet, weerkaatsend tegen de wanden van de gebouwen. Impulsief deinsden Max en Walter terug, hetgeen de hond opvatte als een teken om toe te slaan.

‘Splitsen!’ riep Max nog voor de hond hem ruw tegen de vlakke sloeg. Walter rende van het beest weg, maar niet snel genoeg. Na enkele sprongen had het beest ook Walter gevloerd, die daarbij pijnlijk ten val kwam.

Vreemd hoe mensen in een panieksituatie hun verstand kunnen verliezen. Eigenlijk een enorm compliment voor de techniek van virtuele subwerelden, dat een funner in een kunstmatig opgewekte alarmsituatie handelt alsof het een echt gevaar betreft. Had namelijk één van de twee simpelweg zijn gedachten op de begeleider Kerrie gericht en "stop!" geroepen, dan hadden zij gefund, in plaats van gefund te worden.

Het monster stond met twee voorpoten op het lichaam van Walter. Hij keek recht in de ogen en voelde hoe druppels uit de mondhoeken van het beest langs zijn gezicht vielen. Max was inmiddels opgestaan en trok moedig de aandacht van de aanvaller. Het beest draaide zijn hoofd in de richting van Max, waarbij Walter het gewicht van het beest op zijn borstkas voelde drukken.

Max deed het haast in zijn broek van angst, toen hij het beest weer op zich af zag komen. Wetende dat vluchten geen zin had met het wendbare monster in zijn buurt bleef Max staan en sloot zijn ogen vlak voor het moment dat het beest met zijn volle gewicht tegen hem aan zou botsen. De botsing bleef echter uit. Toen Max zijn ogen opende zag hij hoe Richard het beest in de sprong bij zijn nekvel had gegrepen. De subwereldbewoner keek de hond indringend aan; het beest was echter

niet van plan eenvoudig toe te geven aan een mogelijke nederlaag. Hij spartelde hevig tegen. Richard wierp het beest met al zijn kracht tegen de grond, waar het even verdwaasd bleef liggen. Intussen had Richard een mes getrokken en stak zonder pardon een paar keer in het plotseling aandoenlijk krijsende monster.

In de stilte die hierna viel, was het gemompel van een paar lieden, die de laatste handelingen op een afstandje hadden gevolgd, duidelijk hoorbaar. Het verslagen beest, roerloos in een plas bloed, liet Max en Walter niet onberoerd. Geschokt realiseerden zij zich wat het beest had kunnen aanrichten, als Richard niet tussenbeide was gekomen.

‘Goed, dat ik nog even ben gaan kijken,’ sprak Richard, bijna emotioneel, precies zoals in een Amerikaanse film. Hij veegde wat bloedspetters van zijn armen af.

‘Wat.. wat was dat voor een monster?’ vroeg Walter.

‘Het is een hond,’ antwoordde Richard, ‘de laatste tijd zie ik ze wel vaker. Ik ken hun oorsprong niet. En als mijn intuïtie mij niet bedriegt, is er iets niet in de haak met die beesten. Ze horen niet thuis in een subwereld, alhoewel je in City Chaos van alles kunt verwachten, natuurlijk. Maar neem maar van mij aan dat die honden hier met een bepaald doel zijn.’ Richard keek bedenkelijk. ‘Zeg, heeft één van jullie toevallig kort geleden... een kat gezien, of opgepakt of zo?’

Walter herinnerde zich de roodbruine kater, die hun pad kruiste, even nadat zij het café hadden verlaten. ‘Nou, niet opgepakt, wel geaaid.’

‘Zie je wel,’ sprak Richard met een brede grijns, ‘die beesten heb ik namelijk al eerder aan het werk gezien. En iedere keer hebben ze het op katten gemunt, de monsters. Blijkbaar reageren ze op

geur, vandaar dat dat beest jou aanviel. Getraind om onschuldige katten te moorden. Ik zou graag willen weten welke perverse klootzak hierachter zit. Die komt er niet genadig af, vertel ik je. Niet dat ik zo'n kattenliefhebber ben, maar ik kan slecht tegen onrecht, weet je.' Richard legde zijn handen op de schouders van de twee vrienden. 'De schrik al een beetje te boven, heren? Dan is het tijd om jullie voor te stellen aan.... Appearance!!!'

Een felle gloed verscheen en de verpersoonlijking van een Egyptische koningin ontstond uit de gloed nadat deze was gedooft en was overgegaan in het grauwe duister van de onpure stadssteeg.

'Cleopatra!' sprak Richard enthousiast uit. 'Hoe origineel!'

Appearance knikte en er vormde zich een zuinige glimlach om haar mond. 'Dank je. Wat kan ik voor je betekenen vanavond, Richard?'

'Deze twee heren,' Richard wees naar Max en Walter, 'zag ik graag op mijn kosten voorzien van een ander velletje, naar eigen keuze.'

Appearance knikte, weer een lach. 'Verder niets?'
'Verder niets, vanavond.'

Appearance strekte haar hand naar beide mannen uit en keek Richard aan. 'Met genoeg. Er zitten een paar reuze interessante nieuwe persoontjes voor ze bij. Kom zelf ook weer eens kijken, je zult er geen spijt van hebben,' zei ze met een knipoog, en verdween met Max en Walter aan haar handen, in dezelfde gloed als waarin ze verscheen.

'Tjoef,' zei Richard in de verlaten steeg. Hij lachte en liep hoofdschuddend terug.

Hetgeen Max en Walter bij Appearance te zien kregen, overtrof beider verwachtingen. Zelfs Max,

in Walters ogen een fun-guru, had zoiets als dit niet eerder gezien. Ze werden een ruimte binnengeleid waarin ze op een comfortabele zetel werden neergelegd, met hun gezichten naar het plafond gekeerd. De ruimte werd verduisterd en om Max en Walter heen werd een serie lichtgevende, gekleurde symbolen geprojecteerd, als een enorm hologram dat ieder van hen omgaf.

‘Ga op intuïtieve wijze te werk,’ zei Appearance, wijzend naar de kring symbolen om de twee stoelen. ‘Zoek je weg door de ontelbare hoeveelheid persoonlijkheden die achter deze knoppen schuilgaat. Maak je keuze zelf en doe dat weloverwogen. Op iedere persoon wordt tenslotte weer anders gereageerd door de mede-funners. Roep me als je vragen hebt. Succes.’ Appearance draaide zich om en zweeg, alsof ze aan wat er vervolgens gebeurde geen deel wenste te nemen.

‘Kijk,’ zei Max, wijzend naar wat knopjes, schuin boven hem. Walter wendde zijn blik af van de naar de muur starende Appearance, sloot zijn mond en keek naar de symbolen die Max hem aanwees. Het waren jaartallen, beginnend met het huidige, en teruglopend tot ver in de vorige eeuw. Een andere symbolengroep bestond uit onderwerpen, weer een andere groep omvatte het alfabet.

‘Zeg Walter.’

‘Ja.’

‘Ken jij die neus nog, hoe heet die kerel ook weer, Brian, Brian...’

Hij keek Walter aan. Deze schudde zijn hoofd.

‘Die onmogelijk populaire talkshow-presentator. Opvallend grote neus. Die jaren geleden in een rechtstreekse uitzending vanuit het publiek een kogel door zijn kop...’

‘O ja. Brian Hingle. Van "Hingle Hour". Die koele kikker.’

‘Juist. *Hingle*. Dat is hem.’

‘Ik betwijfel of iemand hem nu nog kent. Hij is al zeker acht jaar dood,’ voegde Walter eraan toe.

‘Da's helemaal niet erg. Misschien zelfs eerder een voordeel.’ Max bracht zijn hand in de richting van de symbolen boven hem en baande zich een weg door een flinke hoeveelheid Hingles. Al snel vond hij zijn Brian. ‘Ik moet namelijk iemand hebben waartegen men gaat zeggen: *jou ken ik, maar waarvan ook weer?*’ Max bevestigde zijn keuze en veranderde in Brian Hingle.

Walter schoot als getroffen door de bliksem overeind. Max voelde aan zijn gezicht en stootte zich aan zijn neus. ‘Nee maar. Wat een maf gevoel.’ Hij keek Walter aan.

‘Allemachtig, Max...’ Walter nam zijn nieuwe buurman van top tot teen op.

‘Nu jij,’ zei Max.

Onwennig verkende Walter de symbolen. Al vrij snel leek hij zijn keuze te hebben bepaald. Hij groeide en kreeg een atletische lichaamsbouw.

‘Huh?’ reageerde Max verbaasd, toen hij op de stoel naast hem plotseling een twee meter lange man zag liggen.

‘Tja,’ zei Walter. ‘Neil Henning, de beste basketbalspeler aller tijden. Het leek me wel leuk, een beetje fysiek overwicht in deze duisternis.’ Hij toonde zijn parelwitte gebit en spande zijn indrukwekkende beenspieren, waarbij hij een glimlach niet kon onderdrukken.

‘Kijk uit,’ zei Walter, nadat Appearance hen uitgeleide had gedaan en ze een van de vele donkere stegen van City Chaos waren ingelopen. ‘Een kat.’

Een tiental meters verderop was een gevlekte kater komen aanlopen. Het beest ging onder een

lantaarnpaal zitten en begon zich met zijn voorpootjes schoon te likken. Walter pakte Max met zijn grote handen bij zijn arm, ten teken zich niet te verroeren. Max deed wat Walter van hem verlangde en bleef roerloos staan. Binnen enkele seconden verscheen een enorm hondachtig wezen, een monstreuus schepsel met vervaarlijke kaken en schuim aan zijn mondhoeken. Walter ging voor Max staan en nam een verdedigende houding aan. Het gedrocht negeerde het tweetal en besprong de kat. Zijn enorme kaken vermorzelden het beestje met een achteloos gemak. Een tweede monster verscheen nu en er ontstond direct een gevecht om de nog niet verscheurde resten van de onfortuinlijke kat. De indringer delfde hevig bloedend het onderspit en zocht jankend zijn weg door de zompige stegen, terug naar waar hij vandaan kwam. Nadat de overwinnaar het laatste restje kat had weggewerkt, maakte deze zich uit de voeten. De steeg was weer even verlaten als voorheen.

Max en Walter keken elkaar aan. Walter opende zijn mond om iets te zeggen. Toen klonk een raar fluitend geluid, enkele meters verderop. Langzaam ontstond uit een nevel een klein dier, dat, nadat de nevel was opgetrokken, een kat bleek te zijn. Het was dezelfde kat, de kat die zojuist in de kaken van het bloeddorstig monster was verdwenen. Het beest groeide, tot het de grootte van een flinke pony had bereikt, en er vormden zich vleugels op de rug. Het draaide zijn hoofd in de richting van Walter en Max en alsof het schrok van de blik in de ogen van het tweetal, sloeg het onmiddellijk zijn vleugels uit en liet de steeg onder zich, beheerst vliegend achter de daken verdwijnend.

Negen

Palmer was bij elkaar niet langer dan zes uur in Brisbane gebleven. Hij had een paar opnamen beluisterd van gesprekken die de operators hadden gevoerd met een aantal van de "slachtoffers" van de mysterieuze gebeurtenis in de funsite van Brisbane. Dat verveelde al snel, bedacht hij zich, terwijl hij de cabine van zijn privévliegtuig betrad. Het irriteerde hem, dat hun reacties nogal uiteenliepen. Een grote groep kwam er voor uit, dat ze niet wisten wat hen overkomen was, maar blijkbaar voelden nogal wat anderen zich op de een of andere manier trots, dat juist zij iets bijzonders meegemaakt hadden, waardoor vervolgens hun fantasie op ongenaakbare wijze werd geprikkeld. Er was iemand die verklaarde door onbekende buitenaardse wezens meegenomen te zijn naar een ruimteschip, alwaar hij werd onderzocht. Een ander zei, dat de (virtuele) aarde zich onder zijn voeten opende en dat hij honderden meters viel, alwaar hij werd opgevangen door een volkje van goedaardige kabouters. Weer een ander zag de wereld om hem heen opgaan in vlammen, er was er zelfs nog één, die verklaarde oog in oog met de duivel te hebben gestaan. De kunst was het om door dit soort nonsens heen te prikken. Een kunst die Palmer over het algemeen wel verstond. De grote verscheidenheid aan verklaringen sprak hem daarin niet tegen: op de een of andere wijze waren de virtuele lichamen van de funners ontvoerd.

Hoogstwaarschijnlijk was hun bewustzijn uitgeschakeld, wat tot gevolg had, dat zo'n tachtig van de honderdtwintig funners de meest idiote fantasieën overhielden aan het gebeuren. De anderen konden zich niets concreets herinneren. Palmer ging ervan uit dat zij het bij het rechte eind hadden.

Hij plofte neer in een comfortabele stoel en klikte, op verzoek van het cabine-personeel, zijn gordel om zijn middel. De vraag, mijmerde hij verder, is nu, wie of wat heeft deze toestand veroorzaakt. Dat honderdtwintig gekoppelde mensen op hetzelfde moment, gedurende dezelfde tijdsduur een verlies van bewustzijn in zowel de echte als de virtuele werkelijkheid ondergaan, kan onmogelijk op toeval berusten. Palmer voelde hoe het vliegtuig opsteeg, en zette zich schrap.

Na het opstijgen bevrijdde Palmer zich van zijn gordel en schakelde een beeldscherm in. Daarop verscheen een verslag van de gebeurtenissen in Brisbane. Palmers komst naar de funsite van Brisbane had er blijkbaar voor gezorgd, dat het rapport plotseling de hoogste prioriteit had gekregen: vlak voor zijn vertrek werd hem verzekerd, dat het gereed was, en dat het document via de draadloze verbinding met het vliegtuig beschikbaar gesteld zou worden. En inderdaad, het was er.

Palmer had vluchtig een paar bladzijden gelezen, toen hij vanuit een ooghoek langs een wand iets zag bewegen: een kat. Een zwarte kat sloop voorzichtig en onhoorbaar voorbij en keek Palmer recht in z'n ogen aan. Het kunstlicht veroorzaakte een vreemde weerschijn in de bolle ogen van het beest en Palmer voelde zich plotseling ongemakkelijk. Hij schoot omhoog en riep via de intercom om iemand van het personeel. Nog geen tien secon-

den later verscheen een jonge vrouw in de cabine. Palmer sprak: 'Haal dat beest weg uit mijn omgeving. En snel. Hoe kan dit gebeuren? Wordt er hier zo slecht schoongemaakt dat zelfs katten ongestoord hun gang kunnen gaan?'

Het meisje keek verbaasd om zich heen. 'Ik zie geen kat, meneer Palmer.'

'Dat krenge zal zich ergens verstopt hebben. Zoek haar. Zojuist zat zij daar.' Palmer wees naar de plek waar hij zo-even de kat zag. Het meisje zocht maar vond niets.

'Wat dacht je? Dat ik het me soms ingebeeld had?! Dat verrekte beest zal zich wel uit de voeten hebben gemaakt via een kier of zo. Wist je dat katten ontzettend snel kunnen zijn? Wie weet zit ze wel in een andere ruimte in dit vliegtuig. Ver kan dat beest in ieder geval niet zijn. Schiet op, ga zoeken!'

In de stilte die inviel nadat zij het vertrek verlaten had, realiseerde Palmer zich dat hij zichzelf niet was. Hij stond verbaasd van zijn eigen gedrag. Om de een of andere reden was hij licht ontdaan door de verschijning. De evenzo snelle verdwijning maakte hem des te meer ongerust. Verdwijning, dat was het, dacht hij, terwijl hij door het kleine raampje naar buiten keek. De mededeling dat er zich geen kat aan boord van het vliegtuig bevond, kwam dan ook niet als een verrassing.

Tien

Max had na afloop van de indrukwekkende fun-ervaringen nog tot half vijf in de ochtend bij Walter thuis, in zijn voormalige woning, nagepraat en gedronken alsof hun leven ervan afhing. Tegen het einde van de avond was Walter nog losgebrand in een reeks bespiegelingen aangaande het fenomeen funnen en Max dacht aan Vivian toen hij, slaperig wordend, zijn ogen half dichtkneep en in de contouren van de zolderwoning de plek herkende waar hij ooit met Vivian woonde, en de plaats waar hij haar voor het laatst zag.

Zowel Max als Walter waren op hun stoel in slaap gevallen, midden in een betoog. Walters whiskyglas hing, half gevuld, schuin tegen zijn overhemd aan en bewoog door zijn ademhaling op en neer, waarbij de inhoud, alle wetten tartend, in het glas bleef.

Om tien voor half elf in de ochtend werd Max wakker door de geur van koffie en het geflikker van Walters wandscherm. Toen hij zijn ogen opende zag hij Walter, onderuitgezakt in zijn favoriete stoel, met een mok koffie in zijn ene en de home-controller in zijn andere hand, het mondiale nieuws absorberen. Via zijn grote wandscherm stond hij in verbinding met de gehele wereld. Zijn scherm toonde hem wat hij zelf wilde, niet wat hem door media werd voorgeschoteld. En alles, als hij dat wilde, in zijn eigen taal. Zijn controller was een

onmisbaar gereedschap geworden.

'Mogge,' kraakte de stem van Max. Hij wreef in zijn ogen en strekte zich uit op de bank waarop hij zojuist, onhandig liggend en met rugpijn, was ontwaakt.

'Hé, Max, moet je zien!' zei Walter direct, en wees naar een nieuwsbericht op zijn beeldscherm.

Om kwart voor negen vanmorgen werd door de ordedienst van Next Age Technologies in het FUN-complex Montparnasse te Parijs het stoffelijk overschot van een man van middelbare leeftijd aangetroffen. Het lichaam was nog aan het Natwork gekoppeld toen het werd gevonden. Volgens een eerste voorzichtige verklaring van het ziekenhuis is de man aan een hartaanval overleden.

Een woordvoerder van NAT verklaarde het incident zeer te betreuren. Op de vraag hoe verklaard kan worden dat het Natwork het overlijden van de man niet heeft gesignaleerd, antwoordde de NAT-woordvoerder dat de begeleider van de man "onwel was geworden" en dat de man volgens het Natwork nog leefde.

Een mogelijk verband tussen een slecht functionerende Neuro-human Interface Cluster (het functionele onderdeel van het arbratis dat de interface met de hersenen vormt en dat door een aantal bijna-ongevallen de laatste dagen in het nieuws is) en het overlijden van de man, wordt door de woordvoerder fel van de hand gewezen.

'Een NIC heeft hiermee niets te maken. Als het nationale voetbalteam in de finale van de wereldkampioenschappen speelt, laaien de emoties ook hoog op. Het aantal hartaanvallen stijgt dan aantoonbaar. Tijdens een fun-ervaring krijgt u dat gevoel in het kwadraat, wat zeg ik, u krijgt het

honderdvoudige. Wie twijfelt of zijn hart daartegen bestand is, moet zich er niet aan onderwerpen,' aldus de NAT-woordvoerder, die verder nog wees op de algemene voorwaarden waarin keurig wordt gewaarschuwd.

De officier van justitie ziet af van een onderzoek.

Max las het bericht aandachtig door, rechtop zittend. 'Dat weiger ik te geloven,' zei hij, nog voordat hij het bericht uitgelezen had. 'Wie is de nieuwsaanbieder?'

'ENN.'

'O. Die zijn doorgaans toch wel betrouwbaar, zou je zeggen.'

'Hier. Nog zo eentje.' Met drie welgemikte korte tikken op het compacte paneel van zijn home-controller liet hij het nieuwsbericht plaatsmaken voor een serie bewegende beelden, voorzien van geluid dat het hele vertrek vulde. Het was een documentaire over de funsites van NAT. Max zag aan het logo in de linker bovenhoek van het scherm dat het een productie was van BuCoTel, een goedkope Bulgaarse aanbieder van hoog niveau. Het NAT-logo in de bekende driekleur verscheen schermvullend en begon te draaien, sneller en sneller, onder een toenemende kakofonie van orkestgeluiden. Tenslotte verdween het tollende logo in een punt in het midden van het scherm. De commentator sprak zijn introducerende woorden en vertelde iets over een funsite in Kopenhagen, Denemarken. Ook in Kopenhagen ziet een funsite er precies zo uit als hier, bedacht Max zich, toen hij op het wandscherm de Deense piramide uit de binnenstad van Kopenhagen omhoog zag steken. Hij dacht aan Jannik. Op het scherm liepen honderden mensen door de gangen van de Deense funsite, met hun begeleiders voorop, richting fun-

nissen. De donkere commentaarstem begon te vertellen over een incident dat zich gisteravond laat in de Deense hoofdstad had voorgedaan. Plaats van handeling: funsite NAT, Kopenhagen.

Rond half elf 's avonds, lokale tijd, was het fungebouw vol. Bij de kassa moesten de mensen weer worden teruggestuurd. Op dat moment ging er iets fout. Begeleiders sloegen plotseling op hol. Niet meer loodsten ze hun gasten keurig manoeuvrerend door de drukke gangen. In plaats daarvan zochten ze elkaar botsend op, tollend en schuttingtaal rondslingerend, daarbij de enkels bezerend van honderden bezoekers van het complex. De mensenmassa verloor zijn richting en een hysterisch spektakel, waarbij enkele gewonden vielen, was het gevolg. Het gebeuren was door de documentaire-makers op zeer realistische wijze gereconstrueerd. Tenslotte kwam een expert aan het woord, een naam op het gebied van kunstmatig hersenweefsel, ene Fidler, die een wetenschappelijke theorie ontvouwde over de ontwikkelingsstadia van het kunstmatige bewustzijn, waartoe hij het Network rekende. Dat deze stadia vergelijkbaar zouden zijn met die van de mens: geboorte, vroege jeugd, rijpe jeugd, vroege volwassenheid, rijpheid, ouderdom, dood. Fidler legde uit dat het Network volgens hem in de overgangsfase verkeerde tussen vroege jeugd en rijpe jeugd, maar dat er volgens hem aanwijzingen waren die wezen op de mogelijkheid van stoornissen in het gedrag. Bij mensen zou men, gezien het soort gedragsstoornissen dat het Network vertoont, denken aan een jeugdtrauma. Fidler was begonnen aan een wetenschappelijk onderzoek, gericht op de vraag in hoeverre de huidige psychologische wetenschap van nut kon zijn bij het onderzoek naar stoornissen in het gedrag van een kunstmatig brein.

‘Da's niet mals,’ merkte Walter op, na afloop.

Max zat slechts sip om zich heen te kijken. Hij gebaarde Walter om de home-controller en kreeg deze. Het laatste nieuws, internationaal, op onderwerp, NAT. Een enorm overzicht van nieuwsberichten verscheen, allen nog geen kwartier oud. Max koos het laatste en las dat NAT na het zien van de BuCoTel-documentaire overweegt Fidler gerechtelijk te dwingen tot stopzetting van zijn onderzoek.

Max keek Walter aan en wees naar het scherm. ‘Mag ik je verbinding even gebruiken?’

‘Wat wil je doen?’

‘Een beeldverbinding naar Kopenhagen. Kort.’

‘Natuurlijk. Ga je gang.’

Max vloog met zijn vingers over de home-controller. Op het scherm verscheen zijn keuze. Communicatie, beeld- en spraakverbinding, internationaal, Denemarken, Kopenhagen.

‘Met wie wilt u een beeldverbinding opbouwen?’ vroeg een stem.

‘Jannik Sprogøe.’

‘Beeldverbinding niet mogelijk,’ sprak de stem na enkele seconden. ‘Wilt u dat ik blijf proberen en me meld zodra ik contact heb?’

‘Graag,’ zei Max en de stem meldde zich daarna niet meer.

Elf

‘Ik heb begrepen dat u bij het diner vanmiddag niet aanwezig kunt zijn?’

Palmer schudde zijn hoofd. ‘Met alle soorten van genoeg zou ik aanschuiven. Maar gezien mijn drukke agenda zie ik mijzelf helaas genoodzaakt direct na de lancering het eerste vliegtuig terug te nemen.’

‘Ik begrijp het. Enorm jammer.’ Palmers gastheer, een keurig in het pak gestoken veertiger met een plat naar achteren gekamd kapsel en een modieuze bril, die zich had voorgesteld als Lindman, schoof zijn stoel naar achteren en wees met zijn vlakke hand in de richting van de Control Room. ‘Helaas kon u bij de rondleiding, die vanmorgen heeft plaatsgevonden, ook niet aanwezig zijn. Misschien staat u mij toe van de gelegenheid gebruik te maken om heel in het kort nog een en ander toe te lichten?’

‘Natuurlijk.’ Palmer keek op zijn horloge. In de Control Room van de European Space Agency te Oulu, Finland, gonsde het van de bedrijvigheid. Medewerkers liepen druk heen en weer, langs elkaar heen, en tegen elkaar op. Palmer en zijn gastheer bevonden zich op een verhoogd gedeelte achter de Control Room, temidden van enkele tientallen vips, waaronder regeringsleiders en grootindustriëlen.

‘Helemaal links ziet u acht beeldschermen, zoals u ziet zijn ze uitgeschakeld en de stoelen erachter

onbezet.'

'Ja.'

'Deze schermen waren gekoppeld aan ons oude systeem, een serie krachtige parallelle computers, maar digitaal, dus verouderd.'

'Juist.'

'Rechts van deze acht schermen ziet u één werkplek, van een beeldscherm kunnen we in dit verband niet spreken, en op deze plek vindt de communicatie plaats met uw Natwork, dat sinds kort ons station van rekenkracht voorziet. De vrouw die u ziet, Mika, is in staat om in haar eentje met het systeem te communiceren, waar nog niet zo lang geleden acht personen hun handen vol hadden met interactie door middel van het toetsenbord en beeldscherm.'

Palmer knikte goedkeurend.

'Wij zijn direct aangesloten op de dichtstbijzijnde Brain Bunker, even buiten Helsinki. Ik moet zeggen, meneer Palmer, het vorige systeem kan niet in de schaduw staan van wat uw Natwork presteert.'

Palmer nam een slok thee. Zijn gastheer volgde zijn voorbeeld.

'Wij hebben vooral veel profijt van het zelflerende karakter van het Natwork. In verschillende situaties hebben wij al mogen ervaren dat ons dat veel arbeidsuren heeft gescheeld. En de performance is helemaal niet te vergelijken met wat we gewend waren.'

'Dat verbaast mij niets. Als u wist hoeveel tijd en energie er is gestoken in ontwikkeling en vervolmaking van het Natwork, de afgelopen vijftien, twintig jaar...'

'Ongetwijfeld.' Lindman pauzeerde even. 'De batterij overige medewerkers, die u nog wel kent van oude beelden van lanceringen, mensen aan

knoppen, met microfoons aan hun hoofd gebonden, wachtend op dat ene moment waarop zij hun kleine aandeel in het grote geheel moeten leveren, die groep mensen schittert hier door afwezigheid.' Hij keek Palmer voldaan aan. Uit de luidsprekers aan de wand klonk het vriendelijke mannelijke stemgeluid van het Natwork. Palmer begreep niets van de technische termen die het systeem in rap tempo door de Control Room slingerde. Vragen die Mika op het systeem afvuurde, werden vaak al beantwoord voordat ze helemaal uitgesproken was. Commando's werden met de snelheid van het licht uitgevoerd.

'U hoort het, uw Natwork neemt alles op zich. Corrigeert als het nodig is, grijpt in als het nodig is. Er komt vrijwel geen mensenhand meer aan te pas.'

Palmer glimlachte. 'En daar was het tenslotte om te doen, niet?' Nogmaals keek hij op zijn horloge. Nog twee minuten voor de lancering.

'Nog even,' sprak Lindman. Hij pakte een verrekijker en gaf Palmer er ook een. Van achteren hadden ze een schitterend uitzicht op de lanceerinrichting, via een grote glazen wand. Palmer keek door de verrekijker en zag het gevaarte in de kleuren wit en rood, voorzien van het opschrift "ESA DAPHNE PROJECT".

'Ik begin nu met aftellen,' klonk de stem uit de luidsprekers. Palmer zette de verrekijker dicht tegen zijn ogen aan en concentreerde zich op de onderkant van de raket, wachtend op een flinke rookpluim.

'Tien... negen... acht...'

In de Control Room was de spanning voelbaar. Er heerste doodse stilte, op het Natwork na, die het woord voerde.

'Zes... Vijf... Vier...'

Palmer betrapte zich erop dat hij het spannend vond.

‘Drie... twee...’

Toen klonk, plotseling, een harde ruis door de geluidsboxen, gevolgd door een vreemd, schrapend geluid. Mika raakte in paniek en sloeg wartaal uit in de microfoon die haar met het Network verbond. Lindman liet zijn verrekijker vallen, vloekte wat in het Fins en draaide zich om. ‘Mika! Cancel! Zet stop!’

Het grote controlescherm aan de wand begon te flikkeren en viel na enkele seconden weg.

‘Nee!’ schreeuwde het systeem door de luidsprekers. ‘Nééé!’ De stem was nu veranderd in een vrouwenstem. Palmer schoot rechtop in zijn stoel en slikte.

‘Mika! Stoppen!’ Lindman plantte zijn handen in zijn haren en bracht daarmee zijn kapsel danig in de war.

Palmer keek afwisselend naar de koortsachtig door elkaar bewegende medewerkers in de Control Room en naar de lanceerinrichting, via zijn verrekijker. Het aftellen was opgehouden. Er was nog geen rook te zien.

‘Ontkoppel haar onmiddellijk!!!’ bulderde het systeem door de luidsprekers. Het was de stem van Palmer. Palmer draaide zich om. Ook hij liet zijn verrekijker nu uit zijn handen vallen. Als één man keken de medewerkers in de Control Room in zijn richting. Hij stond op, maakte een afwerend gebaar en mompelde iets onverstaanbaars.

‘We verliezen haar, man, zie je dat niet!’ ging het systeem verder, nu weer met de vrouwenstem. ‘We verliezen haar!’

Een enorme explosie veranderde de raket in een immense vuurzee.

Palmer balde zijn vuist.

Twaalf

Toen hij hoorde dat Walters ouders die middag op bezoek zouden komen, besloot Max om een flinke straat om te gaan. Hij wilde de goede mensen niet ontwijken, maar zich liever wat afzijdig houden. Max was immers al zo blij dat Walter hem had opgevangen, hij wilde Walter niet tot last zijn bij zijn familie-aangelegenheden. Op hevig aandringen van zijn gastheer bleef Max toch een halfuurtje. Onderwerp van gesprek met de ouders van Walter, waren natuurlijk de recente problemen met NAT. Volgens hen hadden dit soort dingen niet kunnen uitblijven: de hooghartigheid waarmee NAT op revolutionaire wijze de samenleving ontwrichtte zou genadeloos afgestraft worden, legio voorbeelden uit de geschiedenis, waaruit blijkt dat zelfzucht een uitstekende voedingsbodem is voor zelfdestructie.

‘Door zich teveel te richten op de individuele bevrediging,’ sprak Walters vader, ‘raakt de collectieve gedachte beschadigd. De collectieve gedachte is juist datgene, wat een samenleving in stand houdt. Let maar op mijn woorden, dit gaat fout. Je kunt er op wachten. En het vervelende is, dat veel onschuldig bloed zal vloeien, maar ja, zo is het altijd geweest en zo zal het altijd wel blijven gaan.’

Toen zijn ouders te horen kregen, dat Walter zich onlangs had overgegeven aan het funnen, waren ze even verbaasd. Ze konden zich blijkbaar niet

voorstellen dat hun zoon overstag was gegaan. Walter was zelf heel enthousiast over het funnen, maar tegenover zijn ouders was hij wat gematigder. Max had er wel begrip voor. En alhoewel het halfuur nog niet om was, besloot Max zich te verontschuldigen en liep op zijn gemak in de richting van het centrum.

Misschien hadden ze wel gelijk, en was NAT te ver gegaan. Aan de andere kant had Max het volste vertrouwen in de capaciteiten van NAT. In zo een korte tijd zo een enorm grote organisatie met dergelijke verfijnde technieken uit de grond stampen... dan mogen een paar incidenten geen onoverkomelijke hindernissen zijn.

Vivian zou wel anders kraaien, schoot het plotseling door hem heen. Zij had in het geheel geen affiniteit met technische nieuwigheden, en zeker zoiets als NAT, zou een doorn in haar oog zijn. Had ze er nog geweest, dan had ze zeker zitting genomen in anti-fun-organisaties, ze zou daarin een vitale rol gespeeld hebben. Max stelde het zich voor hoe het geweest zou zijn als Vivian nog bij hem was. Hij zou minder, of misschien zelfs helemaal niet gaan funnen. En hij zou het niet eens missen, wist hij. Het bevreedde Max, dat Vivian nog steeds een zo belangrijke plaats in zijn ziel had. Jarenlang sluimerden de gedachten aan haar en haar verdwijning onder het oppervlak van zijn bewustzijn. En dan die ene gebeurtenis, met Vivians dagboek, en zijn geest stroomde geleidelijk doch gestaag vol met herinneringen aan haar. Zo helder als hij haar nu voor de geest kon halen, iedere uitdrukking op haar gezicht, ieder detail, iedere beweging van haar lichaam, bijna iedere ervaring die hij met haar had... Max voelde zich op aarde terugdalen, toen een vrouwenstem hem riep.

Het was de stem van Zarah, aan de overkant van

de weg. Ze zwaaide wijd met haar armen. 'Max!!' Enkele tellen later was ze de straat overgestoken en stond Max oog in oog met zijn ex-vriendin. Eigenlijk had hij hier geen zin in. Zou ze dat niet in de gaten hebben?

'Ha, die Max. Hoe is het ermee?' Zarah klonk spontaan en oprecht.

Max ontweek haar blik. 'Goed. Het gaat wel, eigenlijk.'

Vivian, ik mis je. Vivian, waar ben je?

Een paar tellen werd er niet gesproken. Tellen, waarin Zarah de ogen van Max probeerde te vinden. 'Hé, Max? Vraag je niet hoe het met mij is?'

'Ehh, nou, ehh, hoe is het?'

De herinnering aan je is fijn, aan de andere kant pijn, Vivian, te weten dat deze wereld niet de jouwe is.

'Ach, het gaat wel. Een beetje leeg, thuis, hè?' Nog steeds probeerden haar ogen die van Max te treffen.

'O.'

Eén droom op zoveel dromen, genoeg om te hopen, genoeg om te zoeken naar een brug...

Zarah pakte de ellebogen van Max en trok aan zijn armen. 'Max, misschien ben ik wel fout geweest om dat dagboek te...'

'Misschien wel niet, Zarah!' Max ontworstelde zich aan Zarahs aanraking. 'Ik denk het niet, namelijk. Laat me liever met rust, Zarah.'

Zoveel werkelijkheden op één werkelijkheid, genoeg om te dromen...

Max stapte om Zarah heen en wilde van haar weg lopen. Zarah trok aan zijn arm en hield hem tegen, maar opnieuw rukte Max zich los. Met stevige tred liep hij verder, zonder om te kijken, en voelde hoe zij bleef staan, teleurgesteld in de ontmoeting.

Een pad naar het verleden, is één van de velen,

met als grootste obstakel het heden...

Dertien

Palmer keek naar Van Damme, onrustig heen en weer draaiend in zijn lederen fauteuil. Met Van Damme, tegenwoordig hoofd Exploitatie, had hij vanaf het prille begin al samengewerkt. De eerste experimenten, in kleine laboratoria, werden onder Palmers overtuigende leiding door Van Damme uitgevoerd. Het vallen en opstaan in de pionierstijd maakten ze samen mee. En hoewel zij in hun carrières altijd zo dicht bij elkaar stonden, en hoewel zij samen heelhuids uit die onzekere beginperiode als overwinnaars tevoorschijn kwamen, bleef hun band altijd beperkt tot een strikt zakelijke.

Van Damme zag er uit alsof de hij problemen met de subwerelden van de afgelopen tijd persoonlijk diende te verwerken: wallen onder zijn glazige ogen, ongeschoren en heftig sigaretten rokend. Palmer voelde zich eveneens bezwaard en sliep de afgelopen dagen slecht, maar uiterlijk was niets aan de topfunctionaris van NAT te merken: altijd de strak achterover gekamde haardos, de diepe oogkassen en de kleine strakke mond, die weinig prijsgaven van de gevoelens van de man.

Ieder ogenblik kon hij nu binnenkomen: de man, van wie Palmer niet wist, wie hij was, waar hij vandaan kwam, of welke organisatie hij vertegenwoordigde. Bijna vijfentwintig jaar geleden kwam hij voor het eerst in Palmers leven. Palmer had zich in de jaren daarvoor onomstotelijk

bewezen als organisatiedeskundige, hetgeen voor de man aanleiding vormde om Palmer te benaderen voor die ene klus, die wellicht een mensenleven in beslag zou kunnen nemen. Nog geen twintig jaar later werd Palmer door diezelfde man aangesteld als president van NAT, als beloning voor de prestatie die Palmer had neergezet: het ontwikkelen van 's werelds eerste functionerende biologische computer. Logisch vervolg voor Palmer was het verkrijgen van de leiding over de organisatie die de ontwikkelde technieken commercieel zou gaan exploiteren, hetgeen ook gebeurde. Palmer deed zelfs meer dan dat: binnen enkele jaren vormde NAT de pijler van de hedendaagse informatiemaatschappij. Overheden en universiteiten over de gehele wereld betrokken binnen de kortste keren alle elektronische informatie- en netwerkdiensten van NAT. In de particuliere sfeer waren de successen het grootst. De funsites waren immens populair onder de gehele wereldbevolking.

De deur werd geopend en een fors gebouwde man kwam Palmers kantooruimte binnen. De man had een soort glimlach op zijn gelaat, waarvan alles gezegd kon worden, behalve dat de glimlach gemeend was. Zinloos om te gissen naar hetgeen zich achter het strakke glimlachende gezicht bevond, alhoewel Palmer enigszins een vermoeden had.

De glimlach knikte bij wijze van groet naar Palmer en Van Damme, om vervolgens naar de vergadertafel te lopen en daar plaats te nemen op één van de luxe fauteuils. Hij stak meteen van wal.

‘Heren. Helaas geven de zaken aanleiding tot een gesprek, wat niet wegneemt dat ik blij ben u beiden weer te zien.’ Nog steeds die glimlach. ‘Mijn opdrachtgevers zijn uiterst benieuwd naar een

toelichting omtrent de gebeurtenissen, en naar de verwachtingen op korte termijn.' Hij gebaarde naar Palmer.

'Bent u... zijn uw opdrachtgevers geïnteresseerd in een technische of een meer filosofische benadering van de problemen?' vroeg Palmer.

'De wijze van benaderen is uw zaak.'

Palmer gaf het woord aan Van Damme. 'Technisch gesproken hebben we te maken met een toenemend aantal onverklaarbare afwijkingen in de normale processen van het Natwork. De afwijkingen hebben hoofdzakelijk betrekking op de FUN-subwerelden. Het aantal incidenten daar neemt explosief toe. Helaas vallen er de laatste dagen ook nogal wat slachtoffers. Verscherpte controle haalt niets uit: de gevolgen van de verstoring van processen nemen in hevigheid toe.

Het Natwork lijkt geïnfecteerd met een virus. In de dagen van de digitale computers was dit verschijnsel een bekend gegeven. Programmeurs brachten opzettelijk stukjes programma, ontwikkeld om schade aan de informatievoorziening toe te brengen, aan op systemen. Kenmerkend voor dergelijke programma's was onder andere de eigenschap om zichzelf te reproduceren en te verspreiden, en om zichzelf diep in de besturingssystemen te nestelen, zodat het de grootste moeite kostte om de systemen weer virusvrij te krijgen. Het lijkt erop alsof we in het Natwork met iets soortgelijks te maken hebben. Een theorie is dat iemand op deze wijze de organisatie schade wil toebrengen. Persoonlijk zie ik weinig in deze theorie. Het Natwork is immens groot: het zou een omvangrijk team met zeer specialistische technologen moeten zijn, dat systematisch de verstoring van processen bestuurt. Dergelijke specialisten zijn alleen te vinden binnen

Next Age Technologies. Behalve het feit dat het personeel onder strenge controle staat, is het onwaarschijnlijk dat dergelijke operaties niet in het oog zouden springen. We kunnen uitsluiten dat de verstoringen plaatsvinden door externe besturing. Een virus, oké, maar dan niet ontwikkeld door die of gene. Eerder een soort onvoorziene complexe bijwerking van het Network.'

Palmer haakte in. 'Ik verzeker u dat alle bronnen aangesproken zullen worden om de problemen te verklaren. Grote groepen specialisten over de gehele wereld zijn dag en nacht in touw. Ik deel de mening van professor Van Damme dat een extern aangebracht virus niet de oorzaak van de verstoringen kan zijn.'

Hoe langer je naar de glimlach keek, hoe meer je ervan overtuigd raakte dat de glimlach inderdaad geen glimlach was, maar gewoon onderdeel uitmaakte van de vormgeving van 's mans gezicht.

'Heren, u geeft mij een theorie, en u vertelt mij niet te geloven in die theorie. Daar heeft u ongetwijfeld een reden voor.'

'Correct,' sprak Palmer. 'Kijk...'. Met behulp van een controller activeerde Palmer een wandscherm, en toverde daarop de laatste nieuwsberichten tevoorschijn.

TOKIO - In een funsite in Tokio speelde zich afgelopen nacht een drama af. De voorste mensen in een rij wachtenden kwamen met de schrik vrij, toen zij zagen hoe zich spontaan een aantal explosies voordeden in het gebouw. Hierop brak een hevige brand uit, die een groot gedeelte van het complex in de as legde. Vermoedelijk zijn er vijftig mensen overleden in de brand. De overige honderd op dat moment in het gebouw aanwezige mensen,

konden vluchten. Van hen zijn er een twintigtal opgenomen met ernstige brandwonden. Nog eens twintig mensen vertoonden ademhalingsproblemen. Volgens een ooggetuige waren de begeleiders plotseling op hol geslagen en liepen als gekken op tegen de muren. Even later explodeerden zij.

Volgens een woordvoerder van NAT heeft de brand niets te maken met de reeks incidenten, waaraan het Natwork recentelijk onderhevig is. 'Er was iets mis met de brandbeveiliging. Bij een laatste controle werden enkele problemen geconstateerd met de sprinkler-installatie,' aldus de woordvoerder. Volgens hem kwamen kleine brandjes wel meer voor in funsites.

AMSTERDAM - RealWorld, de internationale vereniging die ten strijde trekt tegen het toenemende gebruik van de Virtuele Subwerelden van Next Age Technologies, probeert via een kort geding tegen NAT bij het Europese Hof sluiting van alle funsites in de gehele wereld af te dwingen. Volgens RealWorld zijn de Subwerelden onveilig, en zouden tot verboden gebied verklaard moeten worden. Uitspraak in het geding zal plaatsvinden morgen om 10.00 Europese tijd.

MONTREAL - Een Canadese woordvoerder van NAT heeft teleurgesteld gereageerd op het besluit van de Canadese regering om de funsites tot nader order te sluiten. De regering meent tot deze maatregel te kunnen overgaan na het overlijden van een drietal funners eerder deze week in Toronto. Volgens de president doet NAT niet al het mogelijke om de veiligheid van zijn klanten te garanderen, en zal eerst de rust in de Virtuele Subwerelden moeten terugkeren, alvorens de poorten van de funsites weer geopend kunnen

worden. De woordvoerder van NAT kondigt aan dat NAT het hier niet bij laat. Morgenavond zal de rechtbank uitspraak doen in het door NAT aangespande proces. In de tussentijd kunnen funners, die toch online willen, gebruik maken van de excursies naar de funsites in het noorden van de Verenigde Staten, die ijlings door de Canadese tak van NAT georganiseerd zijn.

‘Ieder uur dat deze toestanden nog voortduren kost ons meer en meer krediet bij de wereldbevolking. Het aantal funners neemt voor het eerst weer af. Wordt het niet tijd om de publieke opinie weer een draai te geven in onze richting? We kunnen de verstoringen niet langer als incidenten blijven afdoen. We verliezen geloofwaardigheid en vertrouwen.’

‘Heel goed, Palmer,’ sprak de glimlach, ‘een NAT dat geconfronteerd wordt met ongrijpbare chaotische gebeurtenissen wekt weinig vertrouwen bij het grote publiek. Als een boosdoener aangewezen kan worden, wiens virus verantwoordelijk is voor de verstoring van processen, geeft dat NAT de lucht die het nodig heeft.’

‘Precies,’ sprak Palmer, ‘er zijn over de hele wereld nogal wat anti-fun organisaties. Deze kunnen wel wat negatieve publiciteit gebruiken, wat mij betreft.’

‘Goed.’ De glimlach stond op. ‘Mijn vertrouwen is niet geschaad, merk ik wel.’ Hij draaide zich om en maakte zich gereed om te vertrekken. ‘O ja, opdracht van de baas, Palmer. Verzegel alle entertainment-funs.’

Hier was Palmer al bang voor. Dit zou sloten met geld kosten. Hij had berekend dat in een situatie waarin de entertainmenttak van het Network gesloten zou worden, NAT na een goeie maand

failliet zou zijn.

‘Het vergt wat flexibiliteit, maar je komt er wel uit, vermoed ik. Bovendien: dit kweekt héél wat goodwill bij de regeringen, geloof me.’

Veertien

Met een nerveus gevoel in zijn onderbuik liep Max in de vroege avond het fun-gebouw in het centrum van de stad binnen. Hij was bij Walter met lichte onenigheid vertrokken. Walter had het, sinds de recente berichtgeving in de pers over het Network, onverantwoord genoemd nog te funnen. Volgens hem stond het kopen van een fun-uur in deze tijden ongeveer gelijk aan een poging tot zelfmoord, met een grotere kans op succes dan op een andere manier geprobeerd. Walter besloot op geheel andere wijze zijn avond door te brengen: om acht uur zou hij zich voegen bij een gezelschap medemodelbouwers en een demonstratie bijwonen van de nieuwste generatie *trainbare mini-skymobielen*, een revolutionair nieuw soort zelflerende schaalvliegtuigen in alle denkbare soorten en maten, inclusief nagebootste vogels en insecten. Het waren de opvolgers van de modelvliegtuigen waarvan men de automatische piloot naar eigen inzicht kon programmeren. Volgens Walter zou zo'n ultramodern vliegwondertje, voorzien van een paar milliliter *neuromassa*, het kunstmatig hersenweefsel, waar ook het *Network* op gebaseerd is, tijdens zijn luchtdoop nog vliegen als een zwangere gans, maar al na enkele uren oefening zo'n virtuele vliegkunst tentoonspreiden, dat hem zelfs het achterna zitten en vangen van een wesp zou kunnen worden aangeleerd. Het was de generatie van de *intelligente robots* die aan het tijdperk van

de *programmeerbare automaten* definitief een einde zou maken.

Max had hem nog gezegd niet te kunnen begrijpen waarom iemand zich op dergelijke wijze zou behelpen, wanneer je op hetzelfde moment in een fun-nis kon liggen, een raket op een vlucht naar Mars besturend. Typisch Walter, die scepsis. Een vliegend gemotoriseerd reuzeninsect dat denken kan, is in principe hetzelfde als het Natwork, beide ontlene hun denkvermogen aan het arbratis, alleen de schaal waarop verschilt. Maar bij zijn mini-skymobielen, had Walter gezegd, had hij tenminste nog het idee er enige invloed op te kunnen uitoefenen, hoe gering ook. Max besloot het zo te laten, wetende dat een nachtje slapen voor Walter wonderen deed. Maar van een uurtje funnen kon niemand hem afhouden. Vastberaden was hij, Jannik op te sporen.

Het verwonderde Max dat het zo rustig was in het fun-complex. In het gebouw liep NAT-personeel druk heen en weer en bij de lift waren geen funners te zien. Blijkbaar hadden de problemen toch effect op de publieke opinie.

Max meldde zich bij de kassa en stak zijn kaart in de gleuf.

Max Vonk, klonk het in gedachten, *hoeveel hele uren?*

De kassa zweeg.

Max tikte nerveus met de punt van zijn schoen op de stenen vloer. 'Max Vonk,' zei hij, na een tijdje. 'Eén fun-uur graag.'

Er kwam geen reactie. Max keek om zich heen. Er waren geen funners te zien. Het NAT-personeel had het zo druk dat men hem niet opmerkte.

'Max,' zei het ding plotseling. Max deed geschrokken een stap achteruit. Hij was gewend

door de automaat met zijn volledige naam te worden aangesproken. 'Eén fun-uur graag,' begon hij aarzelend, na zich te hebben hersteld. Hij wachtte, maar in plaats van antwoord te geven spuugde de automaat zijn kaart met kracht uit, waardoor het stukje plastic kletterend op de vloer terecht kwam. Max raapte het op en stak het in zijn zak. 'Eén fun-uur, als het kan,' zei hij, kortaf nu.

'Ik zou het *niet* doen, Max.' Max voelde zijn keel bevrozen. Er was iets met de stem. Er klonk een intonatie door, iets wat hij nog niet eerder gehoord had. Emotie...

Waar... waarom niet? wilde hij vragen, maar zijn keel wilde niet.

'Omdat ze ermee gestopt zijn. Het funnen is over. Het werd ze te heet onder de voeten. En weet je, ze geven de verkeerden de schuld.'

Max voelde hoe de adrenaline door zijn aderen begon te stromen en herinnerde zich met een schok het bericht over Fidler, en zijn theorie over gedragsstoornissen bij het kunstmatige bewustzijn. Werd telepathie daar ook onder gerekend?

Omdat ze ermee gestopt zijn, gonsde het na in zijn hoofd. *Ze...*

Max keek het oog van de automaat vragend aan en zweeg, niet wetend wat te zeggen. De automaat zweeg ook. Vanuit een van de hoeken van het gebouw kwam een begeleider aanzoemen. Hij draaide een paar maal om Max heen en stopte toen voor zijn voeten.

'Hoe heten wij?' vroeg de begeleider.

'Max Vonk.' Max draaide zich half om, aanstalten makend voorzichtig weg te lopen.

'Vonken, vonken,' zong de begeleider. 'Vonken draaien en willen weg.'

Max schudde zijn hoofd en begon de hele situatie bizar te vinden.

'Vonk, stopt met draaien en luistert naar Kardemom.'

Max stond stil en luisterde naar zijn kunstmatig intelligente superior. Verzet tegen personeel van de ordedienst van NAT kon hem duur komen te staan.

'De Firma heeft alle funsites *gesloten*.' Kardemom rolde een stukje naar voren en stootte een paar maal tegen Max' schoen aan. 'Ik zou dus maar gauw wegwezen.' Max draaide zich om en verdween, zo snel als hij kon.

Thuis nestelde hij zich in Walters luie stoel en kwam met een koel glas witte wijn tot zichzelf. Met zijn controller in de ene en het glas in de andere hand zoog hij de meest in het oog springende nieuwsberichten op van Walters wandscherm. Max las dat het niet was gebleven bij de kleinere ongelukjes in diverse funsites. Er was een lang bericht over een uitgelekt geheim rapport van NAT waarin melding werd gemaakt van uiterst merkwaaardige gebeurtenissen in de funsite van Brisbane, Australië. Alle honderdtwintig funners die op dat moment online waren, raakten plotseling "op drift" en waren gedurende enkele minuten losgekoppeld van het Network. De betrokken funners uitten zich in bijzondere bewoordingen over hetgeen ze hadden meegemaakt. Max las hun verhalen, het ene nog wonderlijker dan het andere, en bekeek de beelden die een enkeling ervan had weten te maken.

Daarna stuitte hij op een Fins bericht.

OULU - De mislukte lancering van de raket DAPHNE op 21 april jongstleden. op de raketlanceerinrichting te Oulu, Finland, blijkt veroorzaakt te zijn door een onverklaarbare reactie

van het besturingssysteem.

Het ruimtevaartbureau was onlangs overgegaan van het oude besturingssysteem naar het Network van Next Age Technologies.

De lancering werd tijdens het aftellen door het Network afgebroken. Het systeem zou, voordat het doorbrandde, de merkwaardige woorden "Ontkoppel haar onmiddellijk! We verliezen haar!" hebben geschreeuwd. Onder het personeel was grote consternatie ontstaan. Na een spoedoverleg heeft de directie van het ruimtevaartbureau besloten af te zien van verder gebruik van het Network en het contract met NAT met onmiddellijke ingang te willen opzeggen.

Er was een uitgebreid commentaar van de wetenschapper Fidler. Gesterkt door zijn gelijk in de uitspraak van de rechter in het kort geding dat NAT tegen hem had aangespannen om zijn onderzoek stop te zetten, ging hij uitgebreid in op de mogelijke oorzaken van het "ijlen", zoals hij het noemde, van het systeem. De wortel van het probleem moest volgens hem worden gezocht in het prille begin van het systeem, ergens in de aanloopfase zou er iets op een kritiek moment moeten zijn misgegaan. Het soort gedragsstoornissen waarop het zich manifesteerde wees overduidelijk in die richting. Wat precies er in de prille beginfase kon zijn gebeurd, wist Fidler niet zeggen.

Een ander nieuwsbericht maakte melding van de sluitingen van funsites.

Zojuist heeft de hoofddirectie van Next Age Technologies bekend gemaakt dat met onmiddellijke ingang alle operationele funsites

zullen worden stilgelegd.

Volgens NAT is het Natwork ernstig ontregeld vanwege recente virus-aanslagen door anti-fun organisaties en zijn er minstens enkele weken mee gemoeid alvorens de NAT-specialisten de vreemde code hebben verwijderd.

Volgens NAT staat de veiligheid van de klant voorop en zal het funnen pas worden vrijgegeven wanneer de veiligheid van de funner weer kan worden gewaarborgd.

Nadat Max het bericht gelezen had, verscheen het gezicht van Richard wandvullend in beeld. Het was Richards eigen gezicht, niet hetgeen hij van Marc Shannon geleend had. In het decor van een onmiskenbare fun-omgeving vertelde hij met een tevreden lach op zijn gezicht van het ongeluk op zijn werk, jaren geleden. Hoe hij, door een knik in zijn rug, in zijn rolstoel was terechtgekomen. En hoe hij zich na een moeizame revalidatieperiode, dankzij zijn verzekering, bij NAT had kunnen aanmelden, als eerste mens levenslang online.

Het was een reclamespot van NAT.

Richard had hier, in de virtuele werelden van NAT, alles wat zijn hartje begeerde. Hij sprak over de recente incidenten in de virtuele werelden, en begon de gebeurtenissen te relativieren. Hij vergeleek het met de grote stad waarin naast enkele vervelende zaken ook heel veel leuke dingen gebeuren, die het nieuws nooit zouden halen.

Verder prees hij het besluit van NAT om de funsites te sluiten voor, zoals hij het noemde, groot onderhoud. Veiligheid boven alles.

‘Opdat u daarna weer ten volle kunt genieten van al het mooie hier beneden, in de virtuele werelden van de NAT funsites,’ zei hij met een gespeelde glimlach.

De spot eindigde met het NAT-logo, aangevuld met een wervend muziekje.

Max drukte snel enkele knoppen van zijn controller in.

‘Met wie wilt u een beeldverbinding opbouwen?’ vroeg de stem uit de wand.

‘Met Jannik Sprogøe.’

Het bleef even stil.

‘Jannik Sprogøe reageert niet,’ zei de stem toen. ‘Zal ik blijven proberen?’

‘Graag,’ zei Max, en viel in slaap toen het wederom stil bleef.

We hadden een droomreis gewonnen, Max en ik. Zon, zee en strand, en flink wat zakgeld. Maar de zee zat vol algen, en Max en ik zwommen door de groene massa, het leek wel stroop. Max raakte verstrikt en ik kon hem niet lostrekken. Zijn ogen stonden wild, ware doodsangst zag ik in die ogen. Plotseling was hij weg, ik kon niets meer tegen hem zeggen. Ik dreef alleen in die groene troep.

Max draaide zich om. De homecontroller kletterde op de vloer. Max sliep er doorheen.

Er was nog iets, maar dat is zo vaag dat ik het me nauwelijks herinner. Iets met een onmetelijke ruimte. Alles wat ik me ervan herinner is dat ik er alleen was, en het gevoel ergens als eerste binnen te komen. Zoiets groots, onvoorstelbaar. Maar het was slechts een gevoel, niet een heel onaangenaam gevoel of zo, maar iets ongekennds. Heb er wel eens over gelezen, "lucid dreams" noemen ze het wel, de dromen waarin je half om half weet dat je droomt. Men zegt dat je dan meestal automatisch wakker wordt door het besef dat je droomt, maar bij mij

was dat niet zo.

‘Max! Word wakker!’

Max schoot recht overeind en was direct klaarwakker. Het was de stem van Jannik. ‘Jannik! Waar heb jij in godsnaam gezeten! Ik begon te denken dat er iets gebeurd moest zijn!’ Max keek naar het wandscherm en zag dat Jannik er erbarmelijk uitzag.

‘Er is veel gebeurd.’

‘Wat zoal?’

‘Ik was erbij toen de begeleiders plotseling begonnen aan te vallen. Mensen om me heen raakten in paniek en vlogen alle kanten op. Ik werd door een van de begeleiders als agressor aangemerkt en door een orde-maatregel kwam ik dagenlang vast te zitten. Zijn woord tegen het mijne. Alleen ik had geen optische bewijzen, en ik werk ook niet voor NAT.’

‘Godallemachtig.’

‘Aan de berichtgeving die NAT de wereld in stuurt zit een luchtje. Het probleem is groter dan wordt onderkend. Er zijn massale volksprotesten, maar die richten zich eerder op het sluiten van funsites dan op wat er achter de schermen fout gaat en door alle media stelselmatig wordt doodgezwegen. Overal zit het geld van NAT.’

Max zweeg en keek bedenkelijk. ‘Zou je nog funnen, als dat mogelijk was?’

‘Nee. Ik ben ertegen. Eraan deelnemen is levensgevaarlijk. Ik heb me aangesloten bij RealWorld.’

‘Wát zeg je?’

‘Genoeg. Ik ga over deze verbinding niet teveel zeggen. Ik vertel je de rest liever een andere keer. Ik moet er nu vandoor, ik word verwacht bij de funsite hier.’

‘Goed.’

‘Hoe is het met jou?’

‘Ach, ik ben bij een vriend momenteel, ik logeer daar tijdelijk. Het is over met Zarah.’

‘O? Jammer dit te horen. Verder alles wel oké?’

‘Het gaat. Het kan beter.’

Er volgde een stilte. Het beeld van Jannik bevroor op het wandscherm.

‘Jannik?’ vroeg Max na enige tijd.

Het scherm doofde nu; de beeldverbinding was verbroken. Max wenste dat Walter thuiskwam zodat hij met hem kon praten over de gebeurtenissen van de laatste uren.

Vijftien

Het was middernacht en Walter was nog steeds niet thuisgekomen. Aangezien Max behoefte had aan een goed gesprek met zijn vriend nam hij zich voor nog niet de slaap op te zoeken, maar nog enige tijd door de berichten op het Natwork te bladeren. Veilig, vanuit een luie stoel, met de home-controller in zijn handen, maakte hij, zoals zo vaak, en zoals vrijwel iedereen, gebruik van een dienst van NAT, die blijkbaar nog uitstekend functioneerde: de nieuwsvoorziening. Vele zelfstandige persbureaus over de wereld verspreidden tekst, beeld en geluid via het Natwork naar wie daar maar in geïnteresseerd was, en ervoor wilde betalen. De nieuwsberichten vonden gretig aftrek, zeker met de NAT-problemen van de laatste tijd, en de nieuwsmakers vaarden er wel bij.

KOPENHAGEN - Enkele uren geleden liep een demonstratie van de Deense tak van RealWorld uit op een bloedbad. Enkele honderden anti-funners verzamelden zich voor de funsite nabij het universiteitscomplex. Reeds na een halfuur ontstonden schermutselingen met groepen mensen, blijkbaar pro-funners. De politie moest charges uitvoeren om de vechtenden uit elkaar te drijven. Er vielen vijf doden te betreuren. Meer dan honderd mensen, licht tot zwaar gewond, werden voor behandeling in een nabij gelegen ziekenhuis opgenomen. Ook op andere plekken over de gehele

wereld vonden in de afgelopen 24 uur confrontaties plaats tussen anti-funners en pro-funners. In een aantal gevallen vielen hierbij enkele gewonden.

De Deense overheid zegt geen toestemming te hebben gegeven voor de demonstratie en heeft de organisatie inmiddels verboden.

Er werden wat beelden vertoond van de chaos in Kopenhagen. Mensen gooiden met stenen, sloegen met stokken en renden wild door elkaar heen, schuilend voor traangasbommen van de ordehandhaving. Max realiseerde zich plotseling dat Jannik hem eerder op de avond had verteld dat hij van plan was naar de funsite van Kopenhagen te gaan.

‘Verd...’

Max schakelde onmiddellijk over naar een directe beeldverbinding met de woning van Jannik. Het scherm bleef echter zwart, hetgeen betekende dat er niemand thuis was.

Max was onrustig en voelde op de een of andere manier aan dat er iets gebeurd was met zijn vriend. Ongeduldig riep hij via de controller een plattegrond van Kopenhagen op en zocht naar een ziekenhuis. Dicht bij de universiteit bevond zich er een en Max zocht via de controller verbinding.

‘Goedenavond, u bent verbonden met het Ölleknup Hospitaal in Kopenhagen, Europa.’ In beeld kwam een liefvallige Deense dame, met een bijna onschuldige glimlach op haar gelaat geplakt en alhoewel zij behoorlijk menselijk overkwam, wist Max maar al te goed dat zij geen mens van vlees en bloed was. Ooit had iemand voor haar model gestaan, daarna hadden communicatie-experts haar uiterlijk en haar presentatie onder handen genomen, en haar gesmeed tot de goedogende

altijd vriendelijke virtuele receptioniste, die nu via het wandscherm bij Max de kamer binnen kwam. Ongevraagd begon zij met een keurig Euro-Engels accent te vertellen over de veelomvattende service die het Ölleknup Hospitaal haar klanten bood, en over de enorme capaciteiten van het ziekenhuis.

‘Stop!’ riep Max. Blijkbaar waren de experts niet vergeten om een uitdrukking van verbazing aan haar repertoire toe te voegen. ‘Kunt u mij helpen? Ik wil weten of Jannik...’

‘U heeft mij onderbroken. Was dat uw opzet?’

‘Ja.’

‘Waarmee kan ik u van dienst zijn?’

‘Is er tijdens de afgelopen uren in het ziekenhuis ene Jannik Sprogøe opgenomen? Zo ja, kan ik met hem spreken? Het is dringend.’

‘Een momentje, alstublieft.’ In de hierop volgende seconden keek de virtuele ontvangstdame Max met haar eeuwige glimlach zo lief mogelijk aan. Max realiseerde zich dat deze vertraging met opzet ingebouwd was. Men had blijkbaar de neiging om in dit soort systemen zoveel mogelijk elementen van de echte wereld over te nemen, en niet of nauwelijks gebruik te maken van de mogelijkheden, die de nieuwe techniek bood, zoals het snel en efficiënt presenteren van gegevens. Na ongeveer tien seconden kwam er een reactie.

‘Bevestigend. Twee uur geleden is Jannik Sprogøe hier opgenomen. Hij ligt op afdeling F23, kamer elf. Wilt u hem zien of spreken?’

Onder in het scherm verscheen een geldbedrag. Door een knop op de controller gaf Max te kennen dat hij ermee akkoord ging dat onmiddellijk het betreffende bedrag werd gedebiteerd.

Even later verscheen het interieur van een moderne kamer van een ziekenhuis op het wandscherm. In het midden, recht voor het punt

waar het oog opgesteld moest zijn, stond een bed, aangepast aan de vorm van het lichaam van de patiënt die er op lag. Dat was inderdaad Jannik. Hij had zijn ogen gesloten, blijkbaar was hij buiten bewustzijn. Om zijn hoofd was een verband gewikkeld, tot op de hoogte van zijn wenkbrauwen. Van onder het verband liepen een aantal draden naar een centraal aansluitpunt op de muur achter Jannik. Naast het bed bevond zich een een of ander apparaat met een grote verscheidenheid aan knoppen en een groene monitor, waarop zijn hartslag door middel van de golfbeweging van een groen stipje voorgesteld werd.

‘Jannik?’

Er kwam geen reactie. Verdomme, dacht Max, het ziet er ernstig uit. Zou hij...

‘Hallo, Jannik? Kun je me horen. Hé, ouwe makker!’

Het lichaam van zijn vriend bleef roerloos liggen. Het enige wat bewoog was het groene stipje op het apparaat. Iedere hartslag van Jannik jaagde het stipje omhoog en produceerde het apparaat een ingehouden piepton. Even later hoorde Max het geluid van een deur die werd geopend. Er kwam een vrouw van middelbare leeftijd binnen, gekleed in een wit pak. Ze liep vastberaden op het oog af, tot zij bijna schermvullend met haar gezicht in beeld was. Duidelijk was aan haar gezicht te zien dat zij met meer problemen te maken had, dan alleen de zich steeds meer aftekenende rimpels op haar aangezicht.

‘Meneer Sprogø ligt in coma, sinds hij twee uur geleden gewond is geraakt. Hij heeft nogal wat bloed verloren, maar verder is zijn toestand stabiel. Hij is buiten levensgevaar. Vreemd, dat ze u beeldverbinding met deze kamer gegeven hebben. Ze weten dat hij in coma is.’

‘Ik wilde alleen...’

Te laat. De verpleegster had de verbinding beëindigd. Goed, dacht hij, Jannik heeft dus een ongeluk gehad, hij ligt in coma, en is buiten levensgevaar. Met zijn handen in zijn nek verzonk Max in gepeins.

Max wist hoe een en ander in zijn werk ging in het hospitaal. Van een opgenomen patiënt werd de toestand nauwgezet bijgehouden dankzij de voortdurende controle van een functie, die werd geleverd door het Natwork. Een betere vinger aan de pols was niet denkbaar. Alle voorname en minder voorname functies van het menselijk lichaam werden, dankzij de sensoren aan het hoofd van de patiënt, door het ziekenhuis-arbratis in de gaten gehouden. Ook het stellen van een zuivere diagnose kon aan de intelligentie van het arbratis overgelaten worden. Aangezien alle ziekenhuizen met hun arbratis gekoppeld waren aan het Natwork, konden alle diagnoses worden vergeleken met de historische gegevens van vrijwel alle patiënten die ooit in een ziekenhuis opgenomen waren geweest.

Max zocht nog eens contact met het ziekenhuis en wist met de virtuele receptioniste te regelen dat, zodra er verandering in de toestand van Jannik kwam, hem onmiddellijk een bericht via het Natwork gestuurd zou worden. Op de vraag waarom hij niet gewoon een verbinding met Janniks kamer kon krijgen, antwoordde zij, dat in verband met de drukte deze avond, het arbratis van het ziekenhuis zoveel mogelijk ontlast moest worden. Max werd verwezen naar een soort bezoeker, dat voor hem pas de volgende ochtend in zou gaan.

Hij had niet het gevoel dat Walter op zeer korte termijn thuis zou komen, dus kon Max net zo goed

naar bed toe gaan. Wat hem hiervan weerhield, was de absolute zekerheid dat hij de slaap niet zou kunnen vatten. Misschien was het beter, dacht hij, om een of andere film te gaan kijken, waarbij hij dan vervolgens af en toe zou kunnen indommelen. Hij liep naar de keuken om een glas drinken te halen.

Toen hij terug kwam, zag hij aan een afbeelding linksonder op het wandscherm dat er een bericht met hoge urgentie voor hem stond te wachten. Hij pakte de home-controller en zocht onmiddellijk het bericht op. Hij verwachtte iets van het ziekenhuis, maar het bleek een bericht van Richard. Zijn hoofd, wederom zijn oorspronkelijke, verscheen in beeld.

‘Yo, Max!’ Sinds Richard zijn permanente onderkomen in de virtuele subwereld had gevonden, straalde er een eeuwige opgewektheid van hem af. Ook via een plat beeldscherm sloeg deze positieve gemoedstoestand snel over op zijn gesprekspartner.

‘Ha, die Richard. Hoe is het?’

‘Max. Luister. Zojuist liep ik in City Chaos die vriend van je tegen het lijf, je weet wel, Walter. Ik dacht: leuk om hem weer eens te ontmoeten. Weet je nog, laatst met Appearance? Maar goed, ik spreek hem aan, blijft hij stug volhouden, dat hij Walter niet is. Maar ja, hij viel natuurlijk door de mand, het was duidelijk dat hij bij Appearance geweest was. Zoals je weet wordt, zodra je je een ander uiterlijk laat aanmeten door Appearance, jouw uiterlijk aan de verzameling toegevoegd. Ik leg hem dus uit dat hij het uiterlijk van een kennis van een kennis bezat, en dat ik me dus vergiste. Maar ik liet jouw naam vallen. "Max? Max Vonk?" zei hij. Hij blijkt jou dus te kennen. Toen kwam zijn verhaal los. Hij was betrokken bij die toestanden in

Kopenhagen, eerder op de avond. Hij ligt ergens in een ziekenhuis te herstellen, en omdat hij toch aan het arbratis van het ziekenhuis gekoppeld lag, hebben ze hem gelijk maar een flinke funsessie gegeven, voor de duur van zijn lichamelijke herstel. Kreeg overigens niet de indruk dat hij het echt op prijs stelde om online te zijn.'

'Verdomme, Jannik,' verzuchtte Max. Ze hebben hem dus te pakken, dacht hij. Hij ligt helemaal niet in coma! Ze hebben hem simpelweg gevangen genomen, zijn geest uit zijn lichaam gerukt en hem in City Chaos geworpen. Waarschijnlijk door zijn activiteiten met RealWorld. Wat een stel tuig, dat NAT.

'Jannik, zo heet hij, ja. Wat is de wereld plus alle subwerelden toch klein! Ze hebben overigens de boel zo geregeld dat hij geen begeleider heeft. Een beetje aan zijn lot overgelaten, dus. Lijkt me, dat NAT hem opzettelijk online heeft gegooid, voor iets dat hij geflikt heeft. Zeg, is hij lid van RealWorld? Dat zou de situatie verklaren.'

'Tja, ehh, weet ik niet...' Max dacht hem in bescherming te nemen, door tegenover een rasechte subworlder te ontkennen dat Jannik lid zou zijn van een anti-fun organisatie.

'Luister, Max. Hij vroeg me of het mogelijk was om een ontmoeting te regelen tussen jou en hem. Hij wilde je dringend spreken.'

'En? Kun je dat regelen, zo'n ontmoeting?'

'Tuurlijk, jongen, wat dacht je? Maar eh... Je moet wel even begrip hebben voor mijn situatie. Sinds de funsites stilgelegd zijn, is er voor mij weinig te doen, er is dus weinig handel, begrijp je?'

'Oké. En hoeveel... begrip heb je nodig?'

Op Richards gezicht verscheen een enorme glimlach. Onder in het beeldscherm verscheen een viercijferig getal. Max aarzelde niet en gaf via de

homecontroller akkoord voor de transactie. Onmiddellijk daarna ging Richard verder.

‘Goed, luister. Langs de snelweg, vlak ná de afslag Beerendonk, ligt een wegrestaurant. Ken je dat?’ Max knikte. ‘Ga daarheen, loop naar de receptie en zeg dat je graag buiten wilt spelen. Als de man of vrouw zegt dat het buiten regent, zeg dan: "Maar ik zal wel schuilen." Begrepen?’

‘Zeg, Richard. Waar vind ik Jannik dan?’

‘Geen idee. Maar in de Seven Eleven heb je de grootste trefkans.’

‘Oké.’

Na een korte, plastische conversatie met de man van het restaurant werd Max naar een donkere kelder geleid. Daar bevond zich een koker, ruim twee meter in lengte, en voldoende ruimte biedend aan iemand met een fors postuur. In de hoek van de kamer stond een zwaar gespierd persoon, gekleed in spijkerbroek en krap zittend T-shirt. De ander haalde een paar schakelaars over en gebod Max plaats te nemen in de koker.

Dit was dus een illegale funsite, geschikt voor één persoon. In deze dagen, de fundrooglegging, zou dit apparaat een fortuin opbrengen. De spierbundel die erbij stond had ontegenzeggelijk te maken met de bewaking van het object.

‘Waar is mijn begeleider?’ vroeg Max, toen hij al met één been in de koker stond.

De man glimlachte. ‘Zeker de eerste keer, dat je illegaal online gaat?’

Max knikte.

‘Er is geen begeleider.’

‘Maar, als...’ Max stokte. Geen begeleider. Dus niemand die hem uit een noodsituatie zou kunnen bevrijden. Geen begeleider die als het ware over zijn virtuele schouder meekeek. Niemand om hem

terug te laten keren...

‘Je krijgt precies een halfuur. Na een halfuur word je onherroepelijk teruggehaald.’

Logisch eigenlijk, dacht Max.

‘O ja.’ De man hield hem een draagbare betaalautomaat voor. ‘Wel even afrekenen, van te voren, graag.’

Max plaatste een kaartje in het apparaat en gaf akkoord.

Vlak voor de koker gesloten werd sprak zijn gastheer: ‘Denk eraan, neem geen risico's. Je bent een halfuur op jezelf aangewezen, daaronder. Niemand kan je helpen daar. Ik niet, en ook Richard niet.’

Ook Richard niet....

De laatste woorden gonsden na in Max' hoofd, nadat de deksel van de koker dichtviel en een absolute duisternis hem omsloot.

Max vond zichzelf even later op de kille grond van één van de vele donkere en verlaten steegjes die City Chaos rijk was. Hij voelde aan zijn gezicht, betastte vluchtig de rest van zijn lichaam en constateerde dat hij in orde leek te zijn. Hij stond op en probeerde zich een voorstelling te maken van waar ergens hij zich bevond in City Chaos. Puur op gevoel koos hij een richting en begon met stevige pas te lopen. Er stond hem immers slechts een halfuur ter beschikking.

Aan het einde van de steeg werd Max opgeschrikt door het gejack van een klein beest, dat hij blijkbaar door zijn stevige tred weliswaar zonder opzet doch pijnlijk had bezeerd. Nog voordat Max in de gaten had wat er gebeurde, rukte een kermende hond zijn staart onder Max' voet

vandaan en verdween zigzaggend als een opgejaagde haas uit zijn blikveld. Max verloor zijn evenwicht en viel.

Boos, vanwege de felle pijn in de arm waarop hij zijn val had willen breken, hief hij zijn vuist in de richting van een van de vele duistere stegen waarin het beest was gevlucht.

Met een zucht hervond Max zichzelf, stond op en wilde verder lopen. Verdomme, mompelde hij, het is altijd wat, hier in City Chaos, katten, kattenjagers, en nu weer honden. Trouwens, die hond ken ik. Waar....

Max realiseerde zich dat dat hetzelfde beestje moest zijn, dat hem voor de motor liep, vlak voordat hij haar ontmoette....

Was het toeval? Had hij het misschien niet goed gezien? Of...?

'Max?' klonk een vrouwenstem uit de verte.

Daar waar de hond uit zicht verdwenen was, zag Max nu duidelijk het silhouet van een vrouw.

Zestien

‘Palmer jongen,’ sprak de baritonstem van de President van de Raad via de beeldverbinding, ‘ik zou nu zo graag eens zien dat je, in plaats van om de hete brij heen te draaien, daadwerkelijke stappen onderneemt om een einde te maken aan die angel in het Network.’ De vuist die hij bij deze laatste woorden op de glazen salontafel sloeg, klonk via de beeldverbinding als een mokerslag.

Palmer zag hoe Williams, Geats en Mittley, de andere drie leden van de Raad, knikten.

‘Het sluiten van de fun-units was een *testimonium paupertatis*. En, wat erger is, het neigde naar een wanhoopsdaad.’

Voor de tweede keer in zijn leven keek Palmer in de ogen van deze eigenaardige man, die begenadigd leek te zijn met een zeldzaam natuurlijk overwicht op een ieder die hem onder ogen kwam. Nog nooit had hij hem in levenden lijve gezien. Het contact met de man verliep normaliter door tussenkomst van een van de afgevaardigden van de Raad van Vier, en bestond meestal uit het uitwisselen van informatie via het Network. Dat deze man zich nu rechtstreeks tot hem richtte, mocht een hoge uitzondering worden genoemd.

‘Ik verwacht binnen achtenveertig uur een rapport van je met jouw analyse van de situatie en je beleidsvoornemens om het verlies van de fun-omzet te compenseren.’

‘Krijgt u van mij.’ Palmers stem klonk schor.

‘En de feiten achter de gevallen Brisbane, Oulu, Parijs en Tokio.’

‘Ook, mijnheer.’

‘O, en stuur het niet over het Natwork. Gebruik het oude Net. Ik neem aan dat je op de hoogte bent van de schade die het Natwork de aangesloten personen en bedrijven begint toe te brengen?’

‘Jawel.’

‘Ik wil in jouw rapport dan ook een actieplan zien waarin binnen drie dagen met alle problemen binnen het Natwork wordt afgerekend. En verder wil ik dat je je actieplan uitvoert nog voordat ik het gelezen heb. En weet je waarom, Palmer?’

‘Nee, mijnheer.’

‘Omdat iedere seconde die verstrikt voordat ik het ontvangen, bekeken en gelezen heb, geld kost. Enorme verliezen, vanwege een haperend Natwork. Genees het *klereding*, Palmer!’

‘U kunt ervan op aan, mijnheer.’

Aan de andere kant van de lijn werd de beeldverbinding met een klik verbroken, nog voordat Palmer uitgesproken was.

Er komt een dag waarop de grenzen tussen werkelijkheid en kunstmatig opgewekte werkelijkheid vervaagd zullen zijn.

Een dag waarop we de gaten in ons bestaan laten opvullen door een verweving van collectieve gedachten, en we ons via de taal van onze hersenen door een kunstmatig bewustzijn kunnen laten voeden met niet van echt te onderscheiden zintuiglijke waarnemingen.

Een dag, waarop het levenslange geluk voor iedereen binnen handbereik komt.

...
Een stelsel opgebouwd uit kunstmatig vervaardigd hersenweefsel vormt de beste basis

voor een leersysteem met een reken- en denk- en opslagkracht dat dat van de menselijke hersenen ver te boven gaat...

...

Commerciële exploitatie van ons Artificial Brain Tissue, het arbratis, zal de winstcijfers van Next Age Technologies binnen vijftien jaar met duizenden procenten kunnen verhogen, mits tijdig en met de juiste middelen in gang gezet.

Met in zijn hoofd de openingswoorden van zijn eerste aanbevelingsrapport, ten tijde van Neumann, zakte Palmer voorover op zijn bureau en begroef zijn hoofd in zijn handen.

Zeventien

Max sloeg het gordijn open en aanschouwde de rookruimte, waarbij hem opviel dat er, ondanks de sluiting, amper minder mensen waren dan normaal. Blijkbaar was deze plek uitermate populair bij met name de wat meer avontuurlijk ingestelde funner, die, ondanks het door NAT uitgevaardigde verbod, zijn weg nog wist te vinden naar een virtuele subwereld.

Max liep onrustig op de toog af en sprak Stella aan, die met haar linker handpalm de elleboog van haar rechter arm ondersteunde, waarmee zij een walmende sigaar voor haar mond hield.

‘Weet je waar Richard is?’

‘Wat klink je opgewonden, jongen. Nee, dat weet ik niet. Wat is er met jou aan de hand?’ Haar stem was schor en laag.

‘Verdomme, ik moet hem vinden. Ik...’

Stella keek hem zorgelijk aan.

‘Zeg het maar eens tegen tante Stella. Wat is er aan het handje?’

Max keek naar de man die naast hem stond aan de bar. Deze had twee sigaren aan zijn mond hangen. Gezien 's mans ongeschoren gelaat en samengeknepen oogjes leek het Max verstandiger om in zijn nabijheid niet te veel te zeggen. Hij boog zich voorover tot hij met zijn gezicht niet verder dan twintig centimeter van Stella verwijderd was.

‘Kan ik je even onder vier ogen spreken?’ fluisterde hij, terwijl hij haar diep in de ogen bleef

aankijken.

Stella glimlachte, keek even achterom en wenkte Max om haar te volgen. Aan een man op het andere einde van de bar vroeg ze een oogje in het zeil te houden, terwijl ze de deur voor Max openhield.

In een amper verlichte kamer, waar de scheuren in de muren zaten, en waar zeker in geen maanden geveegd was, bood Stella hem een houtje krukje aan. Zelf ging zij op een tafeltje zitten, haar linkerbeen over haar rechterbeen.

‘Stella, ik ben hier illegaal.’

Even keek ze hem met grote ogen aan en begon daarna te schaterlachen.

‘Haha. Max, jochie... Dat is toch iedereen nu. Geen reden om daar geheimzinnig over te doen.’

Enigszins verbaasd sprak Max: ‘O. Ik dacht dat...’

‘Dat ze je in gaten zouden houden, die lui van NAT. No way. Je kunt gerust van me aannemen dat ze het druk zat hebben, daarboven. Je weet toch wel wat er aan de hand is?’

Max knikte.

‘Ze denken dat RealWorld, die anti-funclub, de boel aan het bestieren is. Ze zijn op dit moment alles wat naar RealWorld ruikt in de gaten aan het houden, en die paar honderd illegale funners die zich in City Chaos ophouden zijn voor hen echt niet interessant. Neem mij nou.’

Ze stak een nieuwe sigaar aan met het peukje van de vorige, dat ze vervolgens achteloos op de grond wierp. ‘Richard zou toch zogenaamd de eerste mens zijn die voor altijd online zou zijn? Laat me niet lachen. Ha! Ik ben al jaren online. Richard was een vooruitgeschoven publiciteitsstunt. Staat goed. Iemand in een rolstoel toch een echt leven in een subwereld geven, als ware hij een valide mens. Publiciteitswaarde is groot, het raakt mensen in hun donder, zo'n gozer in een rolstoel, die dan

virtueel weer kan lopen. Maar de échte gevallen... die blijven onder het oppervlak.' Stella haalde diep adem en trapte haar sigaar uit. 'Jaren geleden, ik was ook invalide, niet lichamelijk, nee, niet lichamelijk. Met mijn lichaam was niets aan de hand, goddank. Nee, ik was sociaal invalide. Prostitutie, drugs, drank, ga zo maar door. De wereld bood mij niets dan stinkende kerels die hun lusten kwamen botvieren op mijn lichaam, en rauwe pooiers, die me arm maakten en me aan de dope hielpen. Ik was twintig, maar had al zeker veertig jaar geleefd, toen dat aanbod kwam...'

'Welk aanbod?'

'Van NAT. Ze boden me een nieuw leven. Een schoon lichaam, zonder drugs, en een kans. Een kans om een bestaan op te bouwen in een virtuele wereld. Mijn echte lichaam ligt ergens boven, te vegeteren, maar mijn leven ligt hier, in de Seven Eleven. Ik heb er hard voor geknokt, de virtuele wereld is net zo hard als de echte, weet je. Ik was één van de pioniers, één van eersten die afdaalden in de oneindigheid van de virtuele werelden. Zij hadden het arbratis gemaakt, de belangrijkste en enige component van de biologische computer, zij hadden wat rudimentaire omgevingen gecreëerd in hun nieuwbakken ontdekking: de eerste subwerelden. En ik heb ze overleefd, en als een tijger heb ik mij vastgebeten in mijn nieuwe leefwereld: "How the subworld was won!" Ze leek een beetje melancholiek. 'Maar we zijn hier voor jou, niet voor mij. Zeg het maar eens. Je bent hier illegaal. Nou. En?'

'Zo'n tien minuten geleden, hier buiten, zag ik haar.'

'Haar? Wie?'

'Een oude bekende. Jaren niet gezien. Ze is... vermist. En nu... Ik weet zeker dat ik haar zag.'

‘Kom op, Max. Je zit hier in een subwereld. Alles wat op je afkomt is niets anders dan een illusie. Ik wil je niet teleurstellen, maar reken er niet op. Kijk, die hele subwereldtoestanden, al die problemen... er is iets gaande. Ook ik merk het om me heen, ik hoor verhalen in de kroeg... Het hele Natwork is niet meer wat het geweest is.’

‘Ik heb een foto, ik wilde vragen of je haar wel eens gezien hebt.’ Max voelde in zijn zakken. Het dagboek waar de foto in zat, was weg. ‘Het dagboek..... Ik ben het verloren.’

‘Vertel eens, hoe zag ze er uit?’

Max voelde nog eens, maar vond weer niets. Hij keek om zich heen op de grond, in de hoop het daar te zien liggen. Toen riep hij Vivians beeld op uit zijn herinnering en begon haar levendig te beschrijven. In zijn gedachten werd ze daardoor duidelijk zichtbaar, tastbaar bijna.

‘Max? Je zag haar, en toen?’

‘Ze vervaagde en verdween, het was maar een paar seconden, Stella, dat ik haar zag, maar ik ben er absoluut van overtuigd dat ze het was.’

Stella schudde haar hoofd. ‘Ik sta nergens meer van te kijken, Max. Maar neem één ding van me aan: dat hele Natwork, dat gaat naar de verdommenis, ik voel het gewoon. Er hangt een spanning in de virtuele lucht, net alsof er slecht weer op komst is. Noodweer.’

Nu pas kwam de angst bij Stella naar buiten, nu pas zag Max de angst in haar ogen. Hij begreep het wel. Deze subwereld was haar thuis, voor haar was het Natwork haar echte leven, zoveel anders, zoveel beter dan de wereld daarboven. Max sloot haar in zijn armen en voelde even haar warmte. Ze sloot haar ogen en genoot van het moment, voor een paar tellen.

‘Dank je. Kom, ik ga weer terug.’

‘Stella, waar kan ik Richard vinden, denk je?’

‘Ik heb echt geen enkel idee, Max.’

‘O, nog wat. Er zou hier een zekere Jannik rondhangen. Ken je die?’

Stella zuchtte. ‘Ik vrees, dat ik je weer niet kan helpen.’

‘Geeft niet, Stella, je hoeft je niet schuldig te voelen. Het is niet erg.’

Eenmaal terug in de centrale ruimte besloot Max om nog even aan de bar te blijven zitten en goed om zich heen te kijken. Hij kon zich indenken, dat Jannik zich met behulp van Appearance een ander uiterlijk had laten aanmeten. Immers, als het waar was dat NAT de RealWorlders vogelvrij had verklaard, dan was het zo vreemd niet dat Jannik liever onherkenbaar bleef.

Wat Max bevreemdde was dat Richard het er toch duidelijk over had gehad, dat Jannik waarschijnlijk hier zou zijn. Misschien dat Max hem niet zou herkennen, maar in ieder geval zou Jannik hem toch moeten zien zitten, hier aan de toog.

Max voelde hoe de grond plotseling hevig begon te trillen, alsof de straten rondom de Seven Eleven het mikpunt waren van een reeks kanonslagen. Er klonk het geluid van explosies, waarvan de schokken doordrongen tot in Max' ingewanden. De aanwezigen keken elkaar met vragende blikken aan. Sommigen stonden op en begaven zich naar de uitgang. Max keek naar Stella en zag weer dezelfde angst in haar ogen.

Iemand rende van buiten in paniek naar binnen en schreeuwde: ‘De stad staat in brand! We moeten hier weg!’ De Seven Eleven stroomde leeg. Eenmaal buiten realiseerde Max zich de ernst van de situatie. Was dit een reguliere funsessie, dan hadden de begeleiders onmiddellijk ingegrepen en

de funners uit City Chaos gehaald. Nu was iedereen op eigen houtje illegaal online, zonder enige vorm van supervisie, en zonder uitzicht op redding. Een enkeling mocht hopen dat de duur van de funsessie verstreken was en dat hij door de timer-constructie van de funkoker teruggehaald zou worden. Als die nog zou werken...

De chaos was compleet. Overal in de omgeving klonken explosies, gebouwen stortten in en branden braken uit. Mensen liepen schijnbaar willekeurig door elkaar heen. De stad trilde op zijn grondvesten. Max keek naar de deuropening van de Seven Eleven en zag Stella staan. Zonder woorden begreep Max dat zij niet van plan was om op de vlucht te slaan. Ze zou op haar schip blijven, als een ware kapitein.

Max groette haar met een kort handgebaar en begon te lopen, in de hoop ergens een uitweg te vinden. Verrek, dacht hij, het is dag. Nooit eerder had hij City Chaos beleefd, anders dan bij nacht. Nu, bemerkte hij, strekte een bewolkte hemel zich uit over de stad. In de verte was het begonnen te onweren. Het geluid van de donder viel amper op bij de aanhoudende explosies.

‘Hé, Max!’

Max hield in, keek en zag Richard. Hij zat in een rolstoel.

‘Richard! Wat...’

Richard wenkte hem te volgen en Max liep achter hem aan, door een donkere gang. Ze kwamen uit op een binnenplaatsje.

‘Het is gebeurd, Max. De boel gaat naar de verdommenis. Het zat er al aan te komen, weet je. De hele toestand was gedoemd te mislukken.’

‘Wat is er met je gebeurd, Richard? Je zit weer in een rolstoel?’

‘Een streek van NAT. Ze hebben me in de gaten

gehouden, en vonden blijkbaar dat ik het iets teveel naar mijn zin had hier. Een slechte reclame voor de Firma, heet het. Ze hebben me mijn oude lichaam weer gegeven, de klootzakken.’ Richard sloeg met zijn vuist op zijn verlamde benen. ‘Maar het maakt niet uit. Het einde is gekomen. Voor mij, voor City Chaos. Maar jij, jij zit hier in deze subwereld, en jij moet eruit. Kom.’

Richard opende de deur van een houten schuur en toonde Max een glimmende motor.

‘Deze is voor jou. Rijd ermee naar de grenzen van de stad, daar heb je meer kans dan hier. Ik kan je niks garanderen, maar probeer het.’

Max zwiepte zijn ene been over het brede leren zadel van de motor. Het was een goed geconserveerde Harley van zo'n vijftien, twintig jaar oud, schatte Max. Het was een motor uit de tijd waarin de motorfietsen nog met veel glimmend chroom werden afgewerkt. Het ding zag er, ondanks zijn leeftijd, nog verbluffend nieuw uit.

Richard overhandigde hem het sleuteltje.

‘Mag ik?’ vroeg Max aarzelend.

‘Natuurlijk. Hij is van jou hoor, wat heb ik er nog aan.’

Max stak de sleutel in het contactslot en gaf er een korte draai aan. Met een oorverdovend geraas, nog versterkt door de akoestiek van het schuurtje waarin ze zich bevonden, kwam de enorme motor tot leven. Max hield van het rauwe geweld van de twee stampende cilinders. De motor die hij ooit zelf bezat was slechts een knetterend brommertje in vergelijking met deze legendarische volbloed uit Amerika. Richard wist wat er door Max heenging. Ooit had *hij* voor het eerst op dat zadel gezeten en had hij zelf ervaren hoe het was om deze motor tot leven te roepen. Die enorme krachtexplosie, iedere

keer dat in een van de twee cilinders de samengeperste brandstof explodeerde, en de machtige trilling die na iedere explosie door de hele motor heen voelbaar was, in het stuur, aan je pedalen, aan het zadel waarop je zat, aan de brandstoftank waartegen je je knieën klemde. Dit was bijna geen motor meer, dit was een vorm van leven.

‘En? Wat een *bike* hè?...’ vroeg Richard. Duidelijk was het dat hij slechts één antwoord verwachtte.

‘Hoe... hoe kan ik je hiervoor bedanken, Richard...’

‘Neem maar mee, Max. Het is voor mij afgelopen met handeltjes en vriendendiensten. Dit is het laatste wat ik voor je kan doen. Misschien wel het *allerlaatste* wat ik kan doen.’ Richard slikte duidelijk hoorbaar. ‘Veel plezier ermee.’

‘Richard, ik...’

‘Ga, Max, er is niet veel tijd. Rijd naar het oosten, de snelweg op. Je kunt het haast niet missen.’ Max gaf Richard een hand en voelde het stromen van zijn bloed. Even later zette hij de motor onwennig slingerend in beweging.

In oostelijke richting reed hij de snelweg op, precies zoals Richard hem had verteld.

De stad die hij achterliet stond voor een groot gedeelte in brand. Nog steeds klonken her en der explosies, en nog steeds onweerde het hevig. Terwijl het natte asfalt onder hem doorgleed, en hij, ondanks de onzekere toestand, toch genoot van het rijden op de exclusieve motor, vroeg Max zich af wat er zou gebeuren als hij de grenzen van deze subwereld zou naderen. Hij wist van een aantal subwerelden, zoals die van Mars, dat deze geconstrueerd waren op een bol, als ware het een

planeet. Hoe het met City Chaos zat, zou hij wellicht binnen afzienbare tijd ervaren.

Het viel Max op dat hij, vanaf het moment dat hij de snelweg op draaide, niemand meer tegengekomen was. Zouden er geen funners meer zijn die de stad wilden ontvluchten? Max keek voorzichtig achterom, maar zag niets dan een lege snelweg, af en toe fel verlicht door de flitsen van het onweer. In de verte, voor zo ver hij kon zien, niets dan snelweg. Max reed een klein stukje rechts van de onderbroken witte streep op het midden van de weg, en had zijn snelheid aangepast aan de steeds meer toenemende regen en het gladde wegdek.

Na een halfuur rijden kwam Max in een herkenbare omgeving terecht. Het grote bord aan de kant van de weg met daarop de symbolen voor een bed en bestek had hij vaker gezien, en nog niet zo lang geleden. Hij minderde vaart en volgde het bord. Voor de ingang van het wegrestaurant parkeerde hij de motorfiets en liep er naar binnen.

De ontvangsthall herkende hij onmiddellijk. Een moderne, effectief ingerichte receptiehal, niet te groot, niet te klein. Nog steeds was Max niemand tegengekomen, en het zou hem ook niet verbazen als hij hier niemand zou aantreffen. Hij bedacht zich verder niet en liep naar de deur, die ene deur achter de balie. Hij opende de deur en liep de trap, die zich erachter bevond, af. Het zag er nog allemaal precies eender uit, en voordat hij de deur aan de voet van de trap opende, vroeg hij zich af wat Richard hiermee te maken zou kunnen hebben. Zou dit zijn creatie zijn?

Rijd naar het oosten, de snelweg op. Je kunt het haast niet missen.

Zou dit een uitgang zijn? Een weg terug naar de echte wereld? Weg van de in elkaar stortende subwereld van City Chaos? Met zijn hand op de deurklink vroeg Max zich heel even af hoe het met de andere subwerelden zou zijn, ja, hoe het met de rest van het Network zou zijn. Wat zou er in de tussentijd in de echte wereld gebeurd zijn?

De ruimte waarin Max zich bevond was dezelfde ruimte als waar de funkoker stond, die voor hem het begin van zijn eerste en enige illegale funsessie betekende. Ook de funkoker was er, op dezelfde plek. De koker was gesloten, en een paar lampjes op het besturingspaneel aan de zijkant verrieden dat het apparaat operationeel was. Max boog zich over de koker en voelde een licht gezoem.

Zou ik er in kunnen gaan, en zo terugkeren naar de echte wereld? Max vroeg zich af wat hij moest doen. Het leek hem niet waarschijnlijk dat Richard iets anders bedoelde dan deze plek. Hier zou het dus moeten gebeuren.

De koker stond aan. Er zou dus iemand in moeten zitten, dacht Max. Zou ik dat ding kunnen openen, zonder dat ik iets verniel of de werking ervan verstoort? Max plaatste zijn handen aan twee handgrepen en oefende er wat kracht op uit. De deksel klikte los en Max opende de koker. Er lag inderdaad iemand in.

Het leek alsof zijn hart stilstond, toen hij zichzelf met gesloten ogen en een handvol sensoren aan zijn hoofd zag liggen.

Even werd het wazig voor zijn ogen. Toen hervond hij zichzelf en ontdekte de enige knop op het karig uitgevoerde paneel. Het was een klein model tuimelschakelaar zonder verduidelijkende tekst.

Die schakelaar. Zal ik hem overhalen? Zal ik...?

Max stond in dubio. Door de schakelaar over te halen zou hij op slag in de reële wereld kunnen terugkeren. Zijn virtuele beeld zou vervagen en hij zou uit de koker kunnen wegstappen. Maar hij begon zich af te vragen in welke wereld hij zou kunnen vinden wat hij zocht.

Tenslotte bewoog hij zijn trillende hand in de richting van de schakelaar, nam een bedenktijd van enkele seconden en haalde het ding over.

Max trok met bulderend motorgeweld het asfalt met een grote vaart onder zich vandaan. Hij reed in een cirkel en had zijn motor schuin tegen de middelpuntvliedende kracht in gehangen, waarbij zijn knie af en toe het wegdek schampte. Een slingerende auto naderde. De harde wind speelde met zijn motor en gaf het ding ferme rukjes naar weerszijden. Een hoge, indringende fluittoon kwam opzetten.

Plotseling maakte de bestuurder van de auto, nu dichtbij Max, een bruske manoeuvre, waardoor het gevaarte in een korte slip terecht kwam en vervolgens met hoge snelheid recht op Max afstevende. Op het moment dat Max wilde uitwijken was de klap daar.

Versuft opende Max zijn ogen en ontdekte dat hij naast de funkoker zat, met zijn hoofd tussen zijn knieën. Hij stond op en keek in de koker. Zijn lichaam lag erin, nog precies zoals hij het had aangetroffen. Hij schudde zijn hoofd en betastte zijn lichaam. Was er verschil opgetreden? Hij wist het niet te zeggen. Hij keek naar de schakelaar en zag dat hij deze had overgehaald. Lag in de koker dan zijn virtuele lichaam?

Toch was er één merkbaar verschil. Naast de koker lag nu het dagboek.

Achttien

Met de behendigheid van een gitaarvirtuoos liet Leila haar handen vrijwel geluidloos over het toetsenbord bewegen. Onwillekeurig begon zij haar aandacht te richten op de geluiden uit de aangrenzende kamer, Palmers directie-suite. Palmer voerde wel vaker een dialoog met zijn wandscherm. Meestal gaf hij het dan instructies om een schitterende analyse van de bedrijfsresultaten te presenteren. Of hij handelde met behulp van het systeem zijn beeldpost af, soms wel een uur lang. Maar dat hij zijn stem verhief tegen het wandscherm was een unicum.

Leila probeerde flarden op te vangen van het gesprek, maar kon de doffe woorden, die door Palmers stem gevormd werden, niet verstaan. Tijdens de korte intervallen waarin haar baas stil was kon ze nog net de stem van een ander horen. Waarschijnlijk had hij dus een conversatie met iemand via een beeldverbinding. Ondanks het feit dat de inhoud voor haar onverstaanbaar was, kon ze duidelijk horen dat het niet bepaald een vriendelijk gesprek was. Ongetwijfeld had het te maken met de gebeurtenissen van de afgelopen weken, met als absolute dieptepunt het sluiten van de funsites, gisteren. Haar baas was sindsdien zichzelf niet meer, zoveel was duidelijk. Ze had met hem te doen, ondanks zijn nooit aflatende onpersoonlijke houding. Het sluiten van de funsites

betekende voor NAT min of meer dat de binnenkomende geldstroom van het ene op het andere moment ophield, en dat de weliswaar niet geringe reserves nu aangesproken dienden te worden. Sinds het besluit om de funsites te verzegelen, nu vierentwintig uur geleden, had Palmer zijn kantoor niet verlaten, en was hij bijna voortdurend in video-vergadering. In alle drukte was Palmer blijkbaar zijn secretaresse vergeten: Leila had sindsdien geen opdrachten van hem gekregen, en het ontbrak haar aan moed om hem, gezien in het licht van de huidige ontwikkelingen, te vragen om werk. Ze bracht de tijd door met wat opruimwerk, maar probeerde nu toch serieus moed te verzamelen om naar hem toe te stappen en te vragen of ze nog iets kon betekenen.

Juist op dat moment werd de deur van Palmers kantoor geopend.

‘Leila.’ Palmer liep met grote stappen zijn kamer uit, zijn jasje rechtekkend.

‘Ja, mijnheer Palmer.’ Leila zag zweetdruppels op zijn voorhoofd.

‘Ik ga... even weg.’

‘Waar zal ik zeggen dat u bent?’

‘Zeg maar dat ik weggeroepen ben.’ Palmer grabbelde wat in één van zijn zakken, op zoek naar iets, dat hij blijkbaar kwijt was.

‘Hoe lang denkt u weg te zijn?’ Leila keek hem aan en voelde dat er iets in Palmer geknapt was. Zijn ogen, anders strak en overheersend, leken nu onzeker, een beetje angstig.

‘Ehh.. ik... ik weet het niet.’ Palmer zette een paar stappen in de richting van de uitgang en draaide zich toen weer om. Een paar seconden lang keek hij Leila aan. ‘Heb je misschien een zakdoek voor me?’

Leila knikte, pakte een papieren zakdoekje en gaf

het aan Palmer. Deze veegde zijn bezweette gezicht af en maakte zich uit de voeten.

Een paar minuten later keek Leila uit het raam naar beneden en zag hoe Palmer bijna roekeloos met zijn auto in zuidelijke richting de snelweg opdraaide.

Negentien

Gisteren een interessante ontmoeting gehad. Een student bedrijfskunde, hier uit de stad. Max heet hij. Ik heb hem letterlijk van de straat geplukt, hij was hier aan de Boslaan heftig met zijn motor onderuit gegaan nadat hij moest uitwijken voor Ko, mijn hond. Die rende zomaar de straat op, zoals altijd.

Bij mij thuis heb ik Max thee gegeven en we hebben, heel spontaan, uren zitten kletsen. Merkwaardig eigenlijk dat er totale vreemden zijn met wie je direct zo vertrouwd kan zijn.

Hij staat mij aan, die Max. Het is zeker geen oppervlakkige jongen, en hij luistert tenminste echt geïnteresseerd als je praat.

Als ik hem beter heb leren kennen en hij beantwoordt aan het beeld dat ik nu van hem heb (misschien wel een verkeerd beeld?) dan is hij degene aan wie ik mijn diepere lagen wil toevertrouwen. Niemand kent mij echt goed, weet echt wie ik ben, en dat ben ik beu.

Het was wel leuk hoe dat ging, die ontmoeting. Ik zag hem over het asfalt glijden, meters ver. Hoe hij even versuft bleef liggen en daarna houterig overeind klom, het zag er niet uit, maar was daarvoor juist wel leuk.

Dat ogenblik had ook iets eigenaardigs, bijna iets mystieks. Toen ik zo naar hem toeliep, zelf ook een beetje trillend, had ik een heel sterke déjà vu beleving. Alsof ik daar in een vorig leven met hem

afgesproken had, of zoiets. Alsof we allebei een teken afgewacht hadden en daarna naar die plek toe waren gegaan. Maar dat zal wel weer heel raar klinken?

Max sloot het dagboek en stak het in zijn binnenzak. Hij startte zijn motor en brulde de snelweg op. Na enkele minuten belandde hij in een muurvaste file. Tussen de auto's doorrijdend ving hij door de openstaande portierruit geluiden op van gekibbel, afkomstig van geïrriteerde inzittenden. Op zijn teller zag Max dat de file ruim vijftien kilometer lang geweest moest zijn, toen hij bij een flinke rotonde aankwam waar de ravage niet te overzien leek. Talloze rampenteams waren vanuit de lucht aangevoerd en de rotonde baadde in een zee van licht, afkomstig van een aantal felle schijnwerpers. In het midden van de rotonde stond een vrachtwagen van het zwaarste kaliber. Slechts een rokend geraamte was er van het ding overgebleven. Direct eromheen bevond zich een twintigtal hevig brandende auto's. Op de rotonde verdrongen zich blussende brandweerlieden en leden van de medische noodteams.

'Wat is hier loos?' probeerde Max voorzichtig, door de drukte tot stoppen gedwongen. Aan zijn stem was te horen dat hij onder de indruk was van de catastrofe die zich hier had voltrokken. Hij zette zijn helm af en snoof de geur op van pijptabak en brandend rubber. De bestuurder van de auto naast hem haalde zijn pijp uit zijn mond, zette zijn radio zachter en wees naar een klein beeldscherm op het midden van het dashboard. 'Ze hebben het over een defect in het verkeersregelsysteem hier op de rotonde. Al het verkeer kreeg plotseling vrij baan op de rotonde en die vrachtwagen daar,' de man wees naar de zware vrachtwagen en ademde even

door zijn pijp, 'die boorde zich in een aantal auto's die tegelijk kwamen aanrijden en die hij niet had gezien, vanwege die reclamezuil daar.'

Max keek in de richting die de man aanwees en zag de zuil. Het was een NAT-reclamepoot, met de kop van Richard erop. Het ding belemmerde het uitzicht op de rotonde volkomen, maar volgens verkeersdeskundigen vormde dat dankzij het intelligente verkeersregelsysteem geen beletsel voor een optimale verkeersveiligheid. Het systeem was, zoals bijna alles, aangesloten op het Natwork.

'Wat voor een defect?'

'Het bericht sprak over een klein defect, maar ik heb het zien gebeuren en ik moet zeggen, dat zag er toch wel heel raar uit.' Met een bedenkelijke blik nam de man een haal aan zijn pijp.

'Raar?'

'De stoplichten, het leek wel of er iemand een spelletje mee speelde, aan, uit, allemaal op volgorde, daarna allemaal tegelijk. Je kon op een ongeluk wachten. Ik zit hier al een uur zo. Volgens de voorschriften mag je je voertuig niet verlaten bij zoiets als dit. De autoriteiten moeten ruim baan hebben. Heeft u iets te drinken bij zich, misschien?'

'Nee, het spijt me.'

'Het kan wel even duren voordat ze de baan weer vrijgeven. Voor u moet het mogelijk zijn om even terug te rijden en ergens wat te drinken voor ons beiden te halen, en misschien iets te eten. Op mijn kosten. Wie weet hoe lang we hier nog moeten staan.'

Max schudde zijn hoofd. 'Als ik meer tijd had zou ik het zeker hebben overwogen. Maar ik moet hier zo snel mogelijk vandaan. In ieder geval bedankt voor de informatie.' Moeizaam draaide Max zijn brede motor tussen enkele stilstaande auto's. Een van de bestuurders met een eigenaardig gevoel

voor humor reed zijn auto een stukje naar voren, waardoor het voorwiel van de motor bijna vast kwam te zitten tussen twee autobumpers. Max deed alsof hij het grapje waardeerde, waarna de man weer een stukje terug naar achteren reed. Voorzichtig manoeuvrerend tussen de rijen auto's reed Max in omgekeerde richting de file uit.

Na een oponthoud van ruim een uur bereikte Max de Boslaan. Aangekomen bij de laatste bocht gaf hij iets gas bij, net als toen, en zoals altijd. Op dat moment voelde Max plotseling een enorme trilling door de motor heen gaan. Een trilling die niet kon worden toegewezen aan het motorgeweld of aan een onregelmatigheid in het wegdek. De trilling was dermate krachtig dat de motor erdoor uit balans raakte en Max vrijwel onmiddellijk de macht over het stuur verloor. Nog voordat de ernst van de situatie tot Max doordrong werd hij uit zijn zadel geslingerd en kwam hardhandig in de berm terecht, tussen enkele bomen. De motor schoof nog enkele meters door over het wegdek en bleef toen, net als Max, geluidloos liggen.

Twintig

Palmer beklom de stalen trap die loodrecht omhoog liep en die leidde naar de belangrijkste loopbrug over het complex van de Brain Bunker. Boven aangekomen sloeg de wind in zijn gezicht. Een gure wind, passend bij een schemerende hemel, waarin de wolken over en weer schoven. De knoop van Palmers stropdas was een stuk naar beneden getrokken en zijn das wapperde in de wind.

Hij liep een paar meter de loopbrug op en bleef even staan. Hiervandaan kon Palmer het gehele complex goed overzien. De drie enorme reservoirs, doorsnede zo'n veertig meter, gelegen onder de loopbrug, en de honderden leidingen op en rond de reservoirs. Eens glom het metaal van de leidingen en de reservoirs fier, nu was het dof, verweerd door weer en wind, en zelfs hier en daar roestig.

Palmer liep verder, zijn ogen diep in zijn kassen, zijn haar verward en verwilderd. Iedere stap die hij zette dreunde door op de loopbrug en in zijn hoofd. De laatste uren viel het hem moeilijk om alle zaken die op hem afkwamen goed te verwerken, en op een zeker moment deed hij er ook geen moeite meer voor. Hij stelde zich zijn kantoor voor, enkele tientallen kilometers hiervandaan, met Leila, die nu stellig tegenover die lui van Geats, Williams en Mittley verklaarde dat ze echt niet wist waar haar baas naar toe gegaan was. Arme Leila. Al die jaren had ze haar werk zo goed gedaan, meer dan goed, en nu hield het ook voor haar op. Eigenlijk

verdiende ze beter. Misschien had ik beter voor haar kunnen zijn. Misschien had ik meer oog voor haar moeten hebben.

Verzonken in overpeinzingen stuurde hij zijn lichaam naar het midden van de loopbrug, boven het middelste reservoir. Terwijl hij over de reling hing, probeerde hij orde te ontdekken in de ontelbare plekken die de weersomstandigheden de afgelopen vijftien jaar aan het oppervlak van het reservoir hadden toegebracht. Het duizelde hem voor zijn ogen. Net zoals de wereld voor zijn ogen begon te draaien.

Palmer, de man voor wie geen doel onhaalbaar leek. Palmer, de man wiens macht geen grenzen leek te kennen. Palmer, de man met de grootse toekomst. Palmer, de man die de mensheid een grote dienst wilde bewijzen. Palmer, de toekomstige god....

Klein als een gewoon mens, met twee trillende benen, viel zijn blik op het mangat onder de loopbrug, een paar meter verder. Zich vastklampend aan de reling, die koud aanvoelde, strompelde hij tot vlak boven het mangat. Met een paar lenige bewegingen klom hij over de reling, liet zich zakken tot hij met beide handen aan de loopbrug hing en sprong vervolgens naar beneden naar het oppervlak van het reservoir, bijna twee meter onder zijn bungelende voeten. Het staal waarop hij neerkwam produceerde een gedempt, hol geluid. Palmer wankelde, kon zich ternauwernood staande houden, maar hervond zijn evenwicht. De hemel boven hem was nu geheel dichtgetrokken.

Palmer opende het mangat, een zwaar deksel, met piepende, roestige scharnieren. Hij gooide het deksel naast zich neer en loerde het mangat in. Arbratis. Hij aanschouwde de felgroene vloeistof in

het reservoir en werd bijkans bedwelmd door de hevige ammoniaklucht die uit het mangat kwam. Proestend draaide hij zijn hoofd weg, smachtend naar zuurstof.

Het was slechts een droom, realiseerde Palmer zich, en het bleef bij de droom. Palmer, weer oog in oog met het arbratis, voelde het bonken van zijn hart in zijn keel. Voordat hij zich voorover in het reservoir liet vallen, sloot hij nog eenmaal zijn ogen.

Eenentwintig

‘Kom eens lekker tegen me aanliggen jongen, nu het nog kan.’

Richard liet zich uit zijn rolstoel zakken en gebruikte zijn krachtige armen om zich naar Stella toe te rollen.

‘Ik wil nog eens lekker genieten samen, al is het de laatste keer.’ Ze streek Richard door zijn haren en veegde met haar andere hand haar wang droog.

‘Stella.’

‘Ja, boy.’

‘Ik heb het nooit zo laten blijken, maar...’

Stella hield haar hand stil. ‘Maar?’

‘Ik heb je altijd een te gekke meid gevonden, en ik begin me dat nu pas te realiseren, eigenlijk.’ Na deze woorden barstte hij in een onbedaarlijk snikken uit.

Duizend woorden wilde Stella zeggen, maar haar stem zat op slot. Zachtjes wiegde ze Richard troostend tegen zich aan. Ze was op haar eigen manier van deze vreemde snuiter gaan houden, al had geen van beiden ooit de moeite genomen om aan hun verhouding woorden vuil te maken.

‘Ik... met jou had ik wel... een bestaantje willen opbouwen, hierboven,’ zei ze na een tijdje. Ze streek Richard nog eens door zijn haren en kuste zijn betraande gezicht. Richard trok daarop haar shirt uit haar broek en begon met zijn hand over haar warme, platte buik te strelen, met tedere bewegingen in de richting van haar borsten. Hij

voelde haar opwinding, een nagenoeg onwaarneembare tinteling door haar lichaam, een lichte zucht die uit haar mond vandaan ontsnapte.

‘Ik kan het niet, Stella,’ zei Richard ineens en draaide zich met een ruk om, zijn handen onder haar shirt vandaan trekkend. ‘Niet in dit lichaam. Verdomme nog aan toe.’ Zijn stem stakte van emotie.

Stella trok hem weer naar zich toe. ‘Kom op. Je warmte alleen is me ook heel wat waard. Voor mij ben je er niet minder vent om.’

Een minuut waarin niet werd gesproken passeerde. Een stilte, gevuld door vele gedachten. Richard sloot zijn ogen en nestelde zich tegen Stella aan.

In City Chaos was alle leven, net zoals in vele andere virtuele werelden, in een tijdsbestek van luttele uren verdwenen. Het had plaatsgemaakt voor rampspoed op grote schaal. De adembenevende virtuele pracht en praal waaraan zich ooit miljoenen betalende funners vergaapten, leek een vage herinnering aan een andere wereld nu de grond er hevig trilde, overal felle branden woedden en storm en onweer steeds heviger vormen aannamen.

De *Seven Eleven* was niet meer en Richard en Stella hadden besloten niet lijdzaam het moment af te wachten waarop ook de rest van de stad zou afbranden, omwaaien, instorten, of door welk ander onheil dan ook ten gronde zou gaan. Opgejaagd door de virtuele elementen had het tweetal zich via de goederenlift van een verlaten ziekenhuis toegang weten te verschaffen tot de kelder van het gebouw, met de bedoeling om daar schuil te houden totdat het noodweer geweken zou zijn. Maar het noodweer week niet.

‘Weet je nog, hoe gelukkig je was, in het begin?’

Het was een vrouwenstem, maar beslist niet die van Stella. De kelder van het ziekenhuis had plaatsgemaakt voor een open plek in het bos. Het rook er naar naaldbomen en het was er aarde-donker.

‘Stella?’

Het bleef nu stil.

‘Stella?...’

Het middernachtelijk bos was als een levend organisme dat hem in absolute duisternis omsloot. Een kraai vloog luidruchtig van de ene boom naar de andere. Uit een naburig struikgewas klonk geritsel. Een eekhoorn roetsjte behendig in een boom. Richard besloot op de tast enkele meters verder te rollen, in een richting waar volgens zijn inschatting het geluid vandaan had kunnen komen. Het rulle zand was bezaaid met dennenappels en dorre takken die, telkens wanneer hij er met zijn rolstoel overheen reed, een harde droge knak gaven die na-echode tegen de bomen. De dierengeluiden verstomden erdoor.

‘Maar het was slechts een illusie, Richard,’ vervolgde de vrouwenstem. ‘Niets dan illusie. Een gevaarlijke zinsbegoocheling. Je bent erin gestonken, en je hebt ze nog een handje geholpen ook. Maar je kon het zelf niet weten. Ze hebben je een rad voor ogen gedraaid. Het is treurig wat goedwillende mensen wordt aangedaan. Alles, álles ondergeschikt gemaakt aan het commerciële belang.’

Richard draaide zijn hoofd in alle richtingen. De herkomst van het stemgeluid viel niet te achterhalen. Het was alsof het een gedachte was die tegen hem praatte.

‘Wie is dit? Stella, ben jij het? ... Stella, waar ben

je...'

Richard onderbrak zijn zin en greep naar zijn hals.

Water. Water in mijn keel, ik adem water...

Snakkend naar zuurstof drong het in een flits tot hem door dat hij bezig was zijn longen vol water te zuigen. Hij voelde hoe iemand hem aan zijn hand vasthield en probeerde hem omhoog te trekken. Hij voelde ook hoe het die ander aan kracht ontbrak om hem, vastzittend in zijn rolstoel met zijn zware lijf en lamme benen, uit het water te bevrijden. De krachtige stroming van het water sjoerde aan zijn lichaam en de hand die hem vasthield volhardde in een ijzeren greep, nochtans zonder kans te zien hem uit zijn benarde situatie te verlossen.

Uiteindelijk voelde hij hoe de greep langzaam maar zeker verslapte en het lichaam dat eraan vastzat door de stroming onder water werd getrokken. Het laatste wat hij zag toen hij nog eenmaal zijn ogen opende was het gezicht van Stella, met haar mond wijd open, haar ogen die hem uitdrukingsloos aankeken, haar haar dat met de stroming rond haar lichaam meedanst.

Richard bleef haar hand vasthouden toen ook hij bezweek.

Tweëntwintig

Totale duisternis, absolute stilte en gevoelloosheid hebben plaatsgemaakt voor een warm bed, een pijnlijk lichaam, een verwarde geest en een hand op mijn schouder.

Waar ik me precies bevind is me niet duidelijk, hoe ik hier terechtgekomen ben, al evenmin. Van de gebeurtenissen die voorafgingen aan mijn verblijf hier herinner ik me niets, zelfs niet het minste detail dat, hoewel op het eerste oog van weinig of geen belang, toch het grotere verband in de herinnering zou kunnen terugroepen. De leegte in mijn hoofd is als die in een verlaten theater, kort na een druk bezochte voorstelling: overal stille getuigen, maar niemand die zeggen kan hoe de voorstelling was.

Ik open mijn ogen en ontwaar een duister keldervertrek. Het ruikt er naar schimmel en katten schieten er heen en weer.

De hand op mijn schouder eindigt in het gezicht van een warrige oude man in een stofjas. Hij opent zijn mond en begint tegen me te praten. Terwijl hij praat verstommen zijn woorden in mijn hoofd en vervaagt zijn beeld. Ik voel hoe mijn hoofd terugzakt in het kussen, zonder dat ik het helpen kan, het gaat zijn eigen weg. De man probeert me overeind te trekken, hetgeen hem kennelijk moeite kost. De mouwen van zijn stoffige jas schuren langs mijn wang.

Uiteindelijk slaagt de man erin om me half

overeind te hijsen. Ik kijk hem versuft in de ogen.

‘Waar ben ik?’

Mijn stem laat het afweten, een zacht gefluister is alles waartoe ik in staat ben. Maar de man heeft mij evenwel verstaan.

‘Bij mij. In de kattenkelder. Is het hier niet schitterend? Ha! Kijk toch eens naar al mijn katten. Prachtig, zie ze toch heen en weer vliegen, ze lopen je voor de voeten, ongecontroleerd, niet be-roofd van hun eigen wil.’

De man strijkt door zijn warrige haardos. ‘Ja, precies dat is het, hun eigen wil.’

Ik kijk hem vragend aan en zwijg, volledig overrompeld als ik ben door deze excentrieke persoon.

‘En jij, jij hebt een flinke schuiver gemaakt, jongen, nou en of!’

Een kat springt bij me op bed en duwt zijn snuit tegen mijn arm. Zijn snorharen prikken tegen mijn pols. Het beestje gaat er spinnend bij zitten en kijkt me met grote ogen aan.

‘Schuiver?’ vraag ik.

‘Ja, je motor hebben we maar laten liggen. Je bent er flink aan toe, ik weet niet of dat nog goed gaat komen.’

‘Wat is er gebeurd?’

Een plotselinge aanval van duizeligheid werpt me in mijn kussen terug.

De oude man zwijgt nu en wendt zijn hoofd af. In de verte klinkt gestommel en gejang. De man hoort het niet, of slaat er geen acht op.

Ik probeer de lichte duizeligheid in mijn hoofd weg te concentreren. De onwerkelijke situatie om me heen maakt dit niet gemakkelijk.

‘Momenteel kan alles gebeuren, jongeman. Jouw aanwezigheid hier is op zich al een eigenaardigheid. Maar het kan nog gekker. Ik zie

het aan de beestjes.'

Achter de deur hoor ik duidelijk het gehijg van een hond. De man merkt het nu ook op en kijkt schichtig om zich heen.

Ik wil mezelf oprichten en kijken, maar in plaats van kracht te verzamelen voor deze tour de force, daalt de zuurstoftoevoer naar mijn hersenen nog verder en beginnen de geluiden om mij heen overstemd te raken door een indringende fluittoon. Alsof mijn gehoorgang via een kilometerslange pijpleiding met de ruimte in verbinding staat, klinken de omgevingsgeluiden nu onduidelijk, vervormd en ver weg. Degene die, buiten bewustzijn geraakt, toch elk geluid in zich opneemt en zich naderhand nauwkeurig de gesprekken tussen de mensen die zich om hem bekommerden, weet te herinneren, kent dit gevoel.

'Donders! Nu gaan we het krijgen!' hoor ik de man zeggen, terwijl de kat naast mij zich uit de voeten maakt.

De deur zwaait knarsend open en ik hoor iemand het vertrek binnenkomen.

Een zwaar hijgend, hondachtig wezen probeert zich, door telkens een krachtige sprong naar voren te maken, los te rukken uit de greep van zijn baas, maar het gerinkel van een zich strak aanspannende stalen ketting is het enige resultaat.

Onvermoeibaar blijft het beest heftig aan zijn leidsel trekken, ogenschijnlijk zonder daarbij zijn baas uit balans te brengen. De ongetwijfeld forse man schuift, telkens wanneer zijn dolle hond de ketting strak trekt, enkele centimeters verder over de groezelige betonnen keldervloer, in de richting van de kattenvriend. Zijn greep op de aangeliende hond blijft onverminderd strak.

'Zo, bolleboos. Ik heb je gevonden. Ook hier, uiteindelijk.'

Een enkel woord uit de mond van deze man is voldoende om in ieder geval enkele van zijn meest in het oog springende karaktertrekken te onthullen: hooghartig, overheersend, niet gewend te wijken. Iemand naar wiens pijpen gedanst wordt, zo iemand die altijd gelijk heeft, of het anders wel krijgt.

‘Ik geloof niet dat ik hier om jou gevraagd heb.’

Het is de stem van de oude man, de eigenaar van de kattenkelder. Hij staat nog bij mijn bed, bij het voeteneinde nu, met zijn handen om de bedrand geklemd, alsof hij anders door de bruuske invasie omver zou tuimelen.

‘Ik ga en sta waar ik wil, wijsneus.’ De man laat het leidsel vieren, waarop het monster gretig gebruik maakt van de hem gegunde extra centimeters.

‘En, vooral: ik *doe* wat ik wil.’

Grommend stort het dier zich op de dichtstbijzijnde kat, die echter nog bijtijds kans ziet een watervlugge sprong te maken en krijsend in een veilige hoek weg te duiken.

‘Donder op, blaaskaak! Heb je enig idee wat je aangericht hebt?’

‘Hoor ik dat goed? Komt deze vraag uit jouw mond?’

‘Ja. En veel meer schade valt hier niet meer aan te richten. Verdwij nu, en ga mensen van je eigen soort lastigvallen met je lulpraatjes en je saaie balletjes-stropdassen.’

‘Alles verliep volgens plan, totdat jouw proefkonijnen hun eigen gangetje begonnen te gaan, en als bezetenen in onze kostbare proeftuin aan het banjeren sloegen! Die oncontroleerbare elementen die jij hier hebt toegelaten zijn de oorzaak van alle ellende. Ze moeten worden uitgeroeid, tot de laatste toe. En die laatste, dat

ben jij, pedant ventje!’

‘Machtswellust heeft je tot de afgrond gedreven. En nu kom je, gewapend met een bloedhond, te laf zelfs om het met je blote vuisten af te kunnen, je frustratie op onschuldige mensen botvieren. Laten we één ding niet uit het oog verliezen: ik ben de wetenschapper, jij bent niet meer dan een verrader zonder principes voor wie slechts het eigen gewin telt. Had je de wetenschap niet uitgebuit, was dit nooit gebeurd.’

‘Die enkele uitvinding van je heeft je blijkbaar meteen van al je verstandelijke vermogens beroofd. We hadden het daarbij moeten laten, en je niet zo je gang moeten laten gaan. Ik vind het jammer voor je, maar ik heb geen keus. Het is misschien nog niet helemaal te laat.’

De ketting wordt losgelaten en komt rinkelend op de keldervloer terecht, waarna het monster zich zonder dralen op de katten stort.

De oude man stevent in blinde woede op de indringer af en er ontstaat een handgemeen tussen het tweetal. Op hetzelfde moment drukt het monster met één beweging van zijn poot een onfortuinlijke kat tegen de grond en rijt het beest achteloos met zijn enorme kaken open. De ijselijke doodscreet van het kansloze beestje vult het keldervertrek secondenlang.

‘Nappie!!!’ krijst de oude man, uit het diepst van zijn ziel, met overslaande stem, waarna hij begint te grienen, zijn gebogen gestalte schuddend in het ritme van zijn verdriet.

Van het ene op het andere moment is het een tijdlang volkomen stil. Dan klinkt er, ongeveer uit de richting van de zojuist verorberde kat, een stem. Het is de stem van een jonge vrouw. Het is Vivian.

‘De vogel is volgroeid, klaar om een poot op de

rand van het nest te zetten en uit te vliegen, het open luchtruim tegemoet. De vogel is het nest moe, het stinkende nest, met de rottende resten van een liefdeloos gelegd ei er nog in, en springt van de nestrand.

De vogel gaat nu vliegen, en niet de microben in de rottende eischalen in het nest dat ze achterlaat bepalen dit, maar de vogel zelf. De vogel heeft een eigen wil.'

En ze nam me mee. Waar naar toe weet ik niet. Wel dat ik er misschien altijd blijven zal, als ik dat wil.

Geertruidenberg, Apeldoorn, Den Helder, 27 februari 1995 - 20 juni 1996

Inhoud

DEEL EEN

Proloog	9
Een	13
Twee	17
Drie	26
Vier	31
Vijf	39
Zes	42
Zeven	48
Acht	52
Negen	57
Tien	60
Elf	66
Twaalf	69
Dertien	74
Veertien	80
Vijftien	83
Zestien	88
Zeventien	91

DEEL TWEE

Nul	97
Een	112
Twee	115
Drie	122
Vier	125

Vijf	128
Zes	132
Zeven	135
Acht	139
Negen	164
Tien	167
Elf	172
Twaalf	176
Dertien	180
Veertien	187
Vijftien	196
Zestien	206
Zeventien	209
Achttien	221
Negentien	224
Twintig	228
Eenentwintig	231
Tweeëntwintig	235

Er komt een dag waarop de grenzen tussen werkelijkheid en kunstmatig opgewekte werkelijkheid vervaagd zullen zijn.

Een dag waarop we de gaten in ons bestaan laten opvullen door een verweving van collectieve gedachten, en we ons via de taal van onze hersenen door een kunstmatig bewustzijn kunnen laten voeden met niet van echt te onderscheiden zintuiglijke waarnemingen.

Een dag, waarop het levenslange geluk voor iedereen binnen handbereik komt.

Het is de tijd van het antieke wereldwijde Web. De wereld wordt geregeerd door multinationals en de moeder aller multinationals, *Next Age Technologies*, heeft door de ontwikkeling van een superkrachtig kunstmatig brein, het *Natwork*, conventionele computers overbodig gemaakt. Organisaties als de Europese ruimtevaartorganisatie ESA maken gebruik van de diensten van het *Natwork*.

Leroy Palmer is het brein achter *Next Age Technologies*. Hij heeft visioenen over het hercreëren van de wereld, van de werkelijkheid. Palmer denkt groot, denkt totaal. Met het opblazen, groter worden van de ballon neemt ook de kans op knappen toe. Het *Natwork* groeit en groeit, maar waar is de grens? Zijn er grenzen aan de groei?

In *Amoebe Tien* maken we ook kennis met Max Vonk. Zonder het te weten komt Max al vroeg in aanraking met *Next Age Technologies*. Zijn leven ondergaat een ingrijpende verandering wanneer zijn vriendin in handen valt van de ambitieuze multinational, maar hij brengt de verandering niet in verband met het bedrijf dat gespecialiseerd is in revolutionaire technologieën.

Jaren later is Max een regelmatige gebruiker geworden van geavanceerde *virtual reality* machines, de zogenaamde *funsites*, een van de populairste toepassingen van het *Natwork*. Niet alleen Max is verslingerd aan de *funsites*, de hele wereld lijkt zo langzamerhand in de ban van de droomwerelden van *Next Age*. Tot er iets misgaat met het *Natwork*...

Sytze Backer schetst in zijn eerste roman een realiteit die ogenschijnlijk eenvoudiger is dan die in Orwells *1984*, maar die op een subtielere en feitelijk fatalere wijze ingrijpt op het leven van alledag. Backer blijkt een meester in het doorberekenen van de gevolgen van supercomputers en kunstmatige breinen op de beleving van de werkelijkheid en op de levens van eenvoudige burgers.

Amoebe Tien kan gelezen worden als een nachtmerrie over technologische vooruitgang, maar ook als een aanklacht tegen de onderwerping van het individu aan het totalitarisme dat inherent lijkt aan de steeds nadrukkelijker invloed van nieuwe technologieën.

ISBN 90-74518-02-8



9 789074 518024